

ปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชน กรณีศึกษา
พื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

นางสาวรัชฎาภรณ์ จันทดิษฐวัฒน์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2561

**Factors Influence Upon Community's No Opposition On Waste Disposal:
A Case Study of Bantan, Hod District, Chiang Mai Provincial**

Miss Ratchadaporn Chanthadittawat

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Local Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2018

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ บัญญัติส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชน
กรณีศึกษาพื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อและนามสกุล นางสาวรัชฎาภรณ์ จันทดิษฐวัฒน์
วิชาเอก การเมืองการปกครองท้องถิ่น
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. วรารักษ์ เกลิมพันธุศักดิ์

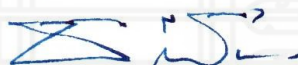
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2562

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. วรารักษ์ เกลิมพันธุศักดิ์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนศักดิ์ สายจำปา)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมปฤถณ นิยมไทย)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชน
กรณีศึกษา พื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่
ผู้ศึกษา นางสาวรัชฎาภรณ์ จันทดิษฐาวัดน์ รหัสนักศึกษา 2558001026
ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. วรารักษ์ เถลิมนันท์ศักดิ์
ปีการศึกษา 2561

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชน (2) สรุปบทเรียนของพื้นที่ฝั่งกลบขยะเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของพื้นที่ฝั่งกลบขยะอื่นๆ

กลุ่มประชากรวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลบ้านตาลซึ่งมีจำนวน 5,289 คน โดยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จากสูตรของ Taro Yamane ดังนั้น ใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาทั้งหมด 372 คน และการสัมภาษณ์บุคคล โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัจจัยที่ประชาชนให้ความสำคัญมากที่สุดคือ ด้านการบริหารจัดการ ซึ่งทางโครงการฯ ได้บริหารจัดการให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล มีการพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัย ลดผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อชุมชนจัดการปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นจนประชาชนไม่ได้รับผลกระทบหรือได้รับเพียงส่วนน้อย การรับเรื่องร้องเรียน โดยแก้ไขปัญหาได้ทันท่วงที ทำให้ชุมชนที่อยู่ใกล้พื้นที่ฝั่งกลบขยะมีความวางใจในการดำเนินงาน (2) การที่โครงการฯ สามารถดำเนินการมาได้จนถึงปัจจุบัน โดยไม่มีการต่อต้านจากชุมชนนั้น เนื่องจากโครงการฯ สามารถบริหารจัดการพื้นที่ฝั่งกลบขยะให้มีประสิทธิภาพ ถูกหลักสุขาภิบาล เพื่อลดผลกระทบต่อชุมชนใกล้เคียง ทั้งยังทำให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงเช่นการชดเชยค่าเสียหายที่ชุมชนอาจจะได้รับผลกระทบในการจัดตั้งโครงการฯ ทางอ้อมเช่นมีการพัฒนาระบบสาธารณสุขปลอดภัยดีขึ้น การช่วยเหลือและการมีส่วนร่วมกับชุมชนในหลายๆ ด้าน อีกทั้งควรเปิดให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าตรวจสอบการดำเนินโครงการฯ ได้เพื่อสร้างความเชื่อมั่น และความไว้วางใจแก่ชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงหรือผู้ที่สนใจ เพื่อให้โครงการฯ สามารถดำเนินงานต่อไปได้อย่างราบรื่น

คำสำคัญ ปัจจัยบวกต่อการฝั่งกลบขยะ พื้นที่ฝั่งกลบขยะ พื้นที่บ้านตาล อำเภอฮอด
จังหวัดเชียงใหม่

Independent Study title: Factors Influence Upon Community's No Opposition on Waste Disposal.

A Case Study of Bantan ,Hod district , Chiang Mai provincial

Author: Miss Ratchadaporn Chanthadittawat; **ID:** 2558001026; **Degree:** Master of Political Science;

Independent Study advisor: (1) Dr. Wararak Chalermphuntusak, Associate Professor;

Academic year: 2018

Abstract

The objectives of this research are (1) to study factors affecting waste disposal without community resistance and (2) to summarize a lesson learned for operation guideline of other landfill sites.

The research population consisted of 5,289 people living in the Ban Tan Sub-district Municipality, by calculating the sample size from Taro Yamane formula. The samples in the study were 372 people and the purposive samples with interview were 9 people. The tools for collecting data were questionnaires and interview. The statistics used for data analysis were percentage, average, standard deviation. A qualitative data was analyzed by a descriptive analysis.

This research found that (1) the most important factor is project management. The project has been managed correctly according to sanitation principles with a developed technology in order to reduce impacts on community. No people or some people affected by the proper management of pollution problems. Receiving complaints process could solve problems in a timely manner resulting in the community near the waste disposal to trust in operations. (2) The project has been able to operate without community resistance because the project can manage the waste disposal efficiently with sanitation principles to reduce the impacts on nearby community. The project contributed both direct and indirect benefits. For direct benefit, the community received compensation for risk for any damages due to establishment of the project. The indirect benefits included the improvement of public utility systems and assistance and participation with the community in many aspects. Moreover, the project should be able to inspect the project implementation by all sectors to create confidence and trust of nearby communities or interested parties.

Keywords: Positive Factors for Landfill Site, Landfill Site, Ban Tan, Hot District, Chiang Mai Province

กิตติกรรมประกาศ

การทำการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จาก รศ.ดร.วราวัณ เถลิงพันธุ์ศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ปรับปรุง ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดี ทำให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ทุกท่าน ทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้นำชุมชน ประชาชน ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ที่ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ และอำนวยความสะดวกในการศึกษาและสังเกตการณ์ในสถานที่ที่ดำเนินการ รวมถึงการให้ข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการนำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ แขนงวิชาการเมืองการปกครองท้องถิ่น สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่าน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำการค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ที่ให้ความกรุณาสนับสนุน ให้กำลังใจ ช่วยเหลือจนทุกอย่างบรรลุผลตามเป้าหมาย ทุกประการ

รัชฎาภรณ์ จันทดิษฐวัฒน์

สิงหาคม 2562

สารบัญ

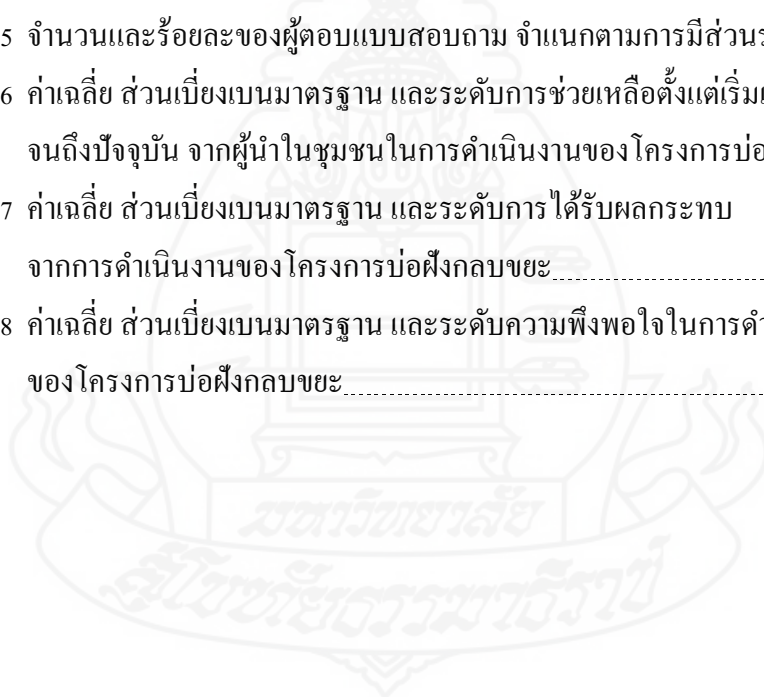
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ปัญหาการวิจัย	4
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
การบริหารจัดการท้องถิ่น	7
แนวคิดผู้นำ	12
การมีส่วนร่วม	16
แรงจูงใจ	20
กฎหมายและข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ	23
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ เทศบาลตำบลบ้านตาล อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่	26
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านตาล	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	39
การศึกษาเอกสาร	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	47

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	49
ตอนที่ 2 การบริหารจัดการพื้นที่ฝั่งกลบขยะของทางด้านบริษัทเอกชนและองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	52
ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ฝั่งกลบขยะและพื้นที่ใกล้เคียง	54
ตอนที่ 4 ผู้นำที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการพื้นที่ฝั่งกลบขยะ	56
ตอนที่ 5 แรงจูงใจของประชาชนที่มีต่อพื้นที่ฝั่งกลบขยะ	57
ตอนที่ 6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน	59
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	64
สรุปผล	64
อภิปรายผล	66
ข้อเสนอแนะ	69
บรรณานุกรม	70
ภาคผนวก	74
ก Road map การจัดการขยะ	75
ข แบบสอบถาม	78
ค แบบสัมภาษณ์	84
ประวัติผู้ศึกษา	94

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชาชนจำนวน 10 หมู่บ้าน ในเทศบาลตำบลบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่	42
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป	49
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมถูกหลักสุขาภิบาล ในการดำเนินงานของ โครงการบ่อฝังกลบขยะ	52
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ ในการดำเนินงานของ โครงการบ่อฝังกลบขยะ	53
ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานที่แจ้ง/ร้องเรียน หากได้รับผลกระทบ	54
ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการมีส่วนร่วม	54
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการช่วยเหลือตั้งแต่เริ่มแรก จนถึงปัจจุบัน จากผู้นำในชุมชนในการดำเนินงานของ โครงการบ่อฝังกลบขยะ.....	56
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการได้รับผลกระทบ จากการดำเนินงานของ โครงการบ่อฝังกลบขยะ.....	57
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจในการดำเนินงาน ของโครงการบ่อฝังกลบขยะ.....	58

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 แสดงจำนวนปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนรายจังหวัดในเขตภาคเหนือ ตอนบน พ.ศ. 2560	2
ภาพที่ 1.2 สถานที่ฝังกลบขยะบ้านตาล หมู่ที่ 7 ต.บ้านตาล อ.ฮอด จ.เชียงใหม่	3
ภาพที่ 2.1 ลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์	23
ภาพที่ 2.2 แสดงพื้นที่ตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านตาล และแนวชั้นความสูงของพื้นที่ตั้ง	32
ภาพที่ 2.3 ภาพการดำเนินงานของพื้นที่	33

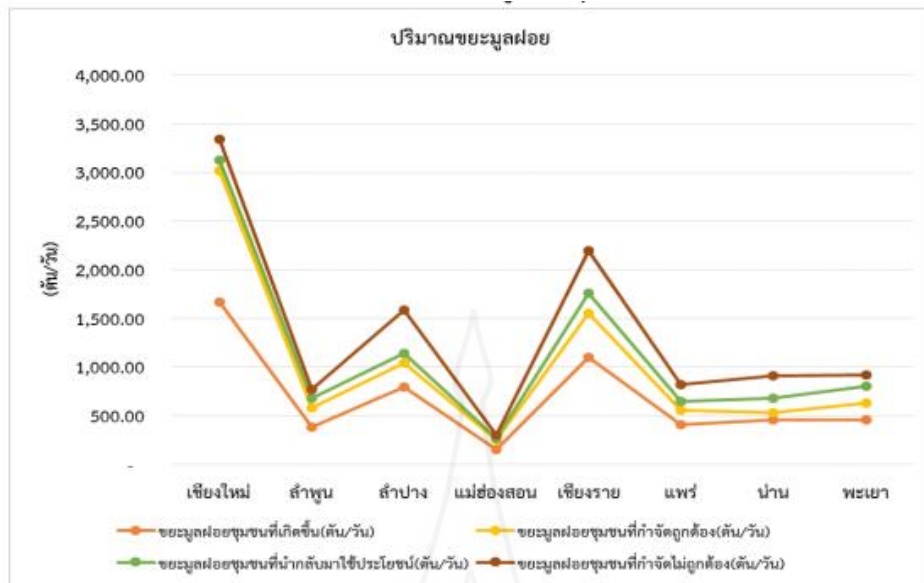
บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาขยะ เป็นวิกฤตอย่างหนึ่งของประเทศไทย นอกจากปริมาณขยะจะเพิ่มขึ้นอย่างมาก ยังขาดกระบวนการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหาขยะล้นเมือง คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช) ได้จัดให้ปัญหาดังกล่าวเป็นวาระแห่งชาติ และจัดทำ Road Map ในการกำจัดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายให้หมดไปในระยะเร่งด่วนและระยะยาว รวมถึงการแปรรูปขยะให้เป็นพลังงานมาผลิตไฟฟ้า (ดังที่ปรากฏในภาคผนวก ก)

จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของภาคเหนือซึ่งเติบโตขึ้นทุกปี ทำให้มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นทุกวัน มีการคาดการณ์กันว่าปริมาณขยะเฉพาะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่สูงถึงวันละ 300 ตัน ณ ปัจจุบัน อาจมีแนวโน้มถึงระดับ 500 ตันต่อวันในอีกไม่ช้านี้ (จากสรุปแผนการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 เทศบาลนครเชียงใหม่ มีการจ้างเหมาเอกชนกำจัดขยะมูลฝอยภายในเขตเทศบาลฯ ได้ไม่น้อยกว่า 300 ตันต่อวัน) จำนวนปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นในเขตจังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนขยะมูลฝอยชุมชนที่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้อง จำนวนทั้งสิ้นประมาณ 3,000 ตัน/วัน ขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 3,100 ตัน/วัน และขยะมูลฝอยที่กำจัดไม่ถูกต้อง มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 3,400 ตัน/วัน

ภาพที่ 1.1 แสดงจำนวนปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนรายจังหวัด ในเขตภาคเหนือตอนบน พ.ศ. 2560

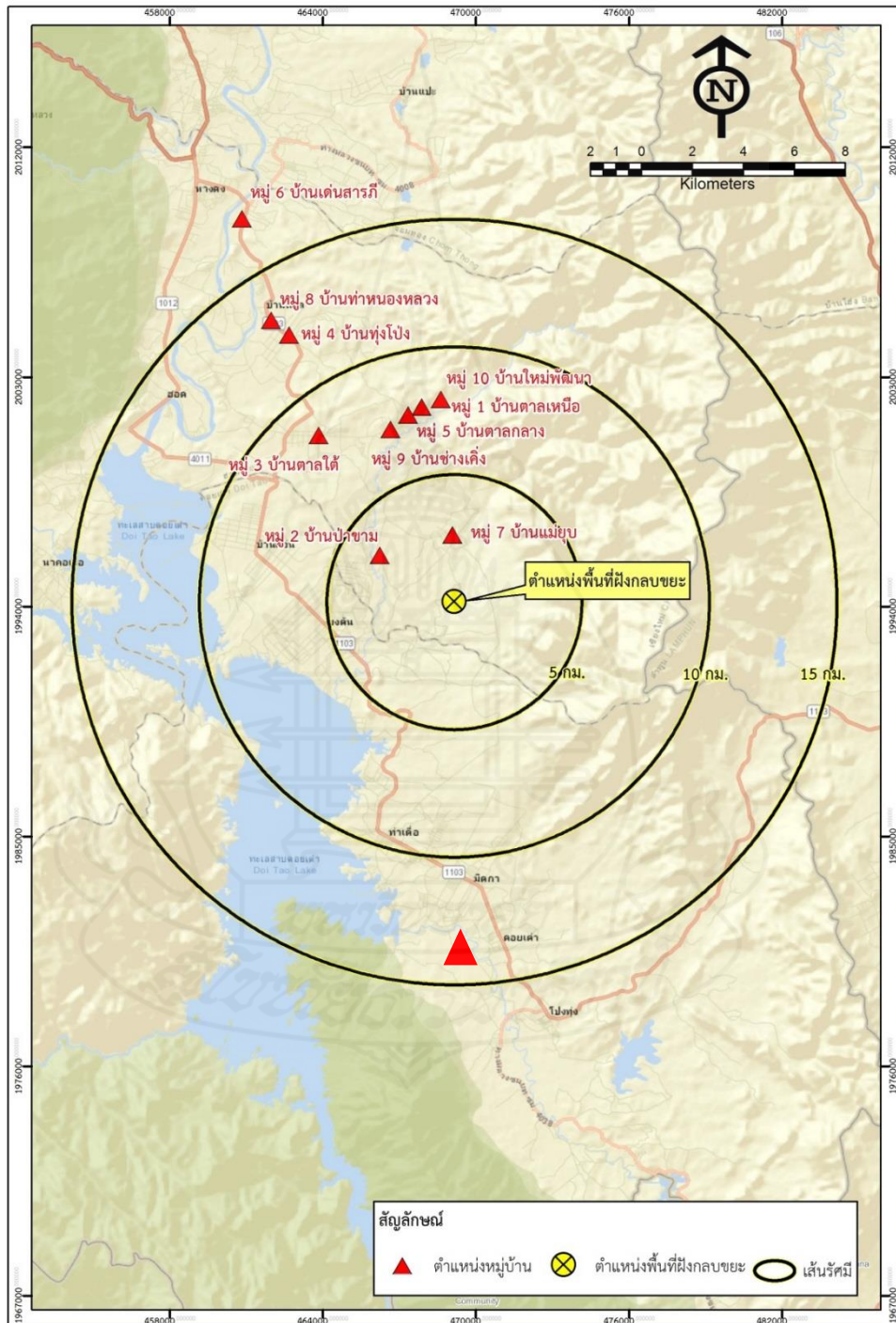
ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2560

ดังนั้น เชียงใหม่จึงเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับขยะมานาน ทั้งในเรื่องของพื้นที่ทิ้งขยะ วิธีการจัดการขยะ และปัญหาการต่อต้านจากประชาชน เดิมจังหวัดเชียงใหม่ได้จัดพื้นที่ทิ้งขยะไว้ 3 เขต เขตทางเหนือ อยู่ที่อำเภอฝาง เขตทางตอนกลางอยู่ที่อำเภอคอยสะเก็ด และเขตทางตอนใต้อยู่ที่อำเภอฮอด แต่ในความเป็นจริงกลับจัดการได้แก่เขตทางตอนใต้ คือ อำเภอฮอดเท่านั้น โดยพื้นที่ดังกล่าวยังมีศักยภาพในการรองรับขยะจากตัวเมืองได้อีกกว่าร้อยละ 50 ส่วนอีกสองเขตพื้นที่นั้นประสบปัญหาคือขนาดพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการรองรับขยะและบางแห่งมีการบริหารจัดการขยะที่ไม่ถูกวิธีจึงก่อให้เกิดการต่อต้านจากคนในพื้นที่

พื้นที่ฝังกลบขยะบ้านตาล ตั้งอยู่ที่ หมู่ 7 ตำบลบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในเขตปกครองของเทศบาลตำบลบ้านตาล สภาพพื้นที่ มีภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง ดินเป็นดินลูกรัง มีป่าเบญจพรรณ หมู่บ้านเรียงรายตลอดเส้นทางหลัก ทิศเหนือ ติดกับ อ.คอยเต่า จ.เชียงใหม่ ทิศใต้ ติดกับ อ.คอยเต่า จ.เชียงใหม่, ทิศตะวันออก ติดกับ อ.ลี้ จ.ลำพูน, ทิศตะวันตก ติดกับ อ.ฮอด จ.เชียงใหม่ ระยะทางจากพื้นที่ฝังกลบขยะถึงหมู่บ้านที่ใกล้ที่สุดเป็นระยะทาง 2,300 เมตร สำหรับบริเวณพื้นที่บ่อขยะมีพื้นที่ทั้งหมด จำนวน 2,000 ไร่ พื้นที่ทำการขุดบ่อรองรับขยะมีจำนวน 300 ไร่ ขณะนี้ถมขยะไปแล้วประมาณ 100 ไร่ รองรับขยะจากเทศบาลนครเชียงใหม่และพื้นที่ตำบลใกล้เคียง 300 ถึง 500 ตันต่อวัน มีระบบจัดการขยะแบบครบวงจร ได้แก่ การรวบรวม การขนส่ง และการกำจัดให้ได้รับการจัดการอย่างถูกวิธี และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน

รอบข้าง ซึ่งใช้วิธีฝังกลบทั่วไป และต่อมาได้ดำเนินการแปรรูปขยะมาเป็นพลังงานเพื่อผลิตไฟฟ้า ซึ่งเริ่มเดินระบบและจ่ายไฟเข้าระบบใน พ.ศ. 2553 และดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน ในขณะนี้ทางโครงการฯ ได้ดำเนินการวางท่อก๊าซเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงได้ใช้ประโยชน์ และยังจัดทำโรงอบพลังงานความร้อนที่ชาวบ้านสามารถมาใช้ประโยชน์ได้อีกด้วย

ภาพที่ 1.2 สถานที่ฝังกลบขยะบ้านตาล หมู่ที่ 7 ต.บ้านตาล อ.สอด จ.เชียงใหม่

พื้นที่ฝั่งกลบขยะแห่งนี้ได้เปิดดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ.2541 จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา 21 ปี โดยทางเทศบาลนครเชียงใหม่ได้เปิดให้เอกชนเสนอโครงการ และผู้ที่ชนะการประมูลคือ บริษัท บ้านตาลกรุ๊ป จำกัด ปัจจุบันดำเนินการโดย ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธเนศการก่อสร้าง นับตั้งแต่พื้นที่ฝั่งกลบขยะแห่งนี้เปิดดำเนินงานมา จนถึงปัจจุบันจะเห็นว่าไม่มีข่าวการต่อต้านจากประชาชนในพื้นที่เลย ซึ่งแตกต่างจากสองเขตพื้นที่ดังกล่าวข้างต้น ทั้งที่พื้นที่ฝั่งกลบขยะแห่งนี้รองรับขยะมูลฝอยปริมาณมาก

การศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชน และองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาดังกล่าวอาจเป็นแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะ และเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาพื้นที่ฝั่งกลบขยะในพื้นที่อื่นๆ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์โดยรวมของประชาชน

2. ปัญหาการวิจัย

- 2.1 อะไรคือปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานของพื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาลปราศจากการต่อต้านจากชุมชน
- 2.2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของพื้นที่ฝั่งกลบขยะควรจะเป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 3.1 ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชน
- 3.2 สรุปรูปบทเรียนของพื้นที่ฝั่งกลบขยะเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของพื้นที่ฝั่งกลบขยะอื่นๆ

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชน ผู้ศึกษาเลือกกรณีศึกษา พื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาล ตำบลบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจะใช้วิธีวิจัยผสมผสานทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาคำตอบของปัญหาการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย

4.1.1 การวิจัยข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร หนังสือพิมพ์ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และเอกสารต่าง ๆ ของทางราชการ

4.1.2 การสังเกตการณ์ (Observation) เป็นการศึกษาให้ทราบถึงลักษณะปัจจัยหรือความแปรเปลี่ยนของสิ่งต่างๆ ที่เป็นประเด็นเกี่ยวข้องกับปัญหาในการวิจัยหรือเรื่องที่วิจัย

4.1.3 การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยทำการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

- 1) กลุ่มคณะผู้บริหารและผู้ดำเนินงานเกี่ยวกับพื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาล
- 2) กลุ่มคณะบริหารเทศบาลตำบลบ้านตาล
- 3) กลุ่มผู้ประกอบการท้องถิ่น

4.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการอภิปรายผล

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนทางสังคมที่อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง อยู่ในละแวกเดียวกัน ซึ่งในที่นี้หมายถึง ชุมชนในเทศบาลตำบลบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

5.2 พื้นที่ฝั่งกลบขยะ หมายถึง พื้นที่หลุมฝังกลบขยะตามหลักสุขาภิบาล ซึ่งในที่นี้หมายถึง พื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาล ตั้งอยู่ หมู่ 7 ตำบลบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

5.3 องค์กรเอกชน หมายถึง บริษัทบ้านตาลกรุ๊ป จำกัด

5.4 องค์กรท้องถิ่น หมายถึง เทศบาลตำบลบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

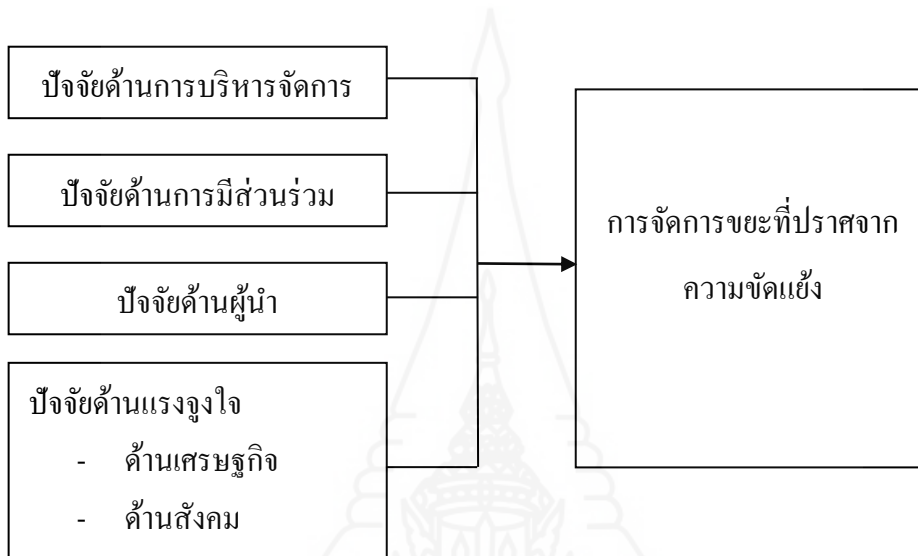
5.5 การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าไปมีส่วนร่วมตัดสินใจ ดำเนินการ ร่วมประเมินผล และรวมถึงร่วมรับผลที่เกิดจากการจัดการขยะ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชน

6.2 ได้บทเรียนของพื้นที่ฝังกลบขยะเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของพื้นที่ฝัง
กลบขยะอื่นๆ

7. กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชนกรณีศึกษา พื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำความรู้ที่ได้มาเป็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูล และดำเนินการค้นคว้า ซึ่งแบ่งออกเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. การบริหารจัดการท้องถิ่น
2. แนวคิดผู้นำ
3. การมีส่วนร่วม
4. แรงจูงใจ
5. กฎหมายและข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ
6. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ เทศบาลตำบลบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่
7. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านตาล
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การบริหารจัดการท้องถิ่น

1.1 ความหมายของการบริหาร

คำว่า “การบริหาร” (Administration) โดยทั่วไปใช้ในความหมายกว้างๆ ที่รวมทั้งการบริหารภาครัฐและภาคเอกชน การบริหาร หรือ การบริหารราชการ นั้นอีกคำหนึ่งที่ใช้เรียกคือ การจัดการ (management) อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง แต่โดยรวมแล้วก็นิยมใช้คำทั้งสองนี้แทนที่กันและกันได้ การบริหารมีความหมายได้ทั้งในลักษณะที่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับวิชาการบริหารและลักษณะที่เป็นกิจกรรมการบริหารงาน ในความหมายแรก การบริหารเป็นสาขาที่มีการจัดระเบียบให้เป็นระบบของการศึกษา คือมีการค้นคว้ารวบรวมหลักการ กฎเกณฑ์ และทฤษฎี เพื่อประโยชน์ในการศึกษาอบรม โดยลักษณะนี้ย่อมเห็นได้ว่าการบริหารมีลักษณะเป็นศาสตร์ (Science) แต่ถ้าพิจารณาความหมายในแง่หลังว่า การบริหารเป็นลักษณะของการปฏิบัติที่

ต้องอาศัยทั้งความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ประกอบกันแล้ว การบริหารก็จะมีลักษณะเป็น ศิลปะ (Arts) โดยความหมายของคำว่าบริหารมีนักวิชาการหลายท่านได้นิยามไว้ดังต่อไปนี้

คูนต์ (Koontz อ้างถึงใน ริงสตรัค ประเสริฐศรี, 2553, น. 5) ให้ความหมายว่า การบริหาร คือการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน

ดักเกอร์ (Drucker อ้างถึงใน ริงสตรัค ประเสริฐศรี, 2553, น. 5) ให้ความหมายการบริหารเชิงพฤติกรรมว่า การบริหารคือศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายโดยผ่านผู้อื่น

สมยศ นาวิการ (2545, น. 18) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การมีส่วนร่วมและการควบคุมกำลังความพยายามของสมาชิกองค์การ และการใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้ นอกจากนี้การบริหารยังเป็นกระบวนการของการรวบรวมทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้บริหารเป็นผู้นำทรัพยากรมนุษย์ไปสู่การใช้ประโยชน์สูงสุด จากทรัพยากรที่ไม่ใช่มนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา

เสนาะ ดิยาวี (2543, น. 1) ให้ความหมายของการบริหารจัดการไว้ว่า การบริหารคือกระบวนการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

กล่าวได้ว่า สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ การบริหารคือ การดำเนินงาน โดยการใช้คน และทรัพยากร อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดของผู้ที่เกี่ยวข้องในการฝักกลบขะของบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการได้รับการยอมรับหรือปราศจากการต่อต้านจากชุมชน

1.2 การปกครองท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือการปกครองท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองที่จำเป็นและมีความสำคัญในทางการเมืองการปกครองของชุมชนต่างๆ ซึ่งกล่าวในทางทฤษฎีและแนวความคิดทางปกครองว่ารัฐบาลซึ่งมีภาระหน้าที่ในการปกครองและบริหารประเทศให้ประชาชนได้รับความสุข ความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต (Well Being) อีกทั้งความมั่นคงในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม (National Security) แต่เป็นไปได้ที่รัฐบาลจะดูแลและจัดทำบริการให้กับประชาชนได้อย่างทั่วถึงอาจเพราะไม่สามารถสนองต่อความต้องการของแต่ละชุมชนได้ ปัญหาความล่าช้าในการดำเนินงาน ข้อจำกัดเกี่ยวกับงบประมาณ และตัวบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ดำเนินงานให้ทั่วถึงได้ (Jack C. Plano and Others, Political Science Dictionary (Illinois : The Dry Press, 1973, p. 147 อ้างใน ประทาน คงฤทธิศึกษากร, น. 6)

เมื่อเป็นดังนี้ การลดภาระของรัฐบาลโดยการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเพื่อการสนองต่อความต้องการของชุมชน จะได้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และตรงกับความต้องการของชุมชนนั้นๆ จึงเป็นผลให้การปกครองท้องถิ่นมีบทบาทและความสำคัญเกิดขึ้น

จากแนวความคิดในการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐบาลในอันที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชน ยึดหลักการกระจายอำนาจปกครอง และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นสามารถสรุปได้ดังนี้ (สถาบันพระปกเกล้า, 2560)

1) การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะประชาชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองจากการปกครองท้องถิ่น ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องกัน รู้สึกมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียในการบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และห่วงหวนต่อประโยชน์ที่ตนเองและท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัยจะได้รับ ซึ่งจะนำไปสู่การศรัทธาในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด

2) การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนรู้จักท้องถิ่นการปกครองตนเอง (Self-Government) คือ การปกครองตนเองโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ไม่ใช่เป็นการปกครองที่ได้รับคำสั่งจากเบื้องบน ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นจะได้รับเลือกตั้งจากประชาชนเพื่อมารับผิดชอบบริหารท้องถิ่น ซึ่งจะต้องฟังเสียงประชาชนประชาชนมีสิทธิออกเสียงประชามติ (Reference) ประชาชนมีอำนาจถอดถอน (Recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น และมีส่วนร่วมรับรู้ถึงปัญหาและแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตน

3) การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เนื่องจากภารกิจของรัฐบาลมีอยู่มาก รัฐบาลไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนแต่ละท้องถิ่นได้ อาจเนื่องมาจากแต่ละท้องถิ่นมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน ประชาชนจึงเป็นผู้มีความเหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการกระจายอำนาจ ทั้งนี้การแบ่งเบาภาระดังกล่าวทำให้รัฐบาลมีเวลาที่จะดำเนินการในเรื่องที่สำคัญๆ หรือกิจการใหญ่ๆ ระดับชาติอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวม และมีความคล่องตัวในการดำเนินงานของรัฐบาลมากขึ้น

4) การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน ความต้องการและปัญหาต่างกันหน่วย

การปกครองท้องถิ่น จึงเป็นผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดี

5) การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองและการบริหารของประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง การสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่น และยังฝึกฝนทักษะทางการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย

6) การปกครองท้องถิ่นโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

สรุป ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งเป็นสองด้าน คือ ด้านการเมืองการปกครอง และการบริหาร กล่าวคือในด้านการเมืองการปกครองนั้นเป็นการสร้างพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเรียนรู้การปกครองตนเองให้กับประชาชน ส่วนด้านการบริหารนั้น เป็นการแบ่งเบาภาระรัฐบาลและยังสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นได้หาทางสนองต่อการแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยอาศัยกลไกการบริหารต่างๆ ทั้งในแง่ของการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการจัดการ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้โดยหลักการจะเน้นไปในลักษณะดังกล่าว แต่ในทางความเป็นจริงของสังคมไทยนั้น รัฐบาลกลางยังมีบทบาทมากส่งผลให้ท้องถิ่นไม่มีอิสระในการปกครองตนเองอย่างแท้จริง

ธนสวรรค์ เจริญเมือง (2553, น. 71) กล่าวถึงการควบคุมการปกครองท้องถิ่นของรัฐบาลกลางว่า มีลักษณะดังนี้

1) มีลักษณะชนชั้นนำ ได้แก่ ให้ความสำคัญกับผู้นำมากกว่าประชาชน
2) มีลักษณะสั่งการจากบนสู่ล่าง ขาดการผลักดันของประชาชนในระดับล่าง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

3) ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยมากในกิจการสาธารณะแต่ละด้าน พวกเขามีฐานะเป็นผู้ดูหรือผู้สังเกตการณ์มากกว่าเข้าไปมีบทบาทใดๆ ยกเว้นการเลือกตั้ง ซึ่งนานๆ จะมีครั้งหนึ่ง

ดังนั้นถึงแม้ท้องถิ่นจะมีการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาโดยประชาชนท้องถิ่นก็ยังไม่มีความอิสระในการวางแผน การกำหนดนโยบาย การออกข้อบังคับ การบริหารจัดการ การกำหนดแนวทางด้านรายรับรายจ่าย รวมถึงการควบคุมบุคลากร

พื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีลักษณะของการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบประชาธิปไตย ซึ่งแม้ต้องหลีกเลี่ยงสภาพปัญหาโดยรวมของการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้น แต่การตอบรับของชุมชนต่อการเป็นพื้นที่ที่กลบฝังขยะทำให้เกิดการตั้งข้อสังเกตโดย

เบื้องต้นจากผู้ศึกษาวิจัยได้ว่า พื้นที่ดังกล่าวอาจเผชิญสภาพปัญหาโดยภาพรวมดังที่กล่าวไว้ในเรื่อง
ที่ 2.1.2 ไม่มากนัก

1.3 การบริหารจัดการท้องถิ่น

ธนสวรรค์ เจริญเมือง (2553, น. 71-72) เสนอว่า จากบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงทำให้การบริหารจัดการท้องถิ่นเป็นรูปแบบของการปกครองแบบใหม่ที่มีลักษณะสำคัญคือ

1) มิใช่เน้นที่ผู้นำกลุ่มเดียว แต่เห็นว่าการบริหารจัดการหมายถึง รูปแบบการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการของส่วนรวมที่ไม่ใช่ให้ใครผู้ใดหรือกลุ่มใดผูกขาดการตัดสินใจดังกล่าว แต่เป็นเครือข่าย หรืออีกนัยหนึ่งคือมีบุคคลและองค์กรหลายกลุ่มเข้าไปมีส่วนร่วม เป็นการบริหารจัดการแบบมีหุ้นส่วน ไม่มีการผูกขาดของกลุ่มหรือบุคคล ท้องถิ่นและรัฐไม่ใช่สมบัติของชนชั้นนำ แต่เป็นของทุกๆ คน

2) การบริหารจัดการมิใช่เป็นไปตามการมีระบบบังคับบัญชาตามแบบราชการ เช่นในอดีต แต่เป็นความสัมพันธ์อันหลากหลายทั้งแบบและระดับ มิใช่จากบนสู่ล่างและมิใช่เป็นแบบทางการอย่างเคร่งครัด ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมตามข้อ 1 มีทั้งปัจเจกบุคคล และกลุ่มหรือองค์กรต่างๆมากมาย

3) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและองค์กรต่างๆเหล่านี้มีลักษณะเปิดเผย ชับซ้อน ไม่ตายตัว วิธีการตัดสินใจแต่ละครั้งเป็นผลของการเจรจาต่อรอง และการสร้างความเชื่อถือไว้วางใจต่อกัน

4) จากทั้ง 3 ข้อ การบริหารจัดการจึงเกิดขึ้นบนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาททางการเมืองที่เพิ่มขึ้นของประชาชนวงกรต่างๆและเป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคม

จะเห็นได้ว่าถึงแม้รัฐบาลจะสนับสนุนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นปกครองตนเองแบ่งเบาภาระของรัฐบาล แต่อย่างไรเสียก็ยังมีช่องทางที่รัฐสามารถเข้ามาแทรกแซงการทำงานของท้องถิ่นได้ หรืองานบางอย่างท้องถิ่นก็ยังคงต้องพึ่งพารัฐบาลกลางอยู่ ซึ่งในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น การดำเนินการจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยไม่อาศัยอำนาจของรัฐบาลเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ ในการมีส่วนร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในท้องถิ่น อาทิ เรื่องของการบริหารจัดการปัญหาขยะมูลฝอย ดังที่ การค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ตั้งใจศึกษาวิจัย

2. แนวคิดผู้นำ

2.1 ภาวะผู้นำ

ผู้นำ (Leader) หมายถึง หัวหน้ากลุ่ม ทีม หรือองค์กรที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้น มีผู้ให้ความหมายของคำว่าผู้นำดังนี้ (Fieder, 1967, p. 8; ณรงค์ศักดิ์ วัชรโร, 2559, น. 15) ผู้นำ คือ บุคคลในกลุ่มซึ่งได้รับมอบหมายหน้าที่ให้ควบคุมหรือประสานงานกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับภารกิจของกลุ่ม

เดจโนซโก (Dejnozka, 1983, p. 94; ณรงค์ศักดิ์ วัชรโร, 2559, น. 15) ให้ความหมายของคำว่า ผู้นำ คือ บุคคลที่ถูกเลือกหรือได้รับการแต่งตั้งให้นำกลุ่มและมีอิทธิพลต่อกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มเพื่อการบรรลุเป้าหมายของกลุ่มและเพื่อทำหน้าที่หัวหน้าของกลุ่ม

ส่วนคำว่า ภาวะผู้นำ หรือ การเป็นผู้นำ หมายถึง กระบวนการในการชักจูงให้พนักงานทำงาน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร (ประเวศ วัชรี, 2540, น. 53-57) ภาวะผู้นำอาจมีได้ทั้งในผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าและผู้ที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้า ผู้นำตามธรรมชาติในกระบวนการชุมชนจะมีหลายคน ลักษณะของภาวะผู้นำ คือ ฉลาด เป็นคนเห็นแก่ส่วนรวม เป็นคนติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นรู้เรื่อง และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกโดยอัตโนมัติ

มัลลิกา ต้นสอน (2545, น. 165) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นความสามารถของบุคคลหรือกลุ่มที่มีอิทธิพลที่จะโน้มน้าว ชักจูงบุคคลอื่นให้ปฏิบัติตามเพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544, น. 11-12) ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้ดังนี้

1) เป็นความสามารถที่จะมีอิทธิพลเหนือผู้อื่นในด้านการกระทำตามที่ผู้นำต้องการและสามารถจูงใจบุคคลอื่นให้กระทำกิจกรรมที่ช่วยให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้

2) เป็นกระบวนการความเป็นผู้นำจากการใช้อิทธิพลที่จะควบคุมดูแลและประสานงานกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มให้บรรลุเป้าหมาย

3) เป็นลักษณะความสัมพันธ์ทางอำนาจอย่างหนึ่งของผู้นำจนได้รับการยอมรับนับถือในพฤติกรรมของเขาจากสมาชิกกลุ่มและกลุ่มอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

4) อิทธิพลในตัวของผู้ผู้นำที่นำมาใช้ให้เข้ากับสถานการณ์โดยการชี้แนะผ่านกระบวนการสื่อสารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

5) การกระทำร่วมกันระหว่างบุคคลคนหนึ่งทำหน้าที่ให้การชี้แนะการกระทำดังกล่าว ทำให้บุคคลอื่นๆ เชื่อมั่นในผลงานของเขาซึ่งสามารถพิสูจน์ได้ จากลักษณะทางการแสดงออกในการชี้แนะตามที่เขาได้แนะนำไว้

6) ความคิดริเริ่มและการรักษาสภาพของความเชื่อถือในการปฏิบัติร่วมกัน

7) การที่บุคคลมีอิทธิพลมากและทำให้เกิดการยอมรับเกี่ยวกับการบริหารงานประจำในองค์กร

8) เป็นกระบวนการในการใช้อิทธิพลที่มีต่อการดำเนินงานของกลุ่มให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรและมีการจูงใจให้เกิดพฤติกรรมในการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตลอดจนใช้อิทธิพลให้กลุ่มธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของตน

จึงสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ คือ กระบวนการที่บุคคลหนึ่งตั้งใจใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นให้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆตามที่กำหนด เพื่อช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มคนสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

2.2 ลักษณะของผู้นำ

เรนไซ ริเคิร์ต (Rensis Likert) และสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยมิชิแกนทำการวิจัยด้านภาวะผู้นำโดยแบ่งลักษณะผู้นำเป็น 4 แบบ (ชัยยุทธ โลจนานนท์, 2557, น. 19) คือ

1) แบบใช้อำนาจ (Explorative–Authoritative) โดยผู้บริหารจะใช้อำนาจแบบเผด็จการมีความไว้วางใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชาน้อย ใช้บังคับบัญชาแบบขู่เข็ญมากกว่าการชมเชย การติดต่อสื่อสารจะเป็นแบบจากบนลงล่าง การตัดสินใจจะอยู่ที่ตัวผู้บริหาร

2) แบบใช้อำนาจเชิงเมตตา (Benevolent–Authoritative) จะเป็นแบบพ่อปกครองลูก โดยให้ความไว้วางใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชา จูงใจโดยการให้รางวัล แต่บางครั้งขู่ลงโทษ การติดต่อสื่อสารยอมจากล่างขึ้นบนได้บ้างมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ใต้บังคับบัญชาบ้าง

3) แบบปรึกษาหารือ (Consultative–Democratic) ผู้บริหารจะให้ความไว้วางใจและการตัดสินใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ไม่ทั้งหมด จะใช้ความคิดและความเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอ มีการให้รางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจ มีการลงโทษนานๆครั้งและใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทางจากระดับล่างขึ้นบนและจากระดับบนลงล่าง ผู้บริหารเป็นที่ปรึกษาในทุกด้าน

4) แบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Participative–Democratic) ผู้บริหารให้ความไว้วางใจ และเชื่อถือผู้ใต้บังคับบัญชา ยอมรับความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอ มีการให้รางวัลตอบแทนเป็นความมั่นคงทางเศรษฐกิจแก่กลุ่ม มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ตั้งจุดประสงค์ร่วมกัน มีการประเมินความก้าวหน้า มีการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทางทั้งจากระดับบนและระดับล่างในระดับเดียวกันหรือในกลุ่มผู้ร่วมงานสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารได้ทั้งในกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ร่วมงาน

ทั้งนี้ยังพบว่า การบริหารแบบที่ 4 จะทำให้ผู้นำประสบผลสำเร็จและเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งความสำเร็จขึ้นกับการมีส่วนร่วมมากน้อยของผู้ใต้บังคับบัญชา

2.3 บทบาทภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำมีบทบาทที่แบ่งอย่างกว้างๆ ออกเป็น 4 ประการ

1) การกำหนดแนวทางหลัก (Pathfinding) ผู้นำควรเริ่มต้นด้วยการกำหนดเป้าหมายและแนวความคิดที่ชัดเจน บทบาทดังกล่าวจะช่วยให้ผู้นำสร้างแผนงานแม่แบบ (Blueprint of Action) ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการก่อนจะลงมือปฏิบัติตามแผน และนอกจากนั้น ไม่เพียงแต่ต้องรู้ถึงวิธีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายเท่านั้น แต่ผู้นำต้องได้รับการสนับสนุนและความมุ่งมั่นจากพนักงานในการบรรลุถึงเป้าหมายด้วย ผู้นำต้องมีความสามารถนำให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการสร้างพันธกิจ (Mission) วิสัยทัศน์ (Vision) และสื่อสารอย่างชัดเจน ผู้นำต้องชี้ให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่พนักงานจะได้รับ

2) การสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพ (Aligning) การสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพหรือการทำให้องค์กรดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน คือการลงมือสร้างแผนหลักที่กำหนดขึ้นในขั้นตอนที่หนึ่ง ทุกระดับชั้นขององค์กรควรมีการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน ผู้นำยังต้องเปลี่ยนแปลงระบบการทำงาน ขั้นตอนการทำงาน และโครงสร้างองค์การงานให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายขององค์กรที่ได้วางไว้

3) การมอบอำนาจ (Empowering) หากผู้นำมีการมอบอำนาจให้แก่พนักงานอย่างจริงจังจะทำให้บรรยากาศในการทำงานมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การสื่อสารระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่มเกิดประสิทธิภาพและเกิดผลลัพธ์ใหม่ๆ ที่สร้างสรรค์ และพนักงานสามารถแสดงความคิดเห็นและศักยภาพของตนได้อย่างอิสระ ดังนั้นผู้นำต้องสร้างสภาวะที่จะกระตุ้นการสร้างเสริมและปลดปล่อยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถพิเศษเฉพาะตัว ความสามารถ และศักยภาพที่มีอยู่ในทุกคน

4) การสร้างตัวแบบ (Modeling) ผู้นำต้องสร้างความน่าเชื่อถือต้องมีคุณสมบัติของผู้นำที่ดีด้วย กล่าวคือ ต้องเข้าใจถึงความสำคัญของคุณลักษณะระหว่างคุณลักษณะ (Characteristics) กับความรู้ความสามารถ (Competence)

ชัชวาล อรวงศ์ศุภทัต (2554) ได้สรุปบทบาทของผู้นำที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้นำที่ดีไว้ดังนี้

1) บทบาทการสร้างเครือข่าย (Networking) คือการพยายามเข้าสังคม เพื่อจะได้พบปะกับบุคคลที่เป็นแหล่งข้อมูล และรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

2) บทบาทการให้การสนับสนุน (Supporting) คือการที่ผู้นำให้ความสนใจและเข้าใจผู้ใต้บังคับบัญชา ให้การสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาประสบความสำเร็จ

3) บทบาทการจัดการกับความขัดแย้งและการสร้างทีมงาน (Managing conflict and team building) คือ การหาหนทางในการแก้ไขความขัดแย้ง ผลักดันให้มีการสร้างทีมงานและความร่วมมือ

4) บทบาทการติดตาม (Monitoring) คือ บทบาทในการติดตามดูแลการดำเนินการ การประเมินผล และวิเคราะห์ปัจจัยของสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการและโอกาสต่างๆ

5) บทบาทการให้ข้อมูล (Informing) โดยการบอกให้ทราบถึงข้อมูลและผลการตัดสินใจที่จำเป็นแก่การปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเทคนิควิธีในการปฏิบัติการ

6) บทบาทในการสร้างความชัดเจน (Clarifying) คือการที่ผู้นำต้องสร้างความชัดเจนในภาระหน้าที่และวัตถุประสงค์ของงานต่อผู้ปฏิบัติงาน เมื่อมอบหมายงาน ควรให้คำชี้แนะวิธีการทำงาน เน้นวัตถุประสงค์ของงาน กำหนดเวลาในการทำงานและความคาดหวังต่อผลงานให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบอย่างชัดเจน

7) บทบาทในการวางแผนและจัดองค์การ (Planning and Organization) คือ บทบาทหน้าที่ของผู้นำในการเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ของแผนระยะยาว และกลยุทธ์ในการปรับตัวขององค์การต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก

8) บทบาทในการแก้ปัญหา (Problem Solving) โดยชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์หรือผลของปัญหาต่องาน วิเคราะห์ปัญหาต่างๆ เพื่อหาสาเหตุและทางเลือกในการแก้ปัญหา จัดการแก้ปัญหาและวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น

9) บทบาทในการปรึกษาและมอบหมายงาน (Consulting and Delegating) คือ บทบาทในการที่จะต้องได้ถามความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงาน ก่อนจะมีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อพวกเขา กระตุ้นให้เสนอแนะวิธีการปรับปรุง เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

10) บทบาทในการสร้างแรงจูงใจ (Motivating) โดยการใช้เทคนิคในการมีอิทธิพลต่อความรู้สึก ค่านิยม อันทำให้คนปฏิบัติงานตั้งใจและทุ่มเทความสามารถในการทำงาน และยอมรับในวัตถุประสงค์ของงาน

11) บทบาทในการประกาศเกียรติคุณและให้รางวัล (Recognizing and Rewarding) คือการยกย่อง ประกาศเกียรติคุณให้ทราบกันทั่ว และมอบรางวัลสำหรับผลการปฏิบัติงานที่ดีเยี่ยมความสำเร็จตามเป้าหมาย การทำผลประโยชน์พิเศษแก่องค์การ แสดงการยอมรับและซาบซึ้งในความสำเร็จของการปฏิบัติงาน

3. การมีส่วนร่วม

ภาครัฐและภาคประชาชนควรมีการสร้างหลักการ โดยมีส่วนร่วมเข้าด้วยกัน เพื่อให้ต่างฝ่ายได้รับรู้ถึงปัญหาและความต้องการไปพร้อมกัน ประชาชนก็จะได้มีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้นในการทำกิจกรรมและการพัฒนาชุมชนของตนเองให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น เพราะการมีส่วนร่วมเป็นหลักประกันที่สำคัญที่จะทำให้ประชาชนทุกคนดำเนินชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

กู๊ดแมน (Goodman อ้างใน พงษ์ธร ชาญญศิริ, 2543, น. 37) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง

1) กระบวนการซึ่งมวลชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรมของส่วนรวม

2) มวลชนที่เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามส่วนตัว เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน ตลอดจนทรัพยากรของตนต่อกิจกรรมนั้นๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การเกี่ยวข้องของกิจกรรมต่างๆ จะมี 2 ด้านคือ

(1) ด้านความคิดหรือกำหนดนโยบาย ซึ่งแบ่งได้ 3 ระดับ คือ

ก) มวลชนเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร ข้อคิดเห็น (Information Input)

ข) มวลชนมีส่วนแบ่งในอำนาจตัดสินใจ (Share Decision Making)

ค) มวลชนเป็นผู้กำหนดนโยบาย (Policy Formulation)

(2) ด้านทำหรือด้านดำเนินการตามนโยบาย ซึ่งแบ่งได้ 3 ระดับ คือ

ก) ร่วมกำหนดเป้าหมายแผนงาน (Participation on Formulating Objective and Plan)

ข) ร่วมดำเนินการในกระบวนการจัดการ (Participating on Management Resources)

ค) ร่วมหนุนช่วยทรัพยากรการบริหาร (Supporting on Management Resources)

โคเฮน และ อัฟโฮฟ (Cohen and Uphoff อ้างใน สุทัศน์ ทาวงศ์มา, 2544, น. 5) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ว่าชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การดำเนินงานตามกิจกรรมที่ตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมพัฒนานั้นๆ และ/หรือเข้าร่วมติดตามประเมินผลกิจกรรมดังกล่าวด้วย

ทวิทอง หงส์วิวัฒน์ (2527, น. 2) และปรัชญา เวสารัชช์ (2528, น. 5) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนใกล้เคียงกันว่า การที่ประชาชนหรือชุมชน พัฒนา

ความสามารถของตนเองในการเข้ามาจัดการและควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากร โดยใช้ความพยายามหรือใช้ทรัพยากรบางอย่างของตนในกิจกรรมซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาชุมชนและเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคม

ถนัด ไบยา (2541) ได้อธิบายว่า การมีส่วนร่วมมิได้หมายความว่า ชุมชนให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมหรือร่วมในภาวะจำยอม หากแต่หมายถึงชุมชนเป็นผู้ตระหนักถึงปัญหาของชุมชนเป็นอย่างดี จึงเป็นผู้กำหนดการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของชุมชนเอง มีความสามารถในการแยกแยะได้ว่า ปัญหาใดที่ชุมชนสามารถแก้ไขเองได้ ปัญหาใดที่อยู่นอกเหนือความสามารถที่ต้องให้ภาครัฐหรือผู้อื่นนอกชุมชนที่สามารถช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้ การมีส่วนร่วมจะเป็นไปในลักษณะ 3 ประการ ประกอบด้วย

1) การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการพัฒนา การค้นหาสภาพปัญหาสภาพที่คาดหวังวิเคราะห์สาเหตุแห่งปัญหาทางเลือกแห่งการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ไข

2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ตัดสินใจให้เกิดการพัฒนา

3) การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์อย่างเป็นธรรมจากกิจกรรมนั้นๆ มีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อนำไปสู่บทเรียนการเรียนรู้ร่วมกันและปรับปรุงพัฒนาต่อไป

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่ของตน โดยการสมัครใจหรือในภาวะจำยอมในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล การร่วมคิดแนวทางแก้ปัญหา การตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติ รวมถึงการรับผลประโยชน์จากการทำกิจกรรมนั้นอย่างเป็นธรรม

3.2 เงื่อนไขการมีส่วนร่วมของประชาชน

ประเวศ วะสี (2541) เสนอว่าการที่ประชาชนจะริเริ่มและช่วยเหลือตนเองได้นั้น ประชาชนจะต้องมีโอกาสดังกล่าวที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเสียก่อน โดยต้องมีเงื่อนไขสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1) ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม

2) ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม

3) ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม

นอกจากเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการดังกล่าวแล้ว ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่อไปนี้

1) ประชาชนต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม

2) ประชาชนต้องไม่เสียเงินค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินไปที่เขาประเมินค่าตอบแทนที่จะได้รับ

3) ประชาชนต้องมีความพอใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น

3) ประชาชนต้องสามารถสื่อสารรู้เรื่องเข้าใจกันทั้ง 2 ฝ่าย

4) ประชาชนต้องไม่รู้สึกกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่หรือสภาพทางสังคมหากมีส่วนร่วม

3.3 ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหลายท่าน ได้เสนอความเห็นว่าการมีส่วนร่วมแบ่งเป็นหลายขั้นตอนดังต่อไปนี้

คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ (2545, อ้างใน ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2553) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมี 6 ขั้นตอนเรียงลำดับจากต่ำสุดไปสูงสุดคือ

- 1) การให้ข้อมูล
- 2) การเปิดรับความคิดเห็นของประชาชน
- 3) การปรึกษาหารือ
- 4) การวางแผนร่วมกัน
- 5) การปฏิบัติ
- 6) การควบคุมโดยประชาชน

โคเฮน และ อัฟโฮฟ (Cohen and Uphoff อ้างใน สุทัศน์ ทาวงศ์มา, 2544, น. 7-9) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็น การแสดงออกด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมิน ปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา ซึ่งในขั้นตอนนี้ยังแบ่งย่อยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

(1) การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (Initial Decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริง ซึ่งเป็นวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

(2) การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (Ongoing Decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

(3) การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจในปฏิบัติการ (Operation Decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน หรือกลุ่มที่รวมตัวกันตาม

ประเพณี เช่นกลุ่มสตรี หรือกลุ่มหนุ่มสาว เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วม
ดำเนินการคัดเลือกผู้นำ และการสร้างพลังอำนาจให้แก่องค์กร

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตาม
โครงการและแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่
ปรากฏขึ้นตอนนี้ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนคือ

(1) การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource Contribution) ได้แก่การมี
ส่วนร่วมสละแรงกาย การสละเงิน การให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้
จะให้ด้วยความเต็มใจ

(2) การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Administration and
Coordination) จะมีส่วนร่วมโดยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ การฝึกอบรมผู้ที่เข้า
ปฏิบัติในโครงการ หรือการให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นผู้ประสานงาน
ในโครงการด้วย

(3) การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ มักพบว่ามีลักษณะเป็น
การบังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการมากที่สุด การมีส่วนร่วมโดยการบังคับให้ปฏิบัติจะต่างจากการ
ให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับให้ทำนั้น ผลประโยชน์ (Benefits) จะไม่ใช่เป็นสิ่งที่สำคัญแต่ถ้า
เป็นการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจนั้น จะมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังเกิดการมีส่วน
ร่วมด้วย

3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนคือ

(1) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านวัตถุ (Material Benefits) ได้แก่การ
มีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน

(2) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (Social Benefits) ให้แก่
ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชนเช่นการ
เพิ่มคุณภาพชีวิต การเกิดระบบน้ำประปา

(3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Social Benefits) ได้แก่
ความนับถือตนเอง (Self – Esteem) พลังอำนาจทางการเมือง (Political Power) ความคุ้มค่าของ
ผลประโยชน์ (Sense of Efficacy)

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการ
วัดผลและวิเคราะห์ผลของการดำเนินงาน รวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนว
ทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป แต่การมีส่วนร่วมในขั้นนี้ส่วนใหญ่บทบาทดังกล่าว
จะเป็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยจะเป็นการประเมินผลของงบประมาณที่จัดสรรนั้นว่านำไปใช้

อย่างไร บางกรณีแม้แต่เจ้าหน้าที่เองยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนดังกล่าว การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนี่จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพลังความคิดของมวลชนที่จะทำให้โครงการพัฒนาหรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

ดังนั้น การมีส่วนร่วมถือได้ว่าเป็นปัจจัยหรือสิ่งต่างๆที่เป็นแรงผลักดัน กระตุ้นพฤติกรรมในตัวบุคคลแสดงออกซึ่งความต้องการ หรือโน้มน้าวโดยสิ่งจูงใจเพื่อให้ประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือ ความเต็มใจในการปฏิบัติงานเรื่องของการบริหารจัดการปัญหาขยะมูลฝอยของบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้องค์การประสบความสำเร็จต่อไป

4. แรงจูงใจ

แรงจูงใจ ถือเป็นพื้นฐานของการมีชีวิตอยู่รอดและเป็นส่วนหนึ่งในตัวตนของเราตั้งแต่เกิด มนุษย์ถูกผลักดันโดยธรรมชาติเพื่อให้แน่ใจว่าจะมีชีวิตรอด เมื่อบรรพบุรุษของเราจำเป็นต้องออกล่าสัตว์และเก็บเกี่ยวอาหาร ค้นหาที่อยู่อาศัยหรือวิงหนีผู้ล่า สมอจิงหลั่งสารเอนดอร์ฟินช่วยเป็นเกราะกำบังความเจ็บปวดและช่วยให้พวกเขามีแรงต่อสู้เพื่อความอยู่รอดต่อไปทั้งนี้ปัจจัยหรือสิ่งต่างๆที่เป็นแรงผลักดัน กระตุ้นพฤติกรรมในตัวบุคคลแสดงออกซึ่งความต้องการ หรือโน้มน้าวโดยสิ่งจูงใจเพื่อให้บุคคลเกิดความร่วมมือ ความเต็มใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในงานต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จต่อไป

4.1 ความหมายของแรงจูงใจ

แรงจูงใจ (Motivation) คือพลังผลักดันให้คนมีพฤติกรรม และยังกำหนดทิศทางและเป้าหมายของพฤติกรรมนั้นด้วย แรงจูงใจ เป็นคำที่ได้ความหมายจากคำภาษาละตินคือ Movere ซึ่งหมายถึง เคลื่อนไหว (Move) ดังนั้นจึงมีผู้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ ดังนี้

แรงจูงใจ คือ บางสิ่งบางอย่าง หรือ สภาวะที่อยู่ในตัวบุคคล ที่เป็นพลัง ทำให้มีการเคลื่อนไหว ไปในทิศทางที่มีเป้าหมาย (Walters, 1978, p. 218) กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือแรงจูงใจเป็นเหตุผลของการกระทำ นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ให้ความหมายของแรงจูงใจเพิ่มเติมดังนี้

แรงจูงใจ (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2548) คือ สิ่งซึ่งควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ อันเกิดจากความต้องการ หรือความปรารถนา ที่จะพยายามดิ้นรนเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งอาจจะเกิดมาตามธรรมชาติหรือจากการเรียนรู้ก็ได้ แรงจูงใจเกิดจากสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคลนั่นเอง ภายใน ได้แก่ ความรู้สึกต้องการ หรือขาดอะไรบางอย่าง จึงเป็นพลังชักจูง หรือกระตุ้นให้มนุษย์ประกอบกิจกรรมเพื่อทดแทนสิ่งที่ขาดหรือต้องการนั้น ส่วน

ภายนอกได้แก่ สิ่งใดก็ตามที่มาแรงเร้า นำช่องทาง และมาเสริมสร้างความปรารถนาในการประกอบกิจกรรมในตัวมนุษย์ ซึ่งแรงงูใจนี้อาจเกิดจากสิ่งเร้าภายในหรือภายนอก แต่เพียงอย่างเดียว หรือทั้งสองอย่างพร้อมกันได้ อาจกล่าวได้ว่า แรงงูใจทำให้เกิดพฤติกรรมซึ่งเกิดจากความต้องการของมนุษย์ ซึ่งความต้องการเป็นสิ่งเร้าภายในที่สำคัญกับการเกิดพฤติกรรม นอกจากนี้ยังมีสิ่งเร้าอื่นๆ เช่น การยอมรับของสังคม สภาพบรรยากาศที่เป็นมิตร การบังคับขู่เข็ญ การให้รางวัลหรือกำลังใจ หรือการทำให้เกิดความพอใจ ล้วนเป็นเหตุงูใจให้เกิดแรงงูใจได้

4.2 องค์ประกอบของแรงงูใจ

ริงสรรคร์ ประเสริฐศรี (2548) ได้แบ่งองค์ประกอบของแรงงูใจไว้ดังนี้

1) ความต้องการ (Needs) เกิดจากการขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งในตัวบุคคลซึ่งเป็นการขาดความสมดุลทางร่างกาย และสภาพแวดล้อมภายนอก ความต้องการของคนแบ่งออกเป็นสองกลุ่มคือ

(1) ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นผสมผสานกับความต้องการที่จะมีชีวิตและการดำรงชีวิตของมนุษย์

(2) ความต้องการทางจิตใจและสังคม (Psychological and Social Needs) เกิดจากสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม การเรียนรู้และประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้รับ

2) แรงกระตุ้น (Motives) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นภายในบุคคลเพื่อทำพฤติกรรมไปสู่เป้าหมาย พฤติกรรมที่ถูกกระตุ้นนี้เรียกว่าพฤติกรรมที่ถูกงูใจ (Motivated Behavior) พฤติกรรมที่ถูกงูใจมี 2 ลักษณะคือ จะต้องแสดงกริยาอาการอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาในลักษณะที่เพิ่มพลังและจะต้องมุ่งไปสู่ทิศทางใดทางหนึ่ง

3) แรงขับ (Drives) หมายถึงแรงผลักดันที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความต้องการ ถ้าความต้องการมีพลังสูง แรงขับดันหรือแรงงูใจก็จะสูงทำให้บุคคลเกิดความพยายามอย่างแรงกล้าที่จะกระทำสิ่งต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ แรงขับดันแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

(1) แรงขับดันปฐมภูมิ (Primary Drives) เป็นแรงขับดันที่เกิดมาพร้อมกับวุฒิภาวะของคน โดยไม่จำเป็นต้องมีการเรียนรู้ แรงขับดันประเภทนี้ยังแบ่งได้อีก 2 อย่างคือ แรงขับดันด้านสรีระและแรงขับทั่วไป

(2) แรงขับทุติยภูมิ (Secondary Drives) เป็นแรงขับที่มีความซับซ้อน ส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้หรือบางทีเรียกว่าแรงกระตุ้นทางสังคม

4) เป้าหมาย (Goals) หมายถึง จุดมุ่งหมายของการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งเมื่อแสดงพฤติกรรมจนบรรลุเป้าหมายแล้ว มนุษย์อาจเกิดความรู้สึกสองลักษณะคือความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจ

ดังนั้น แรงจูงใจจึงเป็นกระบวนการภายในของมนุษย์ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา เพราะมนุษย์มีความต้องการทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม ตามสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ

4.3 ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs Theory)

เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งกำหนดโดยนักจิตวิทยา ชื่อ อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow อ้างใน บุญเลิศ จิตต์วัฒนา, 2555, น. 95-96) เป็นทฤษฎีการจูงใจที่มีการกล่าวขวัญอย่างแพร่หลาย โดยมาสโลว์ มองว่าความต้องการของมนุษย์มีลักษณะเป็นลำดับขั้น จากระดับต่ำสุดไปยังระดับสูงสุด เมื่อความต้องการในระดับหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการอื่นในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

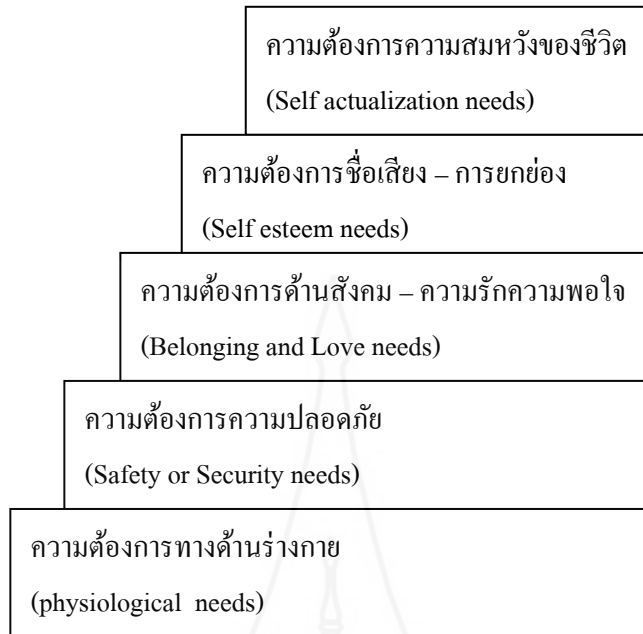
1) ความต้องการด้านกายภาพ (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อความอยู่รอด เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค อากาศ น้ำดื่ม การพักผ่อน เป็นต้น

2) ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (Security or Safety Needs) เมื่อมนุษย์สามารถตอบสนองความต้องการทางร่างกายได้แล้ว มนุษย์ก็จะเพิ่มความต้องการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป เช่น ความต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความต้องการความมั่นคงในชีวิตและหน้าที่การงาน

3) ความต้องการความผูกพันหรือการยอมรับทางสังคม (Affiliation or Acceptance needs) เป็นความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ เช่น ความต้องการให้และได้รับซึ่งความรัก ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ความต้องการได้รับการยอมรับ การต้องการได้รับความชื่นชมจากผู้อื่น เป็นต้น

4) ความต้องการได้รับการยกย่องหรือความภาคภูมิใจในตนเอง (Esteem Needs) เป็นความต้องการการได้รับการยกย่องนับถือ และสถานะจากสังคม เช่น ความต้องการได้รับความเคารพนับถือ ความต้องการมีความรู้ความสามารถ ความมีชื่อเสียง เป็นต้น

5) ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-Actualization) เป็นความต้องการสูงสุดของแต่ละบุคคล เช่น ความต้องการที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างได้สำเร็จ ความต้องการทำทุกอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและสังคม เป็นต้น

ภาพที่ 2.1 ลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์

จากทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ สามารถแบ่งความต้องการออกได้เป็น 2 ระดับ คือ

- 1) ความต้องการในระดับต่ำ (Lower Order Needs) ประกอบด้วย ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง และความต้องการความผูกพันหรือการยอมรับ
2. ความต้องการในระดับสูง (Higher Order Needs) ประกอบด้วย ความต้องการได้รับการยกย่องและความต้องการความสำเร็จในชีวิต

กล่าวโดยสรุปแรงจูงใจจะทำให้แต่ละบุคคลเลือกพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เหมาะสมที่สุดในแต่ละสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป พฤติกรรมที่เลือกแสดงนี้ เป็นผลจากลักษณะของตัวบุคคลเองและสภาพแวดล้อม ดังนั้นแรงจูงใจมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้ผู้ที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการ โครงการฯ เรื่องของการบริหารจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในพื้นที่ของการศึกษาในครั้งนี้ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

5. กฎหมายและข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ

5.1 พระราชบัญญัติการบริหารจัดการขยะแห่งชาติ พ.ศ. 2560 (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2560)

มาตรา 19 ให้คณะกรรมการจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะแห่งชาติเพื่อใช้บังคับกับการจัดการขยะแต่ละประเภทเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะแห่งชาติตามวรรคหนึ่ง ให้จัดทำเป็นแผนห้าปี โดยประกอบด้วยสถานการณ์ขยะของประเทศ ปัญหาอุปสรรคในการจัดการขยะ เป้าหมายในการจัดการขยะ และแนวทางการดำเนินการจัดการขยะ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดแผนงาน งบประมาณ หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ดำเนินการ การกำกับดำเนินการ และระบบการบริหารงานเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐกับภาคเอกชน ตลอดจนแนวทางการสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน

มาตรา 20 ในการจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะแห่งชาติให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่จัดส่งข้อมูลและแผนการดำเนินการจัดการขยะในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบ รวมทั้งให้ความร่วมมือแก่คณะกรรมการหรือหน่วยงานของรัฐที่คณะกรรมการมอบหมายให้ดำเนินการด้วย

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดการขยะที่ไม่มีลักษณะเป็นสิทธิบัตรหรือความลับทางการค้าหรือข้อมูลอื่นใดซึ่งได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตรหรือกฎหมายว่าด้วยความลับทางการค้าหรือกฎหมายอื่นใดของภาคเอกชน ให้คณะกรรมการหรือหน่วยงานของรัฐที่คณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจเรียกให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องจัดส่งเอกสารมาเพื่อประกอบการพิจารณาได้

มาตรา 21 เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะแห่งชาติแล้ว ให้มีผลผูกพันต่อหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลอื่นใดที่กำหนดให้มีหน้าที่ดำเนินการที่จะต้องปฏิบัติตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะแห่งชาตินั้น โดยให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ดำเนินการจัดตั้งงบประมาณเพื่อดำเนินการตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะแห่งชาติต่อไป

ในกรณีที่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือประกาศใดเพื่อให้สามารถดำเนินการตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะแห่งชาติได้ให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือประกาศนั้นดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงโดยเร็ว

มาตรา 22 ให้คณะกรรมการบริหารจัดการขยะกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการบริหารจัดการขยะประจำจังหวัดจัดทำแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการขยะในเขตกรุงเทพมหานครหรือในแต่ละจังหวัด แล้วแต่กรณี

แผนปฏิบัติการการบริหารจัดการขยะตามวรรคหนึ่งต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะแห่งชาติและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยให้บูรณาการแผนงานและงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรืองบประมาณที่มีการจัดสรรให้สำหรับการดำเนินการตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะแห่งชาติเพื่อให้การบริหารจัดการขยะของพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ด้วย

ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 20 และมาตรา 21 มาใช้บังคับกับการจัดทำแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการขยะตามวรรคหนึ่ง โดยอนุโลม

แผนปฏิบัติการการบริหารจัดการขยะตามวรรคหนึ่งไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

มาตรา 21 ให้กรมควบคุมมลพิษมีหน้าที่ตรวจสอบแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการขยะตามมาตรา 22 ในกรณีที่เห็นว่าแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการขยะไม่สอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะแห่งชาติหรือไม่เหมาะสม ให้แจ้งคณะกรรมการบริหารจัดการขยะประจำจังหวัด เพื่อดำเนินการแก้ไข ถ้ายังไม่มีการดำเนินการแก้ไขให้รายงานคณะกรรมการเพื่อพิจารณาต่อไป

เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการขยะตามมาตรา 22 ให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน กรมควบคุมมลพิษอาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดทำแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการขยะตามมาตรา 22 เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติได้

ในกรณีหน่วยงานของรัฐใดไม่สามารถดำเนินการตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะแห่งชาติหรือแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการขยะ ให้รายงานปัญหาอุปสรรคและความเห็นต่อกรมควบคุมมลพิษเพื่อรวบรวมและรายงานให้คณะกรรมการพิจารณาต่อไป

มาตรา 24 ให้กรมควบคุมมลพิษติดตามการดำเนินการตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะแห่งชาติแล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบ ในกรณีที่เห็นสมควรคณะกรรมการมีอำนาจแจ้งให้หน่วยงานของรัฐหรือผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติให้ถูกต้องได้ หรือหากมีกรณีจำเป็นคณะกรรมการอาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะแห่งชาติให้เหมาะสมแก่สถานการณ์ได้และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ

5.2 ประกาศกรมควบคุมมลพิษ

ประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่ตั้งสถานที่ฝังกลบกากของเสีย ได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ของสถานที่ฝังกลบมูลฝอย (กรมควบคุมมลพิษ, 2552) ไว้ดังนี้

- 1) ไม่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 ตามมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2528
- 2) ตั้งอยู่ห่างจากแนวเขตโบราณสถานตาม พ.ร.บ.โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ไม่น้อยกว่า 1 กิโลเมตร
- 3) ตั้งอยู่ห่างจากแนวเขตสนามบินไม่น้อยกว่า 5 กิโลเมตร
- 4) ควรตั้งอยู่ห่างจากบ่อน้ำตื้นหรือโรงผลิตน้ำประปาในปัจจุบัน ไม่น้อยกว่า 700 เมตร
- 5) ควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งน้ำธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้นมา รวมทั้งพื้นที่ชุ่มน้ำ (wetland) ไม่น้อยกว่า 300 เมตร ยกเว้นแหล่งน้ำที่ตั้งอยู่ในสถานที่ฝังกลบของเสีย
- 6) เป็นพื้นที่ซึ่งสภาพธรณีวิทยาหรือลักษณะใต้พื้นดินมั่นคงแข็งแรงพอที่จะรองรับของเสียหรือขยะมูลฝอย
- 7) ควรเป็นพื้นที่ดอน ในกรณีที่เป็นพื้นที่ลุ่มที่มีโอกาสเกิดน้ำท่วมฉับพลันหรือน้ำป่าไหลหลากจะต้องมีมาตรการป้องกันแก้ไข
- 8) ควรเป็นพื้นที่ซึ่งระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึก ในกรณีที่ระดับน้ำใต้ดินอยู่สูงจะต้องมีมาตรการป้องกันแก้ไข

6. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ เทศบาลตำบลบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

6.1 ความเป็นมาและข้อมูลทั่วไป (เทศบาลตำบลบ้านตาล, www.bantanlocal.go.th)

เทศบาลตำบลบ้านตาล เดิมมีฐานะเป็น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตาล ได้ถูกจัดตั้งและเปลี่ยนแปลงฐานะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ 2553 เป็นเทศบาลตำบลบ้านตาล ตั้งแต่วันที่ 27 ตุลาคม 2552 พื้นที่ทั้งหมด 148 ตารางกิโลเมตร การปกครองแบ่งเป็น 10 หมู่บ้าน ดังนี้

- หมู่ที่ 1 บ้านตาลเหนือ
- หมู่ที่ 2 บ้านป่าขาม
- หมู่ที่ 3 บ้านตาลใต้
- หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งโป่ง
- หมู่ที่ 5 บ้านตาลกลาง
- หมู่ที่ 6 บ้านเด่นสารภี
- หมู่ที่ 7 บ้านแม่ยุย

หมู่ที่ 8 บ้านท่าหนองหลวง

หมู่ที่ 9 บ้านช่างเคิ่ง

หมู่ที่ 10 บ้านใหม่พัฒนา

เทศบาลตำบลบ้านตาล มีครัวเรือนทั้งสิ้น 2,108 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 5,289 คนแยกเป็นเพศชาย 2,692 คน เพศหญิง 2,597 คน มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 35.74 คนต่อตารางกิโลเมตร

6.2 อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดกับ อ.ดอยเต่า จ.เชียงใหม่

ทิศใต้ ติดกับ อ.ดอยเต่า จ.เชียงใหม่

ทิศตะวันออก ติดกับ อ.ลี้ จ.ลำพูน

ทิศตะวันตก ติดกับ อ.สอด จ.เชียงใหม่

6.3 สภาพภูมิประเทศ

มีภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง ดินเป็นดินลูกรัง มีป่าเบญจพรรณ หมู่บ้านเรียงรายตลอดเส้นทางหลัก

6.4 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

สภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของเทศบาลตำบลบ้านตาล ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนใหญ่ทำสวนลำไย อีกร้อยละ 20 ประกอบอาชีพรับจ้างและอื่นๆ อาชีพเสริมคือการทอผ้า ซึ่งเทศบาลตำบลบ้านตาลมีชื่อเสียงเกี่ยวกับการทอผ้าฝ้ายพื้นเมือง

6.5 สาธารณูปโภค

มีระบบสาธารณูปโภคครบทุกหมู่บ้าน

6.6 สภาพการปกครอง

6.6.1 การเมืองและการบริหารจัดการองค์กร

จากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตาล ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลบ้านตาลตั้งแต่วันที่ 27 ตุลาคม 2552 ทำให้เทศบาลตำบลบ้านตาลมีภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นตามมาตรา 50 และมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 12 พ.ศ. 2546) องค์กรของเทศบาลนายกเทศมนตรีและสภาเทศบาลจะได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

6.6.2 คณะผู้บริหารท้องถิ่น (ชุดปัจจุบัน/พ.ศ.2562)

นายธเนศ โกฎคำลือ นายกเทศมนตรีตำบลบ้านตาล

นายนครินทร์ ยานะ รองนายกเทศมนตรีตำบลบ้านตาล

นางสาวเกษรินทร์ แสนใจ รองนายกเทศมนตรีตำบลบ้านตาล

6.6.3 สมาชิกสภาเทศบาล (ชุดปัจจุบัน/พ.ศ.2562)

นายณรงค์ ปู้ดพรม ประธานสภาเทศบาลฯ

นายทองอินทร์ จันทร์แก้ว รองประธานสภาเทศบาลฯ

นายชานินทร์ปู้ดพรม สมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านตาล เขต 1

นายปรีชา ดวงสุข สมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านตาล เขต 1

นายบุญยั้ง เตจามบุญ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านตาล เขต 1

นายภาคภูมิ แจ็กกุนา สมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านตาล เขต 1

นายทวี ปันสัน สมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านตาล เขต 1

นางสาวประนอม อุปละ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านตาล เขต 2

นายฉัฐพล ตาเบอะ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านตาล เขต 2

6.6.4 พนักงานเทศบาล

นอกจากฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติแล้ว พนักงานเทศบาลถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติภารกิจ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างใกล้ชิด ทั้งงานด้านทะเบียนราษฎร การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น โดยมีปลัดเทศบาลเป็นผู้ควบคุมดูแลรับผิดชอบ

ซึ่งคณะผู้บริหารท้องถิ่นในปี พ.ศ. 2541 นั้นบริหารโดย นายศรีเรศ โกฏุกำลือ¹ เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตาล จนถึงปีพ.ศ. 2552 ต่อมาหลังจากปี พ.ศ. 2552 - ปัจจุบัน บริหารงานโดย นายชเนศ โกฏุกำลือ นายกเทศมนตรีตำบลบ้านตาล

6.7 หน้าที่ของเทศบาลตำบลบ้านตาล

ภายใต้ข้อบังคับแห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลตามมาตรา 50 ดังต่อไปนี้

- 1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

¹นายศรีเรศโกฏุกำลือ เป็นอดีตกำนันและเจ้าของธุรกิจบ่อกำจัดขยะในพื้นที่อำเภอค้อยเต่า-อำเภอฮอด เป็นอดีตนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตาล อำเภอฮอด ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2554 สังกัดพรรคเพื่อไทย และได้รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นสมัยแรก ปัจจุบันดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเชียงใหม่ เขต 10 (ดู นายศรีเรศ โกฏุกำลือ. (2562) [ระบบออนไลน์].แหล่งที่มา : https://th.wikipedia.org/wiki/ศรีเรศ_โกฏุกำลือ.

2) ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
 3) รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- 4) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- 5) ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- 6) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- 7) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- 8) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 9) หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

นอกจากนี้ตามมาตรา 51 ยังกำหนดให้ เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการใดๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- 1) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- 2) ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- 3) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- 4) ให้มีสุสานหรือฌาปนสถาน
- 5) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- 6) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
- 7) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 8) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- 9) เทศพาณิชย์

6.8 ปัญหาและความต้องการของชุมชน

6.8.1 ขาดแคลนน้ำที่ต้องใช้ในการทำการเกษตรใช้อุปโภคและบริโภคในช่วงฤดู

แล้ง

6.8.2 ขาดแคลนงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ การก่อสร้างถนนภายในหมู่บ้าน อีกทั้งขาดแคลนงบประมาณในการปรับปรุงซ่อมแซมถนนที่เสียหายเนื่องจากเป็นถนนสายหลักในการสัญจร และ เส้นทางขนส่งผลิตผลทางการเกษตร

6.8.3 ขาดแคลนการสนับสนุนการขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตร เพื่อลดต้นทุนในการทำการเกษตรของชาวบ้าน

6.8.4 ราษฎรในชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการใช้สารเคมีในการเพาะปลูกให้เหมาะสมและปลอดภัย

6.8.5 การเกิดภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัย และภัยอันเกิดจากไฟฟ้า ซึ่งสร้างความเสียหายแก่ทรัพย์สิน เพื่อกสวน ไร่ นา และผลผลิตทางการเกษตร ของราษฎร ตลอดจนสร้างความเสียหายแก่ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมในชุมชน

6.8.6 ปัญหาเสพติด ที่มีอัตราการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ในหมู่เยาวชนและคนใช้แรงงาน จนเกิดเป็นปัญหาสังคมตามมา

7. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านตาล

7.1 ข้อมูลทั่วไป

ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านตาล ดำเนินการโดย หจก. ธเนศการก่อสร้าง ข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าพบว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธเนศการก่อสร้าง 5 กรกฎาคม 2537 ทุนเริ่มแรก 1 ล้านบาท มี นายธเนศ โกฏคำลือ นางสาวบัวแก้ว โนทา ร่วมเป็นหุ้นส่วน ปัจจุบันเพิ่มทุน 20,100,000 บาท ที่ตั้งเลขที่ 38 หมู่ที่ 7 ตำบลบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ นายสว่าง เรือนสิงห์ นางสาวกานดา โกฏคำลือ ร่วมเป็นหุ้นส่วน คนละ 10.1 ล้านบาท และ 10 ล้านบาท ตามลำดับ (สำนักข่าวอิศรา, 2557) มีพื้นที่ทั้งหมด 2,000 ไร่ โดย แบ่งเป็นพื้นที่ หลุมฝังกลบขยะมูลฝอยที่ปิดไปแล้วประมาณ 150 ไร่ หลุมฝังกลบขยะมูลฝอยที่ ดำเนินการในปัจจุบันประมาณ 50 ไร่ และพื้นที่อาคารสำนักงาน โรงผลิตไฟฟ้า บ่อบำบัดน้ำเสียอีก ประมาณ 125 ไร่ และพื้นที่ที่เหลือเป็นพื้นที่สำหรับดำเนินการต่อไปในอนาคต หจก. ธเนศการก่อสร้างเริ่มต้นรับกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลนครเชียงใหม่ในช่วง พ.ศ. 2540–2541

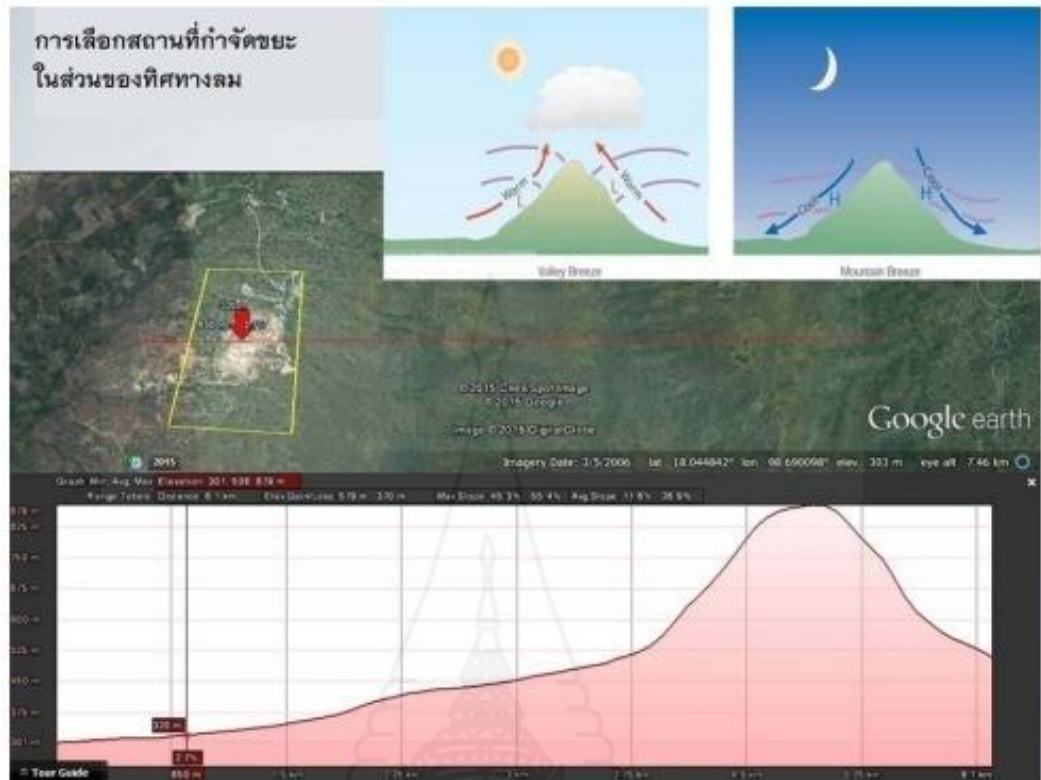
ซึ่งในขณะนั้นพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่ประสบปัญหาไม่มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย หจก.ธเนศการก่อสร้าง จึงรับดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลนครเชียงใหม่ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาในปัจจุบัน ได้ขยายกิจการและเปลี่ยนวิธีการกำจัดขยะเป็นแบบผสมผสาน จึงได้เปลี่ยนชื่อสถานที่กำจัดขยะเป็น “ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านตาล” และรับกำจัดขยะมูลฝอย

จากชุมชนต่างๆ คั่วย เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่โซนด้านใต้ของจังหวัดเชียงใหม่ (อำเภอฮอด จอมทอง อมก๋อย และคอยเต่า) รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางพื้นที่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ลำพูน และเชียงใหม่มาจัด ในพื้นที่ ปริมาณขยะมูลฝอยที่เข้าสู่ระบบในปัจจุบันมีประมาณ 600-700 ตันต่อวัน แบ่งเป็นขยะมูลฝอย จากเทศบาลนครเชียงใหม่ประมาณ 300-350 ตันต่อวัน และที่เหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ร่วมกำจัดด้วยการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

7.2 ลักษณะของพื้นที่

ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านตาล เป็นพื้นที่ราบใกล้เชิงเขา พื้นที่โดยรอบเป็นพื้นที่ เกษตรกรรม และบ้านพักอาศัยของชาวบ้านตำบลบ้านตาล เนื่องจากพื้นที่ดำเนินการหลักในศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านตาล ได้แก่ พื้นที่ระบบบำบัดน้ำเสีย พื้นที่บ่อบำบัดน้ำเสีย พื้นที่โรงไฟฟ้า และโรงอบแห้ง

หลุมฝังกลบขยะมูลฝอย จะได้รับอิทธิพลจากกระแสลมในพื้นที่ โดยพบว่าในช่วงการดำเนินงานในเวลากลางวันกระแสลมจะพัดไหลไปทางด้านภูเขาที่ติดกับศูนย์ฯ ซึ่งจะช่วยลดผลกระทบด้านกลิ่นเหม็นในระหว่างการดำเนินงานซึ่งอาจจะกระจายไปสู่พื้นที่หมู่บ้านใกล้เคียงได้ หลังจากการดำเนินงานเสร็จสิ้นแล้วและดำเนินการกลบทับขยะมูลฝอยเสร็จสิ้นช่วงเวลากลางคืนกระแสลมจะ พัดจากด้านภูเขาไหลสู่พื้นที่กำจัดขยะมูลฝอย

ภาพที่ 2.2 แสดงพื้นที่ตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านศาลและแนวชั้นความสูงของพื้นที่ตั้ง

ที่มา: อนุฉุน สุธาพันธ์, สุพจิต สุขกันตะ และฤทธิพร คมขุนทด, (2560)

7.3 การดำเนินงาน

7.3.1 การรวบรวมขยะมูลฝอย

1) สถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย สุสานหอยา รองรับขยะมูลฝอยที่เก็บขนจากเทศบาลนครเชียงใหม่ ปริมาณขยะมูลฝอยประมาณ 300–350 ตัน/วัน

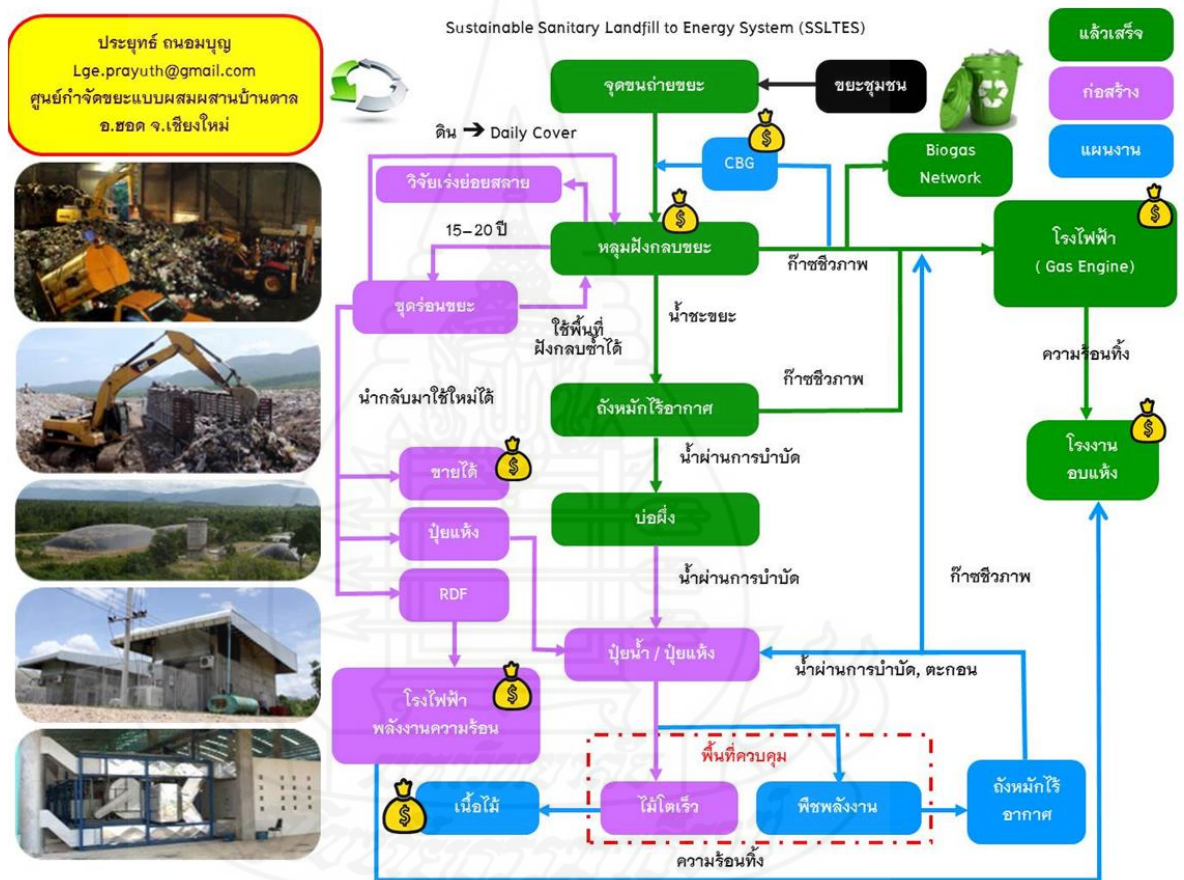
2) สถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยท่าวังพร้าว รองรับขยะมูลฝอยที่เก็บขนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรอบนอกและพื้นที่ห่างไกลปริมาณขยะมูลฝอยประมาณ 300–350 ตัน/วัน

ขยะมูลฝอยที่รวบรวมได้จะถูกขนส่งโดยรถบรรทุกขนาดใหญ่ที่ได้รับการปรับปรุงให้สามารถขนถ่ายขยะมูลฝอยได้ มีระบบกักเก็บน้ำชะมูลฝอย เพื่อป้องกันการไหลของน้ำชะมูลฝอยลงสู่ถนน รวมทั้งมีการปิดคลุมกระบะด้านหลังเพื่อป้องกันทัศนอุจาด ป้องกันการปลิวของขยะมูลฝอย และกลิ่นที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เนื่องจากเส้นทางการวิ่งขนส่งขยะมูลฝอยไปยัง

ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน บ้านตาล ต้องผ่านแหล่งชุมชนหลายพื้นที่ ดังนั้น มาตรการป้องกันผลกระทบจากการขนส่งจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ จากข้อมูล ณ สิ้นปี 2559 พบว่า มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำขยะมากำจัดที่ ศูนย์ฯ รวมจำนวน 39 แห่ง แยกเป็น จากจังหวัด เชียงใหม่ 28 แห่ง จากจังหวัดลำพูน 8 แห่ง จาก จังหวัดเชียงราย 2 แห่ง และจังหวัดแม่ฮ่องสอน 1 แห่ง นอกจากนี้ยังมีบริษัทเอกชนที่รับเก็บขนขยะจากเทศบาลหรือหมู่บ้านจัดสรร จำนวน 8 รายได้ ส่งขยะมากำจัดร่วมด้วย (อนุภูณ สุธาพันธ์, สุพจิต สุขกันตะ และฤทธิพร คมขุนทด, 2560)

7.3.2 แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่

ภาพที่ 2.3 ภาพการดำเนินงานของพื้นที่

ที่มา:อนุภูณ สุธาพันธ์, สุพจิต สุขกันตะ และฤทธิพร คมขุนทด, (2560)

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านตาล เน้นการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์มากที่สุด จากแผนภาพการดำเนินงานของพื้นที่สามารถแบ่งการดำเนินงานออกได้ดังนี้

สีเขียว เป็นการดำเนินงานในปัจจุบัน โดยศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านตาลรับขยะมูลฝอยมากำจัดด้วยกระบวนการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลและนำเอาก๊าซที่เกิดขึ้นจากหลุมฝังกลบขยะไปใช้ใน โรงงานผลิตไฟฟ้า เพื่อผลิตไฟฟ้าขายให้กับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำหรับความร้อนทิ้งที่เหลือจากกระบวนการผลิตกระแสไฟฟ้า จะนำไปใช้ใน โรงงานลำไยอบแห้งเพื่อลดต้นทุนในการใช้พลังงานสำหรับการอบแห้งลำไยซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์หลักในพื้นที่อำเภอนี้ นอกจากนี้ก๊าซที่ได้บางส่วนจะถูกส่งไปยังชุมชน โดยรอบพื้นที่ เพื่อใช้เป็นพลังงานทดแทนในการหุงต้มของครัวเรือนในชุมชน สำหรับน้ำชะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจะส่งไปบำบัดด้วยระบบบำบัดแบบไร้อากาศ บ่อฝัง และระเหยแห้งในพื้นที่

สีม่วง เป็นการดำเนินงานในระยะต่อไป เพิ่มเติมจากการดำเนินงานในปัจจุบัน โดยศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านตาล จะดำเนินการศึกษาการเร่งการหมักและย่อยสลายของกองขยะมูลฝอย พร้อมทั้งดำเนินการขุดรื้อร้อนกองขยะมูลฝอยเก่า สิ่งที่ได้จากการรื้อร้อนจะแบ่งได้เป็นดังนี้ ดินจะนำมาใช้ฝังกลบขยะที่เข้ามาใหม่ สารอินทรีย์ที่ย่อยสลายแล้ว จะนำมาใช้เป็นปุ๋ยปลูกพืชที่ไม่อยู่ในห่วงโซ่อาหารในพื้นที่ควบคุม และนำพืชเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ต่อไป โลงหะ แก้ว จะนำมาขาย สิ่งที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงได้จะนำมาทำเป็นขยะมูลฝอยเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงใน โรงไฟฟ้าแบบพลังงานความร้อน และหลังจากที่รื้อร้อนขยะมูลฝอยแล้วเสร็จ จะสามารถนำพื้นที่มาหมุนเวียนใช้ฝังกลบขยะที่เข้ามาใหม่ต่อเนื่องกันไป

สีฟ้า แผนงานดำเนินการต่อไปในอนาคต ได้แก่ การนำก๊าซชีวภาพจากกองขยะมูลฝอยมาปรับปรุงคุณภาพ และอัดลงถัง เพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงให้กับรถบรรทุกขนาดใหญ่ ขนส่งขยะมูลฝอยจากจุดขนถ่ายขยะมูลฝอยนำมากำจัดยังศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านตาล และการปลูกพืชพลังงานจากปุ๋ยที่ได้จากกระบวนการกำจัดขยะ เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตก๊าซชีวภาพได้อีกทางหนึ่งต่อไป

7.3.3 การฝังกลบขยะมูลฝอยและการผลิตพลังงาน

การกำจัดขยะมูลฝอยของศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านตาล เป็นการกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาลซึ่งดำเนินการเตรียมสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่การจัดเตรียมบ่อฝังกลบ การปูพื้นบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยด้วยพลาสติก HDPE (1.5 มิลลิเมตร) การปูทับด้วยดินเหนียวป้องกันการรั่วซึมของพลาสติก การวางท่อระบายน้ำชะมูลฝอย การกำกับพื้นที่ในการฝังกลบขยะมูลฝอย และการกลบทับด้วยดินเมื่อเสร็จจากการฝัง

กลบในแต่ละวัน นอกจากนี้แล้วศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านตาล ยังดำเนินการติดตั้งท่อระบายก๊าซชีวภาพจากบ่อฝังกลบพร้อมทั้งนำก๊าซมาใช้ประโยชน์เพื่อผลิตเป็นพลังงาน

7.3.4 ระบบบำบัดน้ำเสีย

น้ำขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในพื้นที่จะถูกส่งมายังพื้นที่ระบบบำบัดน้ำเสีย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน ได้แก่ ระบบบำบัดน้ำเสียแบบไร้อากาศ (ผลิตก๊าซชีวภาพได้) บ่อฝังและบ่อระเหยแห้ง ซึ่งน้ำขยะมูลฝอยจากพื้นที่กำจัดขยะมูลฝอยและบ่อฝังกลบเก่าที่ปิดไปแล้วจะไหลเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียแบบไร้อากาศที่จะบำบัดให้ความสกปรกของน้ำลดลง หลังจากนั้นจะถ่ายออกไปสู่บ่อฝัง และบ่อระเหยแห้งต่อไป ทำให้น้ำขยะมูลฝอยไม่มีการไหลออกสู่พื้นที่ภายนอก นอกจากนี้แล้วศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน บ้านตาลยังมีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ทำการวิจัยการใช้น้ำขยะมูลฝอยที่ผ่านการบำบัดแล้วมาทำเป็นปุ๋ยทดลองปลูกหญ้า โดยมีจุดประสงค์เพื่อหาอัตราส่วนการใช้น้ำขยะที่เหมาะสมในการปลูกพืช ซึ่งสามารถนำผลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ปลูกพืชที่ต้องการได้ต่อไป

7.3.5 ระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ

ก๊าซชีวภาพที่เกิดขึ้นในพื้นที่บ่อฝังกลบขยะมูลฝอยจะถูกนำไปเป็นเชื้อเพลิงให้กับเครื่องยนต์เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า โดยก๊าซชีวภาพจะผ่านการกำจัดก๊าซซัลเฟอร์ (H₂S) และลดความชื้น เพื่อเพิ่มคุณภาพเชื้อเพลิง ก่อนนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงให้กับเครื่องยนต์ต่อไป ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านตาล ใช้เครื่องยนต์ผลิตพลังงานไฟฟ้า 2 เครื่องแต่ละเครื่องผลิตไฟฟ้าได้สูงสุด 1,063 kW โดยมีประสิทธิภาพในการผลิตไฟฟ้าประมาณร้อยละ 40 ใช้ก๊าซชีวภาพประมาณ 550 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง (มีก๊าซมีเทน 45%) โดยมีอายุการทำงานของเครื่องที่ 60,000 ชั่วโมงหรือประมาณ 7 ปี (เดินระบบ 24 ชั่วโมง)

7.3.6 การมีส่วนร่วมทางสังคม

ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านตาล ได้ดำเนินโครงการ Biogas Network โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหลายหน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงพลังงาน (ร้อยละ 70) ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านตาล ชุมชน และเทศบาลตำบลบ้านตาล (ร้อยละ 30) เพื่อดำเนินโครงการนำส่งก๊าซชีวภาพจากบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยไปยังชุมชน โดยรอบพื้นที่ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านตาล ผ่านระบบท่อให้กับหมู่บ้าน 2 หมู่ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนรวม 200 ครัวเรือนการก่อสร้าง

- 1) ก่อสร้างสถานีเพิ่มแรงดันเพื่อส่งจ่ายก๊าซชีวภาพ 3 สถานี
- 2) การก่อสร้างท่อหลัก (HDPE 6 นิ้ว) ความยาวรวม 6.8 กิโลเมตร
- 3) การก่อสร้างท่อสาขา (HDPE 2 3 4 นิ้ว) ความยาวรวม 4.2 กิโลเมตร

จากการสอบถามประชาชนที่ใช้ก๊าซชีวภาพ พบว่ามีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมทางสังคมของศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านตาลเป็นอย่างมาก และใช้ก๊าซชีวภาพนี้เป็นพลังงานหลักในการประกอบอาหารในชีวิตประจำวัน

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณรงค์ศักดิ์ อู่คำ (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดกับภาคธุรกิจเอกชน ในการกำจัดขยะชุมชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระบุรีกับบริษัทปูนซีเมนต์ไทย (ท่าหลวง) จำกัด” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดกับภาคธุรกิจเอกชน และเพื่อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคธุรกิจเอกชน จากผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดสระบุรี ดำเนินการก่อสร้าง ติดตั้งเครื่องจักร และระบบอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินการในศูนย์ฯ และสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำขยะมาทิ้งในศูนย์ฯ ให้มีปริมาณมากพอในกระบวนการผลิต รณรงค์ให้ชุมชนแยกขยะ ส่วนทางด้านเอกชนมีส่วนช่วยสนับสนุนแบบแปลนในการสร้าง รายละเอียดเครื่องจักร ถ่ายทอดความรู้ในการใช้เทคโนโลยี การติดตั้ง ซ่อมบำรุง และรับซื้อเชื้อเพลิงแข็งทดแทนจากศูนย์ จะเห็นว่าเป็นการร่วมมือกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเอกชน ซึ่งแต่ละฝ่ายก็ได้รับผลประโยชน์ ส่วนแนวทางส่งเสริมความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคธุรกิจเอกชน โดยการส่งเสริมความร่วมมือในการรับรู้ข้อมูล ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น ความร่วมมือในการตัดสินใจ ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน และความร่วมมือในการตรวจสอบ ทางผู้ศึกษาได้เสนอแนะกระบวนการในแต่ละหัวข้อไว้ ส่วนปัญหาและอุปสรรคคือ ปัญหาการทำงานของเครื่องจักร และ ในกระบวนการผลิตไม่สามารถผลิตปุ๋ยได้ เนื่องจากองค์ประกอบของขยะมีส่วนของสารอินทรีย์น้อย ผู้ศึกษาได้เสนอแนะเพิ่มเติมถึงแนวทางส่งเสริมความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคธุรกิจเอกชน โดยจะต้องเป็นการร่วมมือที่ได้รับความเห็นชอบจากทุกภาคส่วน โดยมีภารกิจและมีเป้าหมายเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน

ธรรมศักดิ์ สุเมตติกุล (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองเรื่องขยะในเทศบาลเชียงใหม่” โดยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้สองข้อ ข้อที่ 1 ปัญหาขยะล้นเมืองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ. 2541 มีสาเหตุมาจากความขัดแย้งกันเองในระดับท้องถิ่น ส่วนข้อที่ 2 หากมีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างลงตัวให้แก่กลุ่มการเมือง จะไม่เกิดปัญหาขยะล้นเมือง ซึ่งผลการวิเคราะห์นั้นปรากฏว่าเป็นไปตามสมมติฐานทั้งข้อ 1 และ 2 จะเห็นได้ว่าหากมีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างลงตัวให้แก่กลุ่มการเมือง ก็จะไม่เกิดความขัดแย้ง และนำ

ปัญหาที่เกิดขึ้นมาเป็นข้อโจมตีฝ่ายตรงข้าม โดยไม่คำนึงถึงผู้ได้รับความเดือดร้อนจากผลการกระทำดังกล่าว ดังนั้นการแก้ไขปัญหาใดๆ ย่อมต้องการผู้ปกครองหรือผู้ใช้อำนาจรัฐที่ยึดถือหลักศีลธรรมและจริยธรรมเป็นสำคัญ หากผู้ปกครองขาดสิ่งเหล่านี้แล้ว ประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองก็ย่อมได้รับความเดือดร้อน และปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นย่อมไม่มีทางสำเร็จลงได้

พิเศษ นันตะหม่น (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ศักยภาพ ข้อจำกัดและความยั่งยืนของโรงไฟฟ้าขนาดเล็กมาก : กรณีศึกษาโรงไฟฟ้าก๊าซชีวภาพจากมูลฝอย ตำบลบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาศักยภาพและข้อจำกัด ของโรงไฟฟ้าก๊าซชีวภาพจากมูลฝอยด้านระบบการจัดการมูลฝอย การจัดการสิ่งแวดล้อม ระบบการผลิตไฟฟ้าและการมีส่วนร่วมของชุมชน 2. เพื่อศึกษาความยั่งยืนของโรงไฟฟ้าก๊าซชีวภาพจากมูลฝอย ด้านระบบการจัดการมูลฝอย การจัดการสิ่งแวดล้อม ระบบการผลิตไฟฟ้า และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จากผลการศึกษาพบว่า 1. ระบบการจัดการมูลฝอยมีระบบการขนถ่ายและฝังกลบที่ดี แต่มีข้อจำกัดเรื่องการแยกขยะก่อนนำไปฝังกลบ การจัดการสิ่งแวดล้อมมีการเลือกทำเลที่ตั้งเหมาะสมห่างไกลชุมชนข้อจำกัดคือกลิ่นจากมูลฝอยในช่วงขนถ่ายเพื่อฝังกลบบางครั้งจะมีลมพัดไปทางชุมชน และระบบการผลิตไฟฟ้ามีการออกแบบและดำเนินการได้อย่างเหมาะสม มีขยะเพียงพอสำหรับการผลิต ส่วนข้อจำกัดคืออายุของเครื่องจักร ส่วนเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ได้มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในทุกขั้นตอนในการดำเนินงาน และเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามาทำงาน โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) แรงงานที่มีทักษะ (วิศวกรประจำโครงการ, นักบัญชี) 2) แรงงานแบบกึ่งทักษะ (พนักงานขับรถขนถ่าย พนักงานขับรถยนต์หนัก พนักงานจัดเก็บมูลฝอย พนักงานประจำโรงไฟฟ้า) และ 3) แรงงานที่ไม่มีทักษะ เช่น พนักงานฝ่ายอาหาร พนักงานล้างรถขนถ่าย เป็นต้น มีการสนับสนุนเงินช่วยเหลือในกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ในการดำเนินงานทางชุมชนให้ความร่วมมือ และไม่มีการต่อต้าน ส่วนข้อจำกัดคือ ขาดการชดเชยทางนิเวศให้กับชุมชน โดยการกระจายรายได้ที่นอกเหนือจากการบริจาคและการจ้างงาน เช่นการผลิตปุ๋ยชีวภาพในพื้นที่โดยการบริหารจัดการในรูปแบบสหกรณ์การให้ส่วนลดค่าไฟฟ้า เป็นต้น 2. ด้านระบบการจัดการมูลฝอยมีพื้นที่รองรับในระยะยาวแต่ยังขาดเรื่องการคัดแยกมูลฝอยก่อนฝังกลบ การจัดการสิ่งแวดล้อมมีแผนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างถูกวิธีสามารถจัดการของเสียและความร้อน เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ทั้งในพื้นที่และคนในชุมชน ระบบการผลิตถือได้ว่ามีประสิทธิภาพในกระบวนการผลิตไฟฟ้า ข้อจำกัดคือเครื่องจักรควรใช้งานได้มากกว่า 7 ปี ส่วนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะยั่งยืนหรือไม่ขึ้นอยู่กับทำให้ประโยชน์เพื่อชดเชยความสูญเสียทางนิเวศมากกว่าบริจาค เช่น การจ้างงาน การให้ส่วนลดค่าไฟฟ้า เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าในด้านระบบการจัดการมูลฝอย การจัดการสิ่งแวดล้อม ระบบการผลิตไฟฟ้า นั้นมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน แต่ยังมีข้อจำกัดเล็กน้อยที่สามารถแก้ไขได้ ส่วนในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้ศึกษาเห็นว่านอกจากการให้งานและการบริจาคแล้ว ควรมีการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโครงการกับท้องถิ่น เช่น การผลิตปุ๋ยชีวภาพในพื้นที่โดยการบริหารจัดการในรูปแบบสหกรณ์การให้ส่วนลดค่าไฟฟ้า เป็นต้น เพื่อเป็นค่าชดเชยทางนิเวศให้กับประชาชนในพื้นที่

พิรยา วัชชโร (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเมืองแกลง จังหวัดระยอง วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเมืองแกลง และ 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลเมืองแกลง ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลเมืองแกลง เริ่มต้นจากการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนได้รับความรู้เรื่องการคัดแยกขยะจากบ้านเรือน เทศบาลมีการคัดแยกขยะ มีการส่งเสริมให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องในองค์กรพัฒนาศักยภาพตนเอง ด้านการจัดการขยะ มีการวางเป้าหมายในด้านการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งมียุทธศาสตร์และโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์เป็นตัวขับเคลื่อน ใช้ระบบ ISO 14001 ในการทำงานด้านสิ่งแวดล้อม ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่เป็นตัวกลางประสานการทำงานระหว่างเทศบาลกับประชาชน

การวิเคราะห์ปัจจัยภายในของการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเมืองแกลง พบว่าผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีวิธีการคิดอย่างเป็นระบบ มีการปฏิบัติงานเชิงประจักษ์ บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความกระตือรือร้น มีความชำนาญด้านการจัดการขยะมูลฝอยแต่ยังขาดแคลนบุคลากรระดับปฏิบัติการ มีการแบ่งงานตามหน้าที่อย่างชัดเจน มีการนำระบบมาตรฐาน ISO 14001 มาใช้ในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม นโยบาย /แผน/โครงการยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน มีช่องทางการประชาสัมพันธ์หลายทางเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน มีวิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมกับเทศบาล การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกพบว่า ผู้นำชุมชน และประชาชน มีความกระตือรือร้น และมีจิตสำนึกในด้านสิ่งแวดล้อมแต่ยังมีประชากรแฝงที่ไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการสิ่งแวดล้อม หน่วยงานของรัฐและองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมเข้ามาช่วยสนับสนุนการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝังกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชนและสามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานของพื้นที่ฝังกลบขยะอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชน
กรณีศึกษา พื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะใช้วิธีวิจัย
ผสมผสานทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อเสริมเติมความสมบูรณ์ประเด็นที่ค้นพบจากการศึกษา
โดยมีขั้นตอนในการศึกษา ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร

ในส่วนของการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อพัฒนารอบการวิเคราะห์และช่วยวางแนวทาง
ให้กับการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ดังจะได้กล่าวต่อไปนั้น การศึกษานี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา
(Content Analysis) เพื่อพัฒนารอบการศึกษาและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการ
ศึกษาวิจัย (แบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง) โดยศึกษาจาก ตำรา เอกสารทาง
ราชการ ข่าว บทความต่างๆที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเนื้อหาและกรณีศึกษาในครั้งนี้

1.1 หลักการในการวิเคราะห์เนื้อหา (Krippendorff, 1980 อ้างถึงในชลธิชา สุทธิรัตนศรีกุล,
2545) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

1) การกำหนดกรอบแนวคิดของการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อเป็นแนวทางในการ
กำหนดแนวคิดการวิเคราะห์ เป็นแนวทางให้ผู้อื่นตรวจสอบผลการวิเคราะห์และเป็นแนวทางใน
การพัฒนาและปรับปรุงวิธีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

2) การกำหนดรหัส เป็นกระบวนการทำให้เนื้อหามีมาตรฐานเป็นรูปแบบเดียวกัน
ข้อมูลจะมีการกำหนดเป็นรหัส จัดหมวดหมู่ หรือจัดกลุ่มประเภท และให้ความหมาย รายละเอียด
และการสร้างเกณฑ์ เกณฑ์ในการพิจารณาทั่วไปมี 3 ประเด็น คือ การกำหนดนิยามกลุ่มประเภท
การกำหนดหน่วยการวิเคราะห์และการกำหนดรายละเอียดของเนื้อหา

1.2 จากกรอบแนวทางข้างต้น กอปรกับการทบทวนวรรณกรรม ตามแนวทางของการ
วิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ทำการศึกษาได้กำหนดประเด็นการศึกษาไว้ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วม และแรงจูงใจ

- 3) กฎหมายและข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ
- 4) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ที่ทำการศึกษา (เทศบาลตำบลบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่)
- 5) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านตาล
- 6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

หลังจากที่การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพช่วยจัดวางแนวทางและประเด็นการศึกษาต่างๆ ผู้ศึกษาได้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณในลักษณะของการเก็บข้อมูลภาคสนามเข้ามาเสริม ทั้งในลักษณะของการสัมภาษณ์และการเก็บแบบสอบถาม ทำให้ต้องมีการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการศึกษา โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านตาล อยู่ในเขตปกครองของเทศบาลตำบลบ้านตาล อำเภอฮอด ซึ่งประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้าราชการ และประชาชน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดไว้ข้างต้น ประชากรกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.1 ประชากรกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ

ประชากรกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ จะใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยทำการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาเลือกจาก

- 1) กลุ่มคณะผู้บริหารและผู้ดำเนินงานเกี่ยวกับพื้นที่ฝังกลบขยะบ้านตาล
จำนวน 3 คน
- 2) กลุ่มคณะบริหารเทศบาลตำบลบ้านตาล
จำนวน 3 คน
- 3) กลุ่มผู้ปกครองท้องที่
จำนวน 3 คน

2.2 ประชากรกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ

ประชากรกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ จะใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บข้อมูล ผู้ตอบแบบสอบถามคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลบ้านตาล พิจารณาเลือกจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 20 ปี เพื่อให้เหมาะสมกับการดำเนินการของบ่อฝังกลบขยะบ้านตาลที่ดำเนินการมาราวสองทศวรรษแล้ว โดยผู้วิจัยจะสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญซึ่งมีจำนวน 5,289 คน โดยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จากสูตรของ Taro Yamane ดังนี้

จากสูตร

$$n = N / (1 + Ne^2)$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

แทนสูตร

$$n = 5,289 / 1 + (5,289 \times 0.0025)$$

$$n = 5,289 / 14.23$$

$$n = 371.68$$

ดังนั้นใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาทั้งหมด 372 คน

เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชากรทั้งหมดแล้ว นำกลุ่มตัวอย่างมาคำนวณหาสัดส่วนที่เหมาะสมของประชากร โดยทางผู้ศึกษาจะให้น้ำหนักแก่หมู่บ้านที่อยู่ใกล้รัศมีของโครงการมากกว่าตามลำดับ เพื่อทำความเข้าใจเปรียบเทียบการรับรู้ต่อการบริหารจัดการพื้นที่ฝั่งกลบขยะของทางด้านบริษัทเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้รัศมีดังกล่าวจะแบ่งเป็น 4 ระยะคือ

1) ระยะทางห่างจากโครงการฯ 2-5 กิโลเมตร ได้แก่ บ้านแม่ยุย และบ้านป่าขาม มีประชากรรวม 680 คน กลุ่มตัวอย่างคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 40 ของประชากรทั้งหมด ดังนั้นจะมีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด $372 \times (40/100) = 148.8$ คิดเป็น 149 คน

2) ระยะทางห่างจากโครงการฯ 5-10 กิโลเมตร ได้แก่ บ้านตาลเหนือ บ้านตาลใต้ บ้านตาลกลาง บ้านช่างเค็ง บ้านใหม่พัฒนา มีประชากรรวม 2,536 คน กลุ่มตัวอย่างคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมด ดังนั้นจะมีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด $372 \times (30/100) = 111.6$ คิดเป็น 112 คน

3) ระยะทางห่างจากโครงการฯ 10 กิโลเมตร - 15 กิโลเมตร ได้แก่ บ้านทุ่งโป่ง และบ้านท่าหนองหลวง มีประชากรรวม 1,463 คน กลุ่มตัวอย่างคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด ดังนั้นจะมีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด $372 \times (20/100) = 74.4$ คิดเป็น 74 คน

4) ระยะทางห่างจากโครงการฯ มากกว่า 15 กิโลเมตร ได้แก่ บ้านเด่นสารภี มีประชากร 610 คน กลุ่มตัวอย่างคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ดังนั้นจะมีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด $372 \times (10/100) = 37.2$ คิดเป็น 37 คน

สูตรของ Negtalon (นำชัย ทนุผล, 2531, น. 54)

จากสูตร

$$n1 = nN1 / N$$

$n1$ = จำนวนตัวอย่างที่สุ่มมาจากตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

$N1$ = จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม

N = ขนาดของประชากรทั้งหมด

ในแต่ละหน่วยหลังจากแทนสูตรแล้ว เช่น หมู่ที่ 1 หมู่บ้านตาลเหนือ มีจำนวนประชาชน ทั้งหมด 600 คน จะได้กลุ่มตัวอย่างแต่ละหมู่บ้าน ดังนี้

$$n1 = (600 \times 112) / 2,536$$

$$N1 = 26.50 \text{ หรือเท่ากับ } 27 \text{ คน}$$

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชาชนจำนวน 10 หมู่บ้านในเทศบาลตำบลบ้านตาล อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่

ลำดับที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	หมู่ที่ 1 บ้านตาลเหนือ	600	27
2	หมู่ที่ 2 บ้านป่าขาม	375	82
3	หมู่ที่ 3 บ้านตาลใต้	659	29
4	หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งโป่ง	1,046	53
5	หมู่ที่ 5 บ้านตาลกลาง	394	17
6	หมู่ที่ 6 บ้านเด่นสารภี	610	37
7	หมู่ที่ 7 บ้านแม่ยุย	305	67
8	หมู่ที่ 8 บ้านท่าหนองหลวง	417	21
9	หมู่ที่ 9 บ้านช่างเคิ่ง	364	16
10	หมู่ที่ 10 บ้านใหม่พัฒนา	519	23
	รวม	5,289	372

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลจากการศึกษาเอกสารด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำมาสู่การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

3.1 **แบบสัมภาษณ์** เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคณะผู้บริหารและผู้ดำเนินงานเกี่ยวกับพื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาล กลุ่มคณะบริหารเทศบาลตำบลบ้านตาล กลุ่มผู้ประกอบการท้องถิ่น ซึ่งดำเนินงานพัฒนาเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1) นำผลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งเรื่องการดำเนินงานบ่อฝั่งกลบขยะ, ผลกระทบที่เกิดจากบ่อฝั่งกลบขยะและการมีส่วนร่วมของประชาชนมาใช้ในการวางแผนทางและประเด็นการศึกษาต่างๆ

2) สร้างเครื่องมือตามประเด็นกรอบความคิด

3) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 3 ท่าน

4) นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์

3.2 **แบบสอบถาม** ในแบบสอบถามซึ่งสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวความคิด ทฤษฎี ผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคัดแปลงจากแบบสอบถามที่มีผู้วิจัยอื่น ได้สร้างไว้แล้วให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มประชากรตัวอย่าง สามารถแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 7 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะการเลือกตอบ (Check List) เป็นคำถามปลายปิด

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการพื้นที่ฝั่งกลบขยะของทางด้านบริษัทเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว โดยให้คะแนนเรียงตามลำดับความคิดเห็นของผู้ตอบเกี่ยวกับระดับความเหมาะสม โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งกำหนดค่าไว้ดังนี้

ระดับความเหมาะสม	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

เกณฑ์ในการแปลความหมายของระดับความเหมาะสมของการบริหารจัดการพื้นที่
ฟังก์ชันของทางด้านบริษัทเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.21-5.00	มีความเหมาะสมมากที่สุด
3.41-4.20	มีความเหมาะสมมาก
2.61-3.40	มีความเหมาะสมปานกลาง
1.81-2.60	มีความเหมาะสมน้อย
1.00-1.80	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ฟังก์ชันและพื้นที่ใกล้เคียง โดย
มีลักษณะการเลือกตอบ (Check List) เป็นคำถามปลายปิด

ตอนที่ 4 ผู้นำที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการพื้นที่ฟังก์ชัน ซึ่งลักษณะ
คำถามเป็นคำถามแบบปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว โดยให้คะแนนเรียง
ตามลำดับความคิดเห็นของผู้ตอบเกี่ยวกับระดับการช่วยเหลือ โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด
มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งกำหนดค่าไว้ดังนี้

ระดับการช่วยเหลือ	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

เกณฑ์ในการแปลความหมายของระดับการช่วยเหลือของผู้นำที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ
การดำเนินการพื้นที่ฟังก์ชัน

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.21-5.00	มีการช่วยเหลือมากที่สุด
3.41-4.20	มีการช่วยเหลือมาก
2.61-3.40	มีการช่วยเหลือปานกลาง
1.81-2.60	มีการช่วยเหลือน้อย
1.00-1.80	มีการช่วยเหลือน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 แรงจูงใจของประชาชนที่มีต่อพื้นที่ฝังกลบขยะ ซึ่งลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว โดยให้คะแนนเรียงตามลำดับความคิดเห็นของผู้ตอบเกี่ยวกับระดับการได้รับผล โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งกำหนดค่าไว้ดังนี้

ระดับการได้รับผล	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

เกณฑ์ในการแปลความหมายของระดับการได้รับผลจากแรงจูงใจของประชาชนที่มีต่อพื้นที่ฝังกลบขยะ

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.21-5.00	มีการช่วยเหลือมากที่สุด
3.41-4.20	มีการช่วยเหลือมาก
2.61-3.40	มีการช่วยเหลือปานกลาง
1.81-2.60	มีการช่วยเหลือน้อย
1.00-1.80	มีการช่วยเหลือน้อยที่สุด

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ซึ่งลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

การหาคุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อเป็นการทดสอบความสามารถในการวัดของแบบสอบถาม ถึงความสามารถในการวัดได้ตรงหรือครอบคลุมเนื้อหาสาระที่ต้องการศึกษา โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และโครงสร้างของประเด็นการสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้ แนะนำและแก้ไขปรับปรุง จำนวน 3 ท่าน

2) การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) อย่างง่าย โดยหลังจากได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วจากนั้นนำแบบสอบถามและแบบสังเกตการมีส่วนร่วมที่ปรับปรุง

แก้ไขไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากร ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน (สุวริย์ ศิริ โภคาภิรมย์, 2540, น. 113)

3) นำแบบสอบถาม ที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอรับความเห็นชอบสำหรับใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ในการเก็บข้อมูลจากประชากรในการศึกษาต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

4.1 จัดทำหนังสือขออนุญาต จากเทศบาลตำบลบ้านตาลและห้างหุ้นส่วนจำกัด ธเนศการก่อสร้าง เพื่อสัมภาษณ์และติดต่อประสานงานกับผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนทั่วไปที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านตาล เพื่ออธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบและขอความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อวางแผนในการศึกษา

4.2 สร้างสัมพันธภาพกับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบ้านตาล และห้างหุ้นส่วนจำกัด ธเนศการก่อสร้าง เพื่อการอำนวยความสะดวกและการให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล

4.3 ติดต่อประสานงาน กลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้เพื่อขอความอนุเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึก ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้แบบสอบถาม ทางผู้วิจัยได้ประสานงานกับผู้ใหญ่บ้านในแต่ละหมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลบ้านตาล เพื่อขออนุญาตลงพื้นที่แจกแบบสอบถามให้กับประชาชนในหมู่บ้าน

4.4 ดำรงพื้นที่และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่และการอำนวยความสะดวกอื่นๆ

23 มีนาคม 2561 เข้าไปติดต่อเทศบาลและโครงการบ่อฝังกบขยะเพื่อพูดคุยและส่งหนังสือขอสัมภาษณ์ และขอช่องทางติดต่อของแต่ละบุคคลเพื่อนัดหมายขอสัมภาษณ์เชิงลึก

3-4 เมษายน 2561 ได้ลงสำรวจพื้นที่และหาคนในพื้นที่เพื่อช่วยแจกและเก็บแบบสอบถาม วางแผนกำหนดวันแจกแบบสอบถาม และได้ลงพื้นที่เพื่อไปสัมภาษณ์เชิงลึกตามที่ได้นัดหมายไว้

3-4 พฤษภาคม 2561 ได้ลงพื้นที่เพื่อไปสัมภาษณ์เชิงลึกตามที่ได้นัดหมายไว้ ซึ่งบางท่านไม่สะดวกจึงได้มีการขอสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์แทน

2-3 มิถุนายน 2561 ลงพื้นที่แจกแบบสอบถาม หมู่ 1 บ้านตาลเหนือ, หมู่ 3 บ้านตาลใต้ หมู่ 5 บ้านตาลกลาง, หมู่ 9 บ้านช่างเค็ง, หมู่ 10 บ้านใหม่พัฒนา

9-10 มิถุนายน 2561 ลงพื้นที่แจกแบบสอบถาม หมู่ 6 บ้านเด่นสารภี, หมู่ 8 บ้านท่าหนองหลวง, หมู่ 4 บ้านทุ่งโป่ง, หมู่ 2 บ้านป่าขาม, หมู่ 7 บ้านแม่ยุย

4.4 จัดการสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถาม เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ประสพการณ์ ให้ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ในเรื่องที่ต้องการวิจัย

4.5 นำผลการสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ได้รับมาสรุปให้ครบถ้วน ถูกต้องตามประเด็นต่าง ๆ ที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ รวมทั้งข้อคิดเห็นต่าง ๆ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อที่จะได้ลงไปสัมภาษณ์ และเก็บแบบสอบถามในส่วนของคุณสมบัติที่ยังไม่สมบูรณ์ อาทิเช่น นโยบายของเทศบาลที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์บางท่านทราบแก่นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะของเทศบาลโดยทั่วไป ผู้ศึกษาจึงต้องขอข้อมูลเพิ่มเติมจากทางเทศบาล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ กลุ่มคณะผู้บริหารและผู้ดำเนินงานเกี่ยวกับพื้นที่ฝังกลบขยะบ้านตาล, กลุ่มคณะบริหารเทศบาลตำบลบ้านตาล กลุ่มผู้ประกอบการที่ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยการจำแนกแต่ละประเด็น การแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง นำมาตีความ ตั้งเคราะห์ และวิเคราะห์ด้วยเหตุผล อภิปรายถึงข้อเท็จจริงที่ค้นพบตามสภาพการณ์ ปรากฏการณ์ ความสัมพันธ์ และประเด็นสำคัญ เพื่อตอบโจทย์วิจัย และสรุปสาระสำคัญเชิงพรรณนา ดังจะได้นำเสนอในบทที่ 4

5.2 ข้อมูลแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านตาล ซึ่งจะนำมาลงรหัสประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยการวิเคราะห์ด้วยสถิติ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังจะได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4 เช่นกัน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการวิจัยเชิงเอกสาร เพื่อสร้างความชัดเจนในเรื่องของกรอบคำถาม และกำหนดแนวทางการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้ ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านตาล อยู่ในเขตปกครองของเทศบาลตำบลบ้านตาล อำเภอฮอด โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 372 คน และทำการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) จากกลุ่มคณะผู้บริหารและผู้ดำเนินงานเกี่ยวกับพื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาล กลุ่มคณะบริหารเทศบาลตำบลบ้านตาล และกลุ่มผู้ปกครองท้องที่ จำนวน 9 คน โดยนำผลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งสามารถอธิบายได้ในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย แบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการพื้นที่ฝั่งกลบขยะของทางด้านบริษัทเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ฝั่งกลบขยะและพื้นที่ใกล้เคียง

ตอนที่ 4 ผู้นำที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการพื้นที่ฝั่งกลบขยะ

ตอนที่ 5 แรงจูงใจของประชาชนที่มีต่อพื้นที่ฝั่งกลบขยะ

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
หมู่บ้าน		
หมู่ที่ 1 บ้านตาลเหนือ	27	7.40
หมู่ที่ 2 บ้านป่าขาม	82	22.00
หมู่ที่ 3 บ้านตาลใต้	29	7.80
หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งโป่ง	53	14.20
หมู่ที่ 5 บ้านตาลกลาง	17	4.60
หมู่ที่ 6 บ้านเด่นสารภี	37	9.90
หมู่ที่ 7 บ้านแม่ยุย	67	18.00
หมู่ที่ 8 บ้านท่าหนองหลวง	21	5.60
หมู่ที่ 9 บ้านช่างเคิ่ง	16	4.30
หมู่ที่ 10 บ้านใหม่พัฒนา	23	6.20
รวม	372	100.00
เพศ		
หญิง	174	46.80
ชาย	198	53.20
รวม	372	100.00
อายุ		
20-30 ปี	58	15.60
31-40 ปี	93	25.00
41-50 ปี	97	26.10
51-60 ปี	84	22.60
61 ปีขึ้นไป	40	10.70
รวม	372	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การศึกษา		
มัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า	291	78.20
อนุปริญญา	30	8.20
ปริญญาตรี	47	12.60
สูงกว่าปริญญาตรี	4	1.00
รวม	372	100.00
อาชีพหลัก		
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	30	8.10
ธุรกิจ/ค้าขาย	34	9.10
รับจ้าง/ลูกจ้าง	112	30.10
เกษตรกร	156	41.90
พนักงานบริษัท/โรงงานอุตสาหกรรม	15	4.00
เลี้ยงสัตว์	15	4.00
ว่างงาน	10	2.80
รวม	372	100.00
อาชีพรอง		
ไม่มีอาชีพรอง	203	54.60
ธุรกิจ/ค้าขาย	15	4.00
รับจ้าง/ลูกจ้าง	53	14.20
เกษตรกร	94	25.30
เลี้ยงสัตว์	7	1.90
รวม	372	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	190	51.10
5,001-10,000 บาท	149	40.10
10,001-15,000 บาท	22	5.90
15,001-20,000 บาท	5	1.30
20,001-25,000 บาท	4	1.10
มากกว่า 25,000 บาท	2	0.50
รวม	372	100.00
ระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่		
ชุมชนเดิมอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่เกิด	353	94.40
ย้ายมาจากต่างจังหวัด	19	5.10
- มาทำงาน	(4)	(21.10)
- มาหาที่อยู่อาศัยใหม่	(5)	(26.30)
- มาแต่งงานกับคนที่นี่	(10)	(52.60)
รวม	372	100.00
ระยะห่างของที่อยู่อาศัยกับที่ตั้งของหลุมฝังกลบขยะ		
2-5 กิโลเมตร	149	40.10
6-10 กิโลเมตร	112	30.10
10-15 กิโลเมตร	74	19.90
มากกว่า 15 กิโลเมตร	37	9.90
รวม	372	100.00

จากตารางที่ 4.1 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 2 บ้านป่าขาม และหมู่ 7 บ้านแม่ขุย รวมกันคิดเป็นร้อยละ 40.00 เป็นตามความต้องการที่จะเก็บข้อมูลของหมู่บ้านที่อยู่ในรัศมีห่างจากโครงการฯ น้อยกว่า 5 กิโลเมตร เป็นเพศชายและหญิงใกล้เคียงกัน ค่าอายุเฉลี่ยไม่แตกต่างกันมากนักอยู่ในช่วง 31 – 60 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า คิดเป็น ร้อยละ 98.20 ประกอบอาชีพหลักด้านการเกษตร คิดเป็นร้อยละ

41.90 รองลงมาคือรับจ้างหรือลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 41.90 ไม่มีการประกอบอาชีพรอง คิดเป็นร้อยละ 54.60 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 51.10 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านตาล เพราะเป็นพื้นที่ตั้งแต่เกิด คิดเป็นร้อยละ 94.40

จากข้อมูลประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน ประกอบอาชีพเกษตรกรรม , รับจ้าง ต้องออกจากบ้านไปทำงานทุกวัน ซึ่งอาจจะส่งผลให้มีความสนใจต่อโครงการฯ น้อยประกอบกับการที่โครงการฯ ตั้งอยู่ห่างจากพื้นที่ชุมชนพอสมควร หากไม่ได้รับผลกระทบต่อตนเองโดยตรงก็จะไม่มีความสนใจต่อโครงการฯ

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการพื้นที่ฝั่งกลบขยะของทางด้านบริษัทเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมถูกหลักสุขาภิบาลในการดำเนินงานของโครงการบ่อฝังกลบขยะ

n = 372

การดำเนินงานของบ่อฝังกลบขยะ	$\bar{X}$	SD	ระดับความเหมาะสม
สถานที่ตั้ง	3.33	0.58	ปานกลาง
การจัดการเรื่องกลิ่น	2.78	0.83	ปานกลาง
การจัดการเรื่องการระบายน้ำฝน	3.21	0.59	ปานกลาง
การจัดการเรื่องการบำบัดน้ำเสีย	3.00	0.68	ปานกลาง
การจัดการเรื่องเสียงรบกวน	3.19	0.64	ปานกลาง
มีเจ้าหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานในสถานที่	3.41	0.55	มาก
การจัดการเรื่องความปลอดภัย มีรั้วล้อมรอบ	3.28	0.67	ปานกลาง
รวม	3.17	0.50	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 ความเหมาะสมของการถูกหลักสุขาภิบาลในการดำเนินงานของโครงการบ่อฝังกลบขยะ ชุมชนบ้านตาล อำเภอหาดใหญ่ พบว่า โดยภาพรวมความเหมาะสมถูกหลักสุขาภิบาลในการดำเนินงานของโครงการบ่อฝังกลบขยะ ขยะอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$, $SD = 0.50$) ซึ่งเรื่องที่ประชาชนเห็นว่ามีเหมาะสมถูกหลักสุขาภิบาลในการดำเนินงานของโครงการบ่อฝังกลบขยะ ขยะอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีเจ้าหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานในสถานที่ ($\bar{X} = 3.41$, $SD = 0.55$) และรองลงมาคือเรื่องสถานที่ตั้ง

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าประชาชนอาจจะไม่รับรู้ในเรื่องของการดำเนินการในโครงการฯ มากนัก แต่มีความวางใจที่มีเจ้าหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานในสถานที่ในการดำเนินงานของโครงการบ่อฝังกลบขยะอยู่ และสถานที่ตั้งซึ่งห่างไกลกับเขตชุมชน

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ ในการดำเนินงานของโครงการบ่อฝังกลบขยะ

n=372

ผลกระทบที่ได้รับจากการดำเนินโครงการฯ	$\bar{X}$	SD	ระดับที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ
ปัญหามลพิษทางน้ำ	1.44	0.78	ไม่ได้รับ
ปัญหามลพิษทางอากาศ	1.77	0.94	ไม่ได้รับ
ปัญหามลพิษทางดิน	1.40	0.81	ไม่ได้รับ
การจราจรมากขึ้น	1.80	0.88	ไม่ได้รับ
ปัญหาสุขภาพ โรคระบาด	1.34	0.74	ไม่ได้รับ
ปัญหาทางสังคมเพิ่มขึ้น	1.40	0.77	ไม่ได้รับ
รวม	1.52	0.69	ไม่ได้รับ

จากตารางที่ 4.3 ผลกระทบที่ได้รับจากการดำเนินโครงการบ่อฝังกลบขยะ ชุมชนบ้านตา อำเภอสอด พบว่า โดยภาพรวมไม่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการฯ ฝังกลบขยะ ($\bar{X} = 1.52$, $SD = 0.69$) ซึ่งเรื่องที่ประชาชนเห็นว่าไม่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการฯ ฝังกลบขยะ

จากข้อมูลเรื่องที่ประชาชนเห็นว่าไม่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการฯ ฝังกลบขยะ แต่อาจจะมีส่วนน้อยที่ยังกังวลหรือได้รับบ้าง ในเรื่องของการจราจรที่เกี่ยวกับรถขนขยะที่มากขึ้น และเรื่องมลพิษทางอากาศที่ชุมชนใกล้เคียงอาจจะได้รับผลกระทบนี้บ้าง

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานที่แจ้ง/ร้องเรียนหาก
ได้รับผลกระทบ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

n = 372

สถานที่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่แจ้งหน่วยงานใด	34	9.10
แจ้งหน่วยงานราชการ	97	26.10
แจ้งโครงการฯ โดยตรง	128	34.40
แจ้งผู้นำชุมชน	188	50.50
แจ้งบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	33	8.90

จากตารางที่ 4.4 สถานที่แจ้ง/ร้องเรียนหากได้รับผลกระทบจากการดำเนิน โครงการ บ่อฝังกลบขยะ ขยะส่วนใหญ่ประชาชนจะแจ้งผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 50.50 รองลงมาแจ้งโครงการฯ โดยตรง คิดเป็นร้อยละ 34.40 แจ้งหน่วยงานราชการ คิดเป็นร้อยละ 26.10 แจ้งบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คิดเป็นร้อยละ 8.90 สำหรับประชาชนที่ไม่มีการแจ้งหน่วยงานใด คิดเป็นร้อยละ 9.10 ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่าหากประชาชนได้รับผลกระทบแล้ว ประชาชนส่วนใหญ่จะมีการแจ้งหรือ ร้องเรียนผลกระทบไปยังส่วนที่เกี่ยวข้องไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ฝังกลบขยะและพื้นที่ใกล้เคียง

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การได้รับข้อมูลการจัดตั้งบ่อฝังกลบขยะก่อนการดำเนินงาน		
ไม่ได้รับ	104	28.00
ได้รับบ้าง	211	56.80
ได้รับอย่างครบถ้วนทั้งข้อดี ข้อเสีย ผลกระทบ และแนวทางป้องกันปัญหา	57	15.20
รวม	372	100.00

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมในการทำประชาพิจารณ์ในการจัดตั้งบ่อฝังกบขยะในช่วงก่อนเริ่มดำเนินการ		
ไม่มี	259	69.60
มี	113	30.40
รวม	372	100.00
ตนเองและชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการบ่อฝังกบขยะ		
ไม่ได้รับ	204	54.80
ได้รับ	168	45.20
รวม	372	100.00
ปัจจุบันได้มีส่วนร่วมกับทางโครงการบ่อฝังกบขยะ		
ด้านการทำงานในพื้นที่ฝังกบขยะ	29	7.80
ด้านการติดตามตรวจสอบปัญหาสิ่งแวดล้อม	10	2.70
ด้านกิจกรรมช่วยเหลือชุมชน	239	64.20
ไม่มีส่วนร่วม	94	25.30
รวม	372	100.00

จากตารางที่ 4.5 การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ฝังกบขยะและพื้นที่ใกล้เคียง พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลการจัดตั้งบ่อฝังกบขยะก่อนการดำเนินงานบ้าง คิดเป็นร้อยละ 56.80 และส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการทำประชาพิจารณ์ในการจัดตั้งบ่อฝังกบขยะในช่วงก่อนเริ่มดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 69.60 ไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการจัดตั้งบ่อฝังกบขยะ คิดเป็นร้อยละ 69.90 ตนเองและชุมชนไม่ได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการฯ บ่อฝังกบขยะ คิดเป็นร้อยละ 54.80

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าในช่วงเริ่มดำเนินโครงการฯ ประชาชนส่วนใหญ่รับรู้ว่าจะมีการสร้างบ่อขยะขึ้นแต่ไม่รับทราบข้อมูลที่ละเอียดอาจเนื่องมาจากชุมชนที่อาศัยอยู่นั้นห่างจากพื้นที่จัดตั้งบ่อขยะ ส่วนประชาชนที่ชุมชนอยู่ใกล้พื้นที่จัดตั้ง อย่างเช่นหมู่บ้านแม่ขุย และบ้านป่าขาม จะมีส่วนร่วมและรับรู้ข้อมูลมากกว่าหมู่บ้านที่ห่างไกลออกไป

และปัจจุบันได้มีส่วนร่วมกับทางโครงการบ่อฝังกบขยะ ด้านกิจกรรมช่วยเหลือชุมชน คิดเป็นร้อยละ 64.20 จะเห็นได้ว่าหลังจากโครงการฯ ได้ดำเนินการแล้ว ทางโครงการฯ มี

ส่วนร่วมในการกิจกรรมช่วยเหลือชุมชน เช่น การสนับสนุนกิจกรรมทางประเพณีท้องถิ่น การสนับสนุนกิจกรรมของเยาวชน เป็นต้น

ตอนที่ 4 ผู้นำที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการพื้นที่ฝึกลบขยะ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการช่วยเหลือตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน จากผู้นำในชุมชนในการดำเนินงานของ โครงการบ่อฝึกลบขยะ

n=372

การดำเนินการ	$\bar{X}$	SD	ระดับการช่วยเหลือ
มีการให้ข้อมูล การสร้างความชัดเจน	2.78	0.78	ปานกลาง
มีการร่วมปรึกษาหารือ สนับสนุนการดำเนินงานของชุมชน	2.80	0.88	ปานกลาง
มีการช่วยแก้ไขปัญหา และลดความขัดแย้ง	2.65	0.85	ปานกลาง
มีการติดตามตรวจสอบ การวางแผนระยะยาว	2.61	0.92	ปานกลาง
มีการสร้างแรงจูงใจชุมชนช่วยเหลือกัน	2.92	0.94	ปานกลาง
รวม	2.75	0.77	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 การช่วยเหลือตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน จากผู้นำในชุมชนในการดำเนินงานของ โครงการบ่อฝึกลบขยะ ชุมชนบ้านตาล อำเภอฮอด พบว่า โดยภาพรวมมีการช่วยเหลืออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$, $SD = 0.77$) ซึ่งเรื่องที่ได้ได้รับความช่วยเหลือ ได้แก่ มีการสร้างแรงจูงใจชุมชนช่วยเหลือกัน

จากข้อมูลจะเห็นว่าค่าเฉลี่ยแต่ละข้อจะใกล้เคียงกัน อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าผู้นำไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือในเรื่องของโครงการฯ มากนัก ซึ่งโครงการฯ เองอาจจะประสานงานเรื่องการให้ข้อมูลผ่านตัวแทนซึ่งเข้ามาดำเนินการเอง บทบาทผู้นำอาจจะเป็นการรับรู้ข้อมูล การกระจายข่าว หรือการนัดประชุม เป็นต้น จึงทำให้ประชาชนเห็นว่าบทบาทของผู้นำในการช่วยเหลือเกี่ยวกับโครงการฯ อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 5 แรงจูงใจของประชาชนที่มีต่อพื้นที่ฝั่งกลบขยะ

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลดีที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการบ่อฝังกลบขยะ

n = 372

การดำเนินการ	$\bar{x}$	SD	ระดับผลดีที่คาดว่าจะได้รับ
มีการจ้างแรงงานท้องถิ่น	3.27	0.71	ปานกลาง
สนับสนุนกิจกรรมชุมชน	3.09	0.65	ปานกลาง
เศรษฐกิจท้องถิ่นเติบโตขึ้น	2.65	0.93	ปานกลาง
ท้องถิ่นมีรายได้จากภาษีเพิ่มขึ้น	2.42	1.06	น้อย
มีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคเพิ่มขึ้น	2.67	0.94	ปานกลาง
รวม	2.82	0.68	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 ระดับผลดีที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการบ่อฝังกลบขยะ ชยะชุมชน บ้านตาล อำเภอฮอด พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.82$, $SD = 0.68$) ซึ่งเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยมากจะเป็นเรื่องที่มีการจ้างแรงงานท้องถิ่น, การสนับสนุนกิจกรรมชุมชนตามลำดับ สำหรับเรื่องผลดีที่คาดอยู่ในระดับน้อย คือ ท้องถิ่นมีรายได้จากภาษีเพิ่มขึ้น

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่าแรงจูงใจที่ทำให้ประชาชนเห็นด้วยกับโครงการฯ คือการคาดหวังผลที่ได้รับจากโครงการฯ ในเรื่อง การมีการจ้างงานท้องถิ่น ซึ่งผลอยู่ในระดับปานกลาง อาจจะเป็นเพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก การจ้างงานที่คาดหวังไว้จะเป็นรายได้เสริม หรือไม่ก็คาดหวังให้ลูกหลานได้เข้าไปทำงานในโครงการฯ ซึ่งอยู่ใกล้บ้าน

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจในการดำเนินงานของ
โครงการบ่อฝังกบขยะ

n = 372

การดำเนินการ	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
ช่วยเหลืองานด้านการศึกษา เช่น ทุนการศึกษาพัฒนา โรงเรียน มอบอุปกรณ์การศึกษา ฯลฯ	3.34	0.56	ปานกลาง
ช่วยเหลือด้านศาสนาและวัฒนธรรม เช่น ทำนุบำรุง ศาสนสถาน ทอดผ้าป่า ทอดกฐิน ฯลฯ	3.44	0.50	มาก
ช่วยเหลือด้านคุณภาพชีวิต เช่น สนับสนุนอาชีพ รับ แรงงานท้องถิ่น สนับสนุนน้ำดื่ม น้ำใช้ ฯลฯ	2.84	0.86	ปานกลาง
การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น กลิ่นเหม็น ฝุ่นละออง ขยะ ฯลฯ	2.68	0.74	ปานกลาง
รวม	3.07	0.45	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 ความพึงพอใจในการดำเนินงานของโครงการบ่อฝังกบขยะ ขยะชุมชนบ้านตาล อำเภอฮอด พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานของโครงการบ่อฝังกบขยะ ขยะอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07, SD = 0.45$) ซึ่งเรื่องที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การช่วยเหลือด้านศาสนาและวัฒนธรรม เช่น ทำนุบำรุงศาสนสถาน ทอดผ้าป่า ทอดกฐิน ฯลฯ ($\bar{X} = 3.44, SD = 0.50$) รองลงมาคือความช่วยเหลืองานด้านการศึกษา เช่น ทุนการศึกษาพัฒนาโรงเรียน มอบอุปกรณ์การศึกษา ฯลฯ ($\bar{X} = 2.68, SD = 0.56$)

ส่วนเรื่องที่ประชาชนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานของโครงการบ่อฝังกบขยะ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การช่วยเหลือด้านคุณภาพชีวิต เช่น สนับสนุนอาชีพ รับแรงงานท้องถิ่น สนับสนุนน้ำดื่ม น้ำใช้ ฯลฯ ($\bar{X} = 2.84, SD = 0.86$) และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น กลิ่นเหม็น ฝุ่นละออง ขยะ ฯลฯ ($\bar{X} = 2.68, SD = 0.74$)

จะเห็นได้ว่าโครงการฯ มีการสนับสนุนทางด้านประเพณีท้องถิ่นและทางด้านการศึกษามากกว่าด้านอื่น อาจเป็นเพราะสามารถมีส่วนร่วมกับชุมชนได้ง่ายมากกว่าวิธีอื่นๆ และประชาชนสามารถรับรู้ได้

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน โครงการฯ พื้นที่ฝั่งกลบขยะชุมชนบ้านตาล อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วย

- 1) กลุ่มคณะผู้บริหารและผู้นำงานเกี่ยวกับพื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาล
  - (1) นายสว่าง เรือนสิงห์ หัวหน้าผู้จัดการ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2561
  - (2) นายประยูทธ ถนอมบุญ วิศวกร สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2561
  - (3) นายณัฐกร โทวิเวก ที่ปรึกษาโครงการฯ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2561
- 2) กลุ่มคณะบริหารเทศบาลตำบลบ้านตาล และ
  - (1) นายชเนศ โกฏคำลือ นายกเทศมนตรีตำบลบ้านตาล สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2561
  - (2) นายณรงค์ ปืดพรหม ประธานสภาเทศบาลตำบลบ้านตาล สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2561
  - (3) นายอนันต์ ตาสีมูล ปลัดเทศบาลตำบลบ้านตาล สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2561
- 3) กลุ่มผู้ประกอบการท้องถิ่น
  - (1) นายสุคำ คำมูลใจ กำนันตำบลบ้านตาล สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2561
  - (2) นายประพันธ์ กันทะคำ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 บ้านป่าขาม สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2561
  - (3) นายบุญส่ง โกฏคำลือ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 บ้านแม่ยุย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2561

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้รับมีดังต่อไปนี้

6.1 ในช่วงเริ่มดำเนินโครงการฯ มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนหรือไม่ ผลตอบรับเป็นเช่นไร

ในช่วงเริ่มดำเนินโครงการฯ ทางผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำโครงการฯ ได้มีการทำประชาคมหมู่บ้าน เพื่อทำความเข้าใจกับชุมชนและชาวบ้าน เพื่อให้ทราบถึง วัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการพื้นที่ฝั่งกลบขยะ ชุมชนบ้านตาล อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีการสำรวจชุมชนในพื้นที่ และบริเวณใกล้เคียง โดยผู้นำชุมชนและผู้ดำเนินโครงการฯ ออกมารับฟังการแสดงความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งมีทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยในการทำโครงการฯ นายสุคำ คำมูลใจ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2561) และนายประยูทธ ถนอมบุญ (สัมภาษณ์

เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2561) ให้สัมภาษณ์ว่า “มีการสำรวจความคิดเห็นเฉพาะหมู่บ้านใกล้เคียงกับพื้นที่ตั้งโครงการฯ เท่านั้น ส่วนใหญ่จะเป็นประชาชนของหมู่ 7 บ้านแม่ขุย และหมู่ 2 บ้านป่าขาม ซึ่งผลคือยอมรับให้ก่อสร้างโครงการฯ ได้”

“จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยโครงการฯ จึงขอโอกาสทดลองดำเนินการก่อนและให้คำมั่นสัญญากับชุมชนว่าถ้าโครงการมีการดำเนินงานที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน ผู้ดำเนินโครงการจะเป็นผู้รับผิดชอบผลกระทบที่เกิดขึ้นและจะหยุดดำเนินการทันที ซึ่งผลตอบรับในการสำรวจเป็นไปในแนวทางที่ดี ประชาชนยอมรับให้ดำเนินโครงการฯ ได้” (นายชเนศ โกฏคำลือ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2561)

สรุปคือ ในช่วงเริ่มก่อตั้งโครงการฯ มีการสำรวจความคิดเห็น โดยการทำประชาคมเฉพาะหมู่บ้านที่อยู่ใกล้พื้นที่โครงการฯ คือหมู่บ้านแม่ขุย และหมู่บ้านป่าขาม มีทั้งผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ซึ่งทางโครงการฯ นั้น ได้ ให้คำมั่นสัญญากับชุมชนว่าถ้าโครงการฯ มีการดำเนินงานที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน ผู้ดำเนินโครงการฯ จะเป็นผู้รับผิดชอบผลกระทบที่เกิดขึ้นและจะหยุดดำเนินงาน ซึ่งผลตอบรับมีมติเห็นชอบให้ดำเนินโครงการฯ พื้นที่ฝั่งกลบขยะ ชุมชนบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

6.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนกับโครงการฯ ในการดำเนินงานของพื้นที่ฝั่งกลบขยะ

ในช่วงแรกก่อนเริ่มดำเนินโครงการฯ ประชาชนยังไม่มีส่วนร่วมกับทางโครงการฯ มากนัก ลักษณะของการมีส่วนร่วมจะเป็นลักษณะการให้ข้อมูลของโครงการฯ การแจ้งวัตถุประสงค์ของโครงการฯ การสำรวจความคิดเห็น เป็นต้น ในส่วนของประชาชนเอง ผู้นำชุมชนได้มีส่วนร่วมในการประสานงานกับชุมชน นายประพันธ์ กันทะคำ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2561) ให้สัมภาษณ์ว่า “ได้มีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือกัน” ส่วนนายสุคำ คำมูลใจ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2561) ให้สัมภาษณ์ว่า “ในช่วงแรกไม่ได้มีส่วนร่วมกับโครงการฯ มากนัก เพียงแค่รับรู้ข้อมูลการก่อตั้งโครงการฯ เท่านั้น แต่ต่อมาโครงการฯ ได้เข้ามาสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนจึงมีส่วนร่วมมากขึ้น”

ซึ่งหลังจากที่โครงการฯ ได้เริ่มดำเนินงานแล้ว ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโครงการฯ มากขึ้น “มีการเข้ามาดูแลระบบการทำงานของโครงการฯ ร่วมกันวางแผน และจัดการประชุมให้ความรู้เพื่อสะท้อนแนวคิดในการสร้างประโยชน์จากขยะ เพื่อนำไปใช้ในรูปแบบต่างๆ และทำการรณรงค์ลดปริมาณขยะภายในครัวเรือนก่อนที่จะทิ้งลงในพื้นที่ฝั่งกลบ” (นายณรงค์ ปืดพรหม, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2561) ทั้งนี้โครงการฯ ได้ให้สิทธิประโยชน์กับประชาชนในพื้นที่ในการเข้ามาคัดแยกขยะเพื่อนำไปขายเป็นรายได้ การจัดหาก๊าซเพื่อให้แก่ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้โครงการฯ ได้ใช้งาน ซึ่งทางชุมชนเป็นคนที่บริหารจัดการด้วยตนเอง การพัฒนาระบบ

สาธารณูปโภค เป็นต้น นายสว่าง เรือนสิงห์ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2561) ให้สัมภาษณ์ว่า “ประชาชนมีส่วนร่วมกับโครงการฯ คือประชาชนมีงานทำ มีรายได้ ส่วนใหญ่จะใช้แรงงานในพื้นที่ เด็กนักเรียน นักศึกษา สามารถเข้ามาศึกษาเรียนรู้ได้ รวมถึงชุมชนที่สามารถบริหารจัดการก๊าซหุงต้มของชุมชนด้วยตัวเอง” อีกทั้ง “โครงการฯ ได้จัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้ในการศึกษาดูงานให้กับผู้ที่สนใจทั้งหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้มีการให้สิทธิประโยชน์กับประชาชนในพื้นที่ได้ทำการกำจัดขยะโดยไม่เสีย ค่าใช้จ่าย อีกทั้งผู้ดำเนินโครงการฯ มีการเข้ามาดูแลชุมชนในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น โครงสร้างพื้นฐานของชุมชน ด้านสังคม ฯลฯ ” (นายธเนศ โกฏคำลือ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2561)

สรุปคือ ในช่วงแรกสำหรับชุมชนที่อยู่ใกล้กับโครงการฯ จะมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือ บริหารจัดการก๊าซที่ทางโครงการฯ ได้จัดหาให้กับชุมชน ประชาชนในพื้นที่บางส่วนก็เข้าไปทำงานในโครงการฯ ส่วนในช่วงดำเนินการไปแล้วจะเป็นลักษณะการทำกิจกรรมร่วมกัน และโครงการฯ ได้จัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้ในการศึกษาดูงานให้กับผู้ที่สนใจทั้งหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนอีกด้วย

6.3 การส่งผลกระทบต่อชุมชนตั้งแต่โครงการฯ พื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาลดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน

ผลกระทบจากโครงการฯ นั้นมีทั้งด้านดีและไม่ดี ผลดีที่ทางชุมชนได้รับ เช่น มีงานทำ มีรายได้เสริมจากการคัดแยกขยะ ระบบสาธารณูปโภคพัฒนา และชุมชนที่อยู่ใกล้โครงการฯ ยังได้รับใช้ก๊าซเพื่อมาใช้ในครัวเรือน เป็นต้น ซึ่งชุมชนที่อยู่ใกล้กับโครงการฯ นอกจากจะได้รับประโยชน์จากโครงการฯ แล้วยังยังได้รับผลกระทบจากโครงการฯ อีกด้วย เนื่องจากโครงการฯ มีระยะห่างจากชุมชนค่อนข้างมากจึงส่งผลกระทบต่อชุมชนค่อนข้างน้อย แต่ยังมีผลกระทบที่ชุมชนยังได้รับอยู่คือ ปัญหามลพิษทางอากาศ นายประพันธ์ กันทะคำ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2561) ให้สัมภาษณ์ว่า “มีผลกระทบเรื่องกลิ่นบ้าง อย่างช่วงเวลาที่ฝนใกล้ตกจะได้กลิ่นเหม็น ซึ่งทางลูกบ้านก็จะมาแจ้งเพื่อให้ประสานแจ้งไปทางโครงการฯ ให้แก้ไข” “ผลกระทบที่ได้รับช่วงแรกประชาชนจะร้องเรียนเรื่องกลิ่นเหม็น ซึ่งโครงการฯ ได้แก้ไขระบบฝังกลบให้ดีขึ้น และยังส่งผลในด้านดีคือ ระบบสาธารณูปโภคดีขึ้น ประชาชนมีรายได้จากการเข้ามาคัดแยกขยะ” (นายณัฐกร โทวิเวก, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2561) ผลกระทบเรื่องกลิ่นเหม็นซึ่งเกิดในบางช่วงเวลา บางครั้งก็ไม่กระทบกับการใช้ชีวิตประจำวัน หากช่วงใดมีกลิ่นเหม็นมาก ประชาชนก็จะทำการร้องเรียนกับผู้นำชุมชน เพื่อให้ผู้นำชุมชนไปแจ้งให้ผู้ดำเนินโครงการทราบและปรับปรุงต่อไป นายอนันต์ ตาสีมูล (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2561) ให้สัมภาษณ์ว่า “ตั้งแต่เริ่มมีโครงการฯ ผลกระทบที่ชุมชนได้รับจะมีเป็นบางครั้งในเรื่องของกลิ่นที่เกิดจากการหมักหมมของ

ขยะ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงแรกในการดำเนินโครงการฯ ซึ่งภายหลังผู้ดำเนินโครงการฯ ได้ทำการปรับปรุง โดยนาระบบก๊าซที่ได้รับจากกลิ่นที่เกิดจากขยะมาผลิตเป็นเชื้อเพลิง ซึ่งสามารถลดปัญหาหลงไปได้มาก และเป็นการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนในส่วนของการใช้ก๊าซหุงต้มที่ได้มาจากก๊าซมีเทนจากการฝังกลบขยะ ที่สามารถใช้ได้กับ 337 หลังคาเรือน”

สรุปคือ ส่วนใหญ่ผู้ที่ได้ผลกระทบคือชุมชนที่อยู่ใกล้พื้นที่ฝังกลบขยะ ผลกระทบที่เกิดจากโครงการฯ จะมีปัญหาเรื่องกลิ่นเหม็น ในบางครั้งอาจมีการร้องเรียนในเรื่องของกลิ่นในช่วงของฤดูฝน ประชาชนก็จะทำการร้องเรียนกับผู้นำชุมชน เพื่อให้ผู้นำชุมชนไปแจ้งให้ผู้ดำเนินโครงการฯ ทราบหรือไม่ก็แจ้งทางโครงการฯ โดยตรงเพื่อปรับปรุงต่อไป ทั้งนี้โครงการฯ ก็ส่งผลดีกับชุมชนเช่นกัน คือ ระบบสาธารณสุขโรคดีขึ้น ประชาชนมีรายได้จากการเข้ามาคัดแยกขยะ ได้รับก๊าซจากทางโครงการฯ ซึ่งสามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายในครอบครัวได้

6.4 นโยบายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ฝังกลบขยะบ้านตาล

ในส่วนของทางเทศบาลนั้น นายธนศ โกฎคำลือ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2561) ให้สัมภาษณ์ว่า “ทางเทศบาลได้มีการออกสำรวจการทำบ่อขยะ โดยวิธีการฝังกลบทุกครั้งให้ผู้ดำเนินโครงการฯ ขุดบ่อและทำบ่อใหม่ โดยจะต้องทำให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลตามที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งมีการตั้งนโยบายและข้อบังคับเกี่ยวกับการรณรงค์คัดแยกขยะและการทิ้งขยะให้ถูกที่ โดยยึดถือเทศบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เพื่อเป็นการควบคุมหรือกำกับดูแลผู้ดำเนินโครงการฯ ให้ปฏิบัติหรือดำเนินโครงการฯ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม” นอกจากนี้ทางเทศบาลจะคอยควบคุมตามกฎระเบียบแล้วนั้นทางโครงการฯ เองก็ได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบและให้ความสำคัญกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ดังที่ นายประยุทธ ถนอมบุญ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2561) ให้สัมภาษณ์ว่า “มีการควบคุมตามกฎหมายของเทศบาล เช่นการคลุมรถไม่ให้มีกลิ่นระหว่างขน ล้างรถก่อนออกจากโครงการฯ ซึ่งเวลาเปิดหลุมใหม่ต้องขออนุญาตกับทางเทศบาลก่อน และคูเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม”

สรุปคือ ทางเทศบาลไม่ได้มีนโยบายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ฝังกลบขยะโดยตรง ซึ่งการดำเนินการดูแลตรวจสอบนั้นเป็นไปตามกฎระเบียบ ตามเทศบัญญัติ และเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเท่านั้น

6.5 สิ่งสำคัญที่มีส่วนช่วยให้โครงการฯ ดำเนินการมาได้จนถึงปัจจุบัน โดยไม่มีการต่อต้านจากชุมชน

ที่ผ่านมาโครงการสามารถจัดการบริหารโครงการได้เป็นอย่างดี เมื่อมีการเกิดปัญหาหรือผลกระทบที่ได้รับจากโครงการบ้างเพียงส่วนน้อย และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อีกทั้งยังสามารถให้ทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าตรวจสอบการดำเนินโครงการได้ ดังที่

นายณรงค์ ปู้ดพรหม และนายอนันต์ ตาสีมูล (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2561) ให้สัมภาษณ์ สอดคล้องกันว่า “โครงการฯ สามารถจัดการบริหารโครงการฯ ได้เป็นอย่างดี การเกิดปัญหาหรือ ผลกระทบที่ได้รับจากโครงการฯ มีบ้างเพียงส่วนน้อย และโครงการฯ สามารถแก้ไขปัญหาที่ เกิดขึ้นได้ รวมถึงการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม โดยมีการพัฒนาระบบการฝังกลบเพื่อนำมา เปลี่ยนเป็นพลังงาน เพื่อประโยชน์ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งสามารถให้ทุกภาคส่วนที่มี ส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าตรวจสอบการดำเนินการโครงการฯ ได้” “โครงการฯ มีเทคโนโลยีการ ฝังกลบที่พัฒนามากขึ้น มีการบริหารจัดการที่ดีของโครงการฯ และมีการชดเชย ให้ผลประโยชน์กับ ทางชุมชน” (นายฉัฐกร โตวิวะ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2561) นอกจากนี้การบริหารจัดการ ที่ดีของโครงการฯ แล้วเมื่อโครงการฯ ดำเนินการไปแล้วทางประชาชนเองได้ประโยชน์จากการ ดำเนินงานของโครงการฯ มากกว่าผลเสีย ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจะได้รับการชดเชยจากทาง โครงการฯ ตามที่ นายธนศ โกฎคำลือ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2561) ให้สัมภาษณ์ว่า “เนื่องมาจากโครงการฯ สามารถทำให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ คนใน ชุมชนสามารถมีอาชีพ มีรายได้จากบ่อขยะ รวมทั้งทางโครงการฯ ได้มีส่วนช่วยเหลือและมีส่วน ร่วมกับชุมชนในหลายๆ ด้าน” และ “ทางโครงการฯ มีเงินชดเชยและเงินช่วยเหลือให้กับทางชุมชน และยังให้กำขามาใช้ในชุมชนอีกด้วย” (นายประพันธ์ กันทะคำ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2561)

สรุปคือ โครงการฯ มีการบริหารจัดการที่ดี ถูกหลักสุขาภิบาล มีการพัฒนาระบบ ให้ทันสมัยเปิดให้บุคคลภายนอกเข้ามาศึกษาดูงาน เป็นที่น่าเชื่อถือ และยังมีเงินชดเชยให้กับทาง ชุมชนที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งชุมชนได้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม

6.6 การสนับสนุนกิจกรรมกับชุมชนของโครงการฯ ฝังกลบขยะบ้านตาล

จากการสัมภาษณ์ ทางโครงการฯ มีการสนับสนุนกิจกรรมกับชุมชนทั้งด้าน เศรษฐกิจและสังคม ดังนี้

1) ทางโครงสร้างพื้นฐาน มีการพัฒนาระบบประปา มีการจัดทำไฟฟ้าสำหรับการทำ การเกษตร

2) การจัดสร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อการเกษตร

3) การจัดทำก๊าซชีวภาพเพื่อใช้ภายในชุมชน

4) การเสริมสร้างสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชนใกล้เคียง

5) การสนับสนุนประเพณี และวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น

6) การสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

7) การสนับสนุนเด็กและเยาวชนในการทำกิจกรรมต่างๆ

8) การส่งเสริมการลดปริมาณขยะภายในชุมชน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชน และสรุปบทเรียนของพื้นที่ฝั่งกลบขยะเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของพื้นที่ฝั่งกลบขยะอื่นๆ โดยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากเอกสาร หนังสือ และบทความที่เกี่ยวข้อง ตามที่ปรากฏในการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งได้นำเสนอไว้ในบทที่ 2 เป็นแนวทางหลักที่ใช้ในการกำหนดประเด็น รูปแบบ และวิธีการในการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการเก็บข้อมูลภาคสนามจากประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านตาล ซึ่งอยู่ในเขตปกครองของเทศบาลตำบลบ้านตาล อำเภอฮอด โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 372 คน และทำการสัมภาษณ์แบบกึ่ง โครงสร้าง (Semi-structured Interview) จากกลุ่มคณะผู้บริหารและผู้ดำเนินงานเกี่ยวกับพื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาล กลุ่มคณะบริหารเทศบาลตำบลบ้านตาล และกลุ่มผู้ประกอบการท้องถิ่น จำนวน 9 คน โดยนำผลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviations) ตามที่ได้นำเสนอรายละเอียดไว้ในระเบียบวิธีวิจัย บทที่ 3 และได้ทำการวิเคราะห์ไว้ในบทที่ 4 นั้น ในบทนี้ผู้ศึกษาจะได้ทำการสรุปอภิปรายผล และนำเสนอข้อเสนอแนะทั้งในเชิงนโยบายและเชิงวิชาการเพื่อการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องในโอกาสต่อไป

1. สรุปผล

ปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชน จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านการบริหารจัดการ เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้โครงการพื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชนที่ประชาชนให้ความสำคัญมากที่สุด ความเหมาะสมของการบริหารจัดการพื้นที่ฝั่งกลบขยะอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ถือว่าทางโครงการฯ สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งทางด้านเทคโนโลยีที่พัฒนามากขึ้นโดยการร่วมมือกับสถาบันวิจัยพลังงาน การจัดการปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นจนประชาชนไม่ได้รับผลกระทบหรือได้รับเพียงส่วนน้อย การรับเรื่องร้องเรียนโดยแก้ไข

ปัญหาได้ทันทั่วถึง ทำให้ชุมชนที่อยู่ใกล้พื้นที่ฝังกลบขยะมีความวางใจในการดำเนินงาน การเลือกสถานที่จัดตั้งหลุมฝังกลบขยะนั้นเป็นพื้นที่ราบใกล้เชิงเขาทำให้ชุมชนที่อยู่ห่างไกลออกไปไม่ได้รับผลกระทบจากโครงการฯ ทั้งนี้ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้มีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ โดยตรง แต่ก็ได้เข้ามาตรวจสอบทุกครั้งเมื่อโครงการฯ เปิดบ่อใหม่เพื่อให้ถูกวิธีตามหลักสุขาภิบาล ตามที่ได้กำหนดไว้ โดยยึดถือตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

ปัจจัยด้านผู้นำ ถือว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝังกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชนน้อยกว่าปัจจัยด้านอื่น จะเห็นได้ว่าผู้นำส่วนใหญ่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือช่วยเหลือเกี่ยวกับการดำเนินการของโครงการฯ บทบาทของผู้นำชุมชนที่อยู่ใกล้โครงการฯ ที่อาจได้รับผลกระทบ จะมีบทบาทมากกว่าผู้นำชุมชนที่มีรัศมีห่างไกลออกไป เช่นการแจ้งข่าวสารชี้แจงข้อมูลที่ชัดเจน การประสานงานแจ้งปัญหาผลกระทบของชุมชนไปยังโครงการฯ การประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการใช้ก๊าซของชุมชนซึ่งทางชุมชนต้องบริหารจัดการกันเอง เป็นต้น

ส่วนปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมนั้น ช่วงแรกก่อนดำเนินโครงการฯ มีการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งชุมชนใกล้เคียงพื้นที่ฝังกลบรัศมี 2-5 กิโลเมตร มีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลและมีส่วนในการทำประชาพิจารณ์ในการจัดตั้งหลุมฝังกลบขยะ ส่วนชุมชนที่อยู่ห่างออกไปจะรับรู้ข้อมูลเพียงบางส่วนเท่านั้น อาจเนื่องด้วยถูกจำกัดขอบเขตพื้นที่ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งอยู่ในรัศมี 5 กิโลเมตร จากแนวเขตพื้นที่โครงการฯ ซึ่งหมู่บ้านที่อยู่ใกล้พื้นที่ฝังกลบขยะซึ่งอาจจะมีโอกาสได้รับผลกระทบ จะได้รับการชดเชย เช่น ได้รับการก๊าซชีวภาพเพื่อใช้ภายในชุมชน เป็นต้น แต่หลังจากโครงการฯ ได้เปิดดำเนินการ ทางโครงการฯ ก็ได้สร้างความสัมพันธ์และมีส่วนร่วมกับทางชุมชนในด้านกิจกรรมช่วยเหลือชุมชน ดังนี้ มีการจัดทำไฟฟ้าสำหรับทำการเกษตร, สาธารณูปโภค, การจัดสร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อการเกษตร, การจัดทำก๊าซชีวภาพเพื่อใช้ภายในชุมชน, การสนับสนุนประเพณี และวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น, การสนับสนุนเด็กและเยาวชนในการทำกิจกรรมต่างๆ, การส่งเสริมการลดปริมาณขยะภายในชุมชน นอกจากนี้ทางโครงการฯ เองได้เปิดให้ชุมชนเข้ามาดูระบบการทำงานของโครงการฯ ร่วมกันวางแผน และจัดการประชุมให้ความรู้เพื่อสะท้อนแนวคิดในการสร้างประโยชน์จากขยะ เพื่อนำไปใช้ในรูปแบบต่างๆ และทำการรณรงค์ลดปริมาณขยะภายในครัวเรือนก่อนที่จะทิ้งลงในพื้นที่ฝังกลบ รวมทั้งการจัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้ในการศึกษาดูงานให้กับผู้ที่สนใจทั้งหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน

ซึ่งการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปศึกษาดูงาน ทำให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลการดำเนินงานของโครงการฯ มากขึ้น เกิดความเข้าใจ และการยอมรับ

ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ทางด้านเศรษฐกิจประชาชนคาดหวังในเรื่องการจ้างงาน ซึ่งแรงงานที่เข้าไปทำงานส่วนมากก็เป็นคนในพื้นที่ อีกทั้งประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้พื้นที่โครงการฯ

สามารถมีรายได้เสริมจากการเข้าไปแยกขยะในพื้นที่ฝังกลบอีกด้วย ส่วนด้านสังคมนั้นประชาชนคาดหวังในเรื่องของการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค ซึ่ง โครงการฯ ได้มีส่วนในการพัฒนาสาธารณูปโภคเช่น การสร้างถนน, น้ำประปา, ไฟฟ้า ถือว่ามีความพึงพอใจในการดำเนินงานของโครงการบ่อฝังกลบขยะ อีกทั้งในการให้ความช่วยเหลือด้านศาสนาและวัฒนธรรม เช่น ทำนุบำรุงศาสนสถาน ทอดผ้าป่า ทอดกฐิน ฯลฯ และการช่วยเหลืองานด้านการศึกษาในช่วงแรกทางโครงการฯ ได้ให้การสนับสนุนด้านการศึกษา เช่น ค่าเดินทางของนักเรียนที่ไปเรียนไกลจากหมู่บ้าน การสนับสนุนด้านกีฬาแก่เยาวชน นอกจากนี้หมู่บ้านที่อยู่ในรัศมีห่างจากโครงการฯ น้อยกว่า 5 กิโลเมตร ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบมากกว่าที่อื่น ก็ได้รับการชดเชยจากทางโครงการฯ เช่น การเดินท่อย้ายก๊าซเพื่อใช้ภายในหมู่บ้าน เป็นต้น

แนวทางในการดำเนินงานของพื้นที่ฝังกลบขยะ โดยไม่มีการต่อต้านจากชุมชน นอกจากการบริหารจัดการพื้นที่ฝังกลบขยะให้มีประสิทธิภาพ ถูกหลักสุขาภิบาล เพื่อลดผลกระทบต่อชุมชนใกล้เคียงแล้วนั้น โครงการฯ ควรทำให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมทางตรงเช่นการชดเชยค่าเสียหายที่ชุมชนอาจจะได้รับผลกระทบในการจัดตั้งโครงการฯ ทางอ้อมอาจจะให้โดยการมีพัฒนาระบบสาธารณูปโภคให้ดีขึ้น การช่วยเหลือและมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในหลายๆ ด้าน อีกทั้งควรเปิดให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าตรวจสอบการดำเนินโครงการฯ ได้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่น และความไว้วางใจแก่ชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงหรือผู้ที่สนใจ เพื่อให้โครงการฯ สามารถดำเนินงานต่อไปอย่างราบรื่น

2. อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝังกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชนกรณีศึกษา พื้นที่ฝังกลบขยะบ้านตาล อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้ จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝังกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชนทั้งใน ด้านการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านผู้นำ ด้านแรงจูงใจ ปัจจัยที่ประชาชนให้ความสำคัญมากที่สุดคือ ด้านการบริหารจัดการ ซึ่งทางโครงการได้บริหารจัดการให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ลดผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อชุมชน หากมีปัญหาหรือเรื่องเรียนมาก็จัดการแก้ไขให้อย่างทันที่ว่ามี การเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าไปศึกษาดูงานได้ และในส่วนของทางท้องถิ่นและชุมชนนั้นก็ช่วยกันตรวจสอบดูแล หากมีปัญหาเกิดขึ้นก็จะแจ้งทางผู้นำชุมชนหรือทางโครงการฯ เพื่อประสานงานหาทางแก้ไข ดังแนวคิดของ ชเนศวร์ เจริญเมือง (2553) การบริหารจัดการเกิดขึ้นบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ

ที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาททางการเมืองที่เพิ่มขึ้นของประชาชนวงการค้าต่าง ๆ อาทิ การเป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคม

จากผลการศึกษายังพบอีกว่า มีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม โดยมีการพัฒนาระบบการฝังกลบเพื่อนำมาเปลี่ยนเป็นพลังงานซึ่งทางโครงการฯ ได้ร่วมกับสถาบันวิจัยพลังงานเพื่อพัฒนาระบบให้ทันสมัยอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งทางโครงการฯ มีการจัดตั้งโครงการเพื่อประโยชน์แก่ชุมชน เช่น มีการจัดทำไฟฟ้าสำหรับทำการเกษตร การสร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อการเกษตร การจัดทำก๊าซชีวภาพเพื่อใช้ภายในชุมชน รวมถึงการสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การเสริมสร้างสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชนใกล้เคียง การสนับสนุนเด็กและเยาวชนในการทำกิจกรรมต่างๆ และการส่งเสริมการลดปริมาณขยะภายในชุมชน เป็นต้น ผลการค้นพบในส่วนนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเศษ นันตะห่ม่น (2556) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ศักยภาพ ข้อจำกัดและความยั่งยืนของโรงไฟฟ้าขนาดเล็กมาก : กรณีศึกษาโรงไฟฟ้าก๊าซชีวภาพจากมูลฝอย ตำบลบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่” ที่พบว่า โรงไฟฟ้ามีการสนับสนุนเงินช่วยเหลือในกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ในการดำเนินงานทางชุมชนให้ความร่วมมือ และไม่มีการต่อต้าน ส่วนข้อจำกัดคือ ขาดการชดเชยทางนิเวศให้กับชุมชน โดยการกระจายรายได้ที่นอกเหนือจากการบริจาคและการจ้างงานเช่นการผลิตปุ๋ยชีวภาพในพื้นที่โดยการบริหารจัดการในรูปแบบสหกรณ์การให้ส่วนลดค่าไฟฟ้า เป็นต้น อีกทั้งยังมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยการให้ประโยชน์เพื่อชดเชยความสูญเสียทางนิเวศมากกว่าบริจาค เช่น การจ้างงาน การให้ส่วนลดค่าไฟฟ้า เช่นกัน

ส่วนปัจจัยด้านผู้นำจากผลการศึกษาถึงแม้ประชาชนจะให้ความสำคัญน้อยกว่าปัจจัยด้านอื่น แต่ก็มีส่วนสำคัญ โดยเฉพาะผู้นำของชุมชนที่อยู่ใกล้โครงการฯ ที่อาจจะได้รับผลกระทบ มีส่วนช่วยในการให้ข้อมูลที่ชัดเจน เป็นตัวแทนประสานงานรับเรื่องร้องเรียนเพื่อแจ้งไปยังโครงการฯ ทั้งยังเป็นผู้นำในการประชุมปรึกษาหารือ บริหารจัดการการใช้ก๊าซภายในชุมชน เพื่อประโยชน์ของทุกคนในชุมชน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องบทบาทของผู้นำที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้นำที่ดี ที่ ชัชวาล อรวงศ์สุภักดิ์ (2554) ได้สรุปไว้ดังนี้ บทบาทการสร้างเครือข่าย , บทบาทการให้ข้อมูล, บทบาทในการสร้างความชัดเจน, บทบาทในการวางแผนและจัดองค์การ เป็นต้น

ทั้งนี้ปัจจัยอื่นๆ ก็มีความสำคัญเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยการมีส่วนร่วม การที่ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการทำประชามหมู่บ้าน การเข้ามาดูระบบการทำงานของโครงการฯ ร่วมกันวางแผนการบริหารจัดการก๊าซที่ได้รับจากทางโครงการฯ เพื่อใช้ประโยชน์ภายในชุมชน การเข้าร่วมการประชุมกับทางโครงการฯ ที่จัดขึ้นเพื่อสะท้อนแนวคิดในการสร้างประโยชน์จากขยะ และการที่โครงการฯ มาร่วมงานและสนับสนุนกิจกรรมที่ทางชุมชนได้จัดขึ้นในด้านต่างๆ ซึ่งก็เป็นอีกปัจจัยที่ทำให้โครงการฯ สามารถดำเนินงานมาได้จนถึงปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้อง

กับแนวคิดของ ประเวศ วะสี (2541) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การที่ประชาชนจะริเริ่มและช่วยเหลือตนเอง ได้นั้นประชาชนจะต้องมีโอกาสที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเสียก่อน กล่าวคือ ต้องมีเงื่อนไขสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม และประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม ซึ่งหากไม่มีอิสรภาพ ไม่มีความสามารถ และไม่มีใจเต็มใจแล้ว การมีส่วนร่วมของประชาชนก็จะไม่เกิดขึ้น ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับประชาชนต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม ประชาชนต้องไม่เสียเงินค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินไปที่เขาประเมินค่าตอบแทนที่จะได้รับ และประชาชนต้องไม่รู้สิทธิกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่หรือสภาพทางสังคมหากมีส่วนร่วม

ส่วนปัจจัยด้านแรงจูงใจ การที่ทางชุมชนยินยอมให้ทางโครงการฯ ดำเนินงานได้นั้นย่อมมีการคาดหวังหรือต้องการผลประโยชน์ที่มาแลกเปลี่ยนกันกับการที่ยอมเสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น อย่างที่โครงการฯ ได้รับปากว่าหากดำเนินโครงการฯ ไปแล้วประชาชนได้รับผลเสียก็จะหยุดดำเนินโครงการฯ ซึ่งเมื่อโครงการฯ ได้ดำเนินการไปแล้วทางประชาชนได้รับผลไปในทางที่ดีมากกว่าผลเสีย เช่น ได้รับการพัฒนาระบบสาธารณสุขที่ดียิ่งขึ้น, การจ้างงานและรายได้พิเศษจากการเข้าไปคัดแยกขยะ, ได้รับก๊าซเพื่อมาใช้ภายในชุมชน เป็นต้น ซึ่งผลกระทบในทางที่ดีนี้แลกกับผลเสีย เช่น มีกลิ่นเหม็นในบางครั้ง ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นไม่อันตรายต่อสุขภาพของประชาชนซึ่งทางชุมชนสามารถยอมรับได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (อ้างใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2555) เป็นทฤษฎีการจูงใจที่มีการกล่าวขวัญอย่างแพร่หลาย โดยมาสโลว์ มองว่าความต้องการเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ความต้องการของมนุษย์มีลักษณะเป็นลำดับขั้น จากระดับต่ำสุดไปยังระดับสูงสุด เมื่อความต้องการในระดับหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการอื่นในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ในกรณีนี้คือความต้องการด้านกายภาพ เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อความอยู่รอด เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค อากาศ น้ำดื่ม การพักผ่อน เป็นต้น ซึ่งต่อไปคือความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง เมื่อมนุษย์สามารถตอบสนองความต้องการทางร่างกายได้แล้ว มนุษย์ก็จะเพิ่มความต้องการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป เช่น ความต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความต้องการความมั่นคงในชีวิตและหน้าที่การงาน เป็นต้น ซึ่งทางโครงการฯ สามารถตอบสนองความต้องการในสิ่งเหล่านี้ให้กับประชาชนได้

ภายใต้ปัจจัยเหล่านี้สิ่งที่ขาดไม่ได้คือการให้ความร่วมมือของทุกคน ไม่ว่าจะเป็นส่วนของภาคเอกชน คือผู้ดำเนินงาน โครงการฯ บ่อฝังกลบขยะ ที่บริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ลดผลกระทบต่อชุมชน รับฟังความคิดเห็นของประชาชน, ภาครัฐ คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เข้าไปตรวจสอบโครงการฯ เพื่อให้ถูกหลักสุขาภิบาลไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม

และภาคประชาชน ที่ให้โอกาสโครงการฯ ได้ดำเนินการ ซึ่งทำให้โครงการบ่อฝึกลบขยะบ้านตาลแห่งนี้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องโดยปราศจากการต่อต้านจากชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ศักดิ์ อึ้งคำ (2557) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดกับภาคธุรกิจเอกชน ในการกำจัดขยะชุมชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระบุรีกับบริษัทปูนซิเมนต์ไทย (ท่าหลวง) จำกัด ที่พบว่า แนวทางส่งเสริมความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคธุรกิจเอกชน โดยจะต้องเป็นการร่วมมือที่เห็นชอบจากทุกภาคส่วน โดยมีภารกิจและมีเป้าหมายเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน จึงจะทำให้โครงการฯ ประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการศึกษา เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาโครงการพื้นที่ฝึกลบขยะบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ดังต่อไปนี้

- 1) โครงการฯ ควรมีการพัฒนาศักยภาพของโครงการฯ เพื่อต่อยอดเกี่ยวกับโครงการก๊าซชีวภาพให้ครอบคลุมทุกชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง
- 2) โครงการฯ ควรจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดำเนินโครงการฯ กับชุมชนเป็นระยะ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมและเข้าใจถึงรูปแบบการดำเนินงานของโครงการฯ ในแต่ละช่วงเวลา

3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

สำหรับผู้สนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของพื้นที่ฝึกลบขยะ ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของการบริหารจัดการการฝึกลบขยะที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงวิธีการและการดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ ของการจัดการขยะในรูปแบบการฝึกลบขยะ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาโครงการต่างๆ ที่มีการจัดการการฝึกลบขยะให้มีประสิทธิภาพต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2557). *Road map การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย*. กรุงเทพฯ: สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย.
- _____. (2560). *รายงานสถานการณ์สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ปี 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2560). *กฎหมายและข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ*. สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th>.
- ชัชวาล อรวงศ์สุภักดิ์. (2552). *11 บทบาทของผู้นำที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้นำที่ดี*. สืบค้นจาก https://www.tpa.or.th/writer/read_this_book_topic.php?bookID=1355&read=true&count=true.
- ณรงค์ ปืดพรหม. (2561, 3 เมษายน). ประธานสภาเทศบาลตำบลบ้านตาล. (บทสัมภาษณ์).
- ณรงค์ศักดิ์ ะโร. (2559). *การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี*. (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ณรงค์ศักดิ์ อ้อยคำ. (2557). *ความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดกับภาคธุรกิจเอกชนในการกำจัดขยะชุมชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระบุรีกับบริษัทปูนซิเมนต์ไทย (ท่าหลวง) จำกัด*. (การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ณัฐกร ไทวิเวก. (2561, 3 พฤษภาคม). ที่ปรึกษาโครงการฯ. (บทสัมภาษณ์).
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- เทศบาลตำบลบ้านตาล. (2562). *ข้อมูลเทศบาลตำบลบ้านตาล*. สืบค้นจาก <http://www.bantanlocal.go.th>.
- ธรรมศักดิ์ สุเมตติกุล. (2544). *ผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองเรื่องขยะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ธนศ โกฎคำลือ. (2561, 3 เมษายน). นายกเทศมนตรีตำบลบ้านตาล. (บทสัมภาษณ์).
- ธนสวรรค์ เจริญเมือง. (2553). *ทฤษฎีและแนวคิด : การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น ภาคแรก*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

- ชัยญามาส ตานนนท์. (2557). *ภาวะผู้นำและแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของพนักงาน กรณีศึกษา บริษัท ซิลลิค ฟาร์มา จำกัด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2555). *การจัดการด้านการตลาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว Marketing management for tourism industry*. นนทบุรี: เพรินซ์ข้าหลวง พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- บุญส่ง โกฎคำลือ. (2561, 3 เมษายน). ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 บ้านแม่ยูย. (บทสัมภาษณ์).
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2535). *การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ประพันธ์ กันทะคำ. (2561, 9 มิถุนายน). ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 บ้านป่าขาม. (บทสัมภาษณ์).
- ประยุทธ ถนอมบุญ. (2561, 3 พฤษภาคม). วิศวกร หจก. ชเนศการก่อสร้าง. (บทสัมภาษณ์).
- ประเวศ วะสี. (2540). *ภาวะผู้นำ: พยาธิสภาพในสังคมไทยและวิธีแก้ไข*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ไทย.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2528). *รายงานการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พงษ์ธร ธัญญศิริ. (2543). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในงานยุติธรรมชุมชน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.
- พิเศษ นันตะหมั่น. (2556). *ศักยภาพ ข้อจำกัดและความยั่งยืนของโรงไฟฟ้าขนาดเล็กมาก : กรณีศึกษาโรงไฟฟ้าก๊าซชีวภาพจากมูลฝอย ตำบลบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พิรยา วัชรโรทัย. (2556). *การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเมืองแกลง จังหวัดระยอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- มัลลิกา ต้นสอน. (2545). *การจัดการยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์.
- สมยศ นาวิการ. (2545). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สว่าง เรือนสิงห์. (2561, 4 พฤษภาคม). หัวหน้าผู้จัดการ หจก. ชเนศการก่อสร้าง. (บทสัมภาษณ์).
- สิวาพร สุขเอียด. (2552). *การปกครองส่วนท้องถิ่น*. สืบค้นจาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การปกครองส่วนท้องถิ่น>.
- เสนาะ ดิยาว์. (2543). *การบริหารงานบุคคล*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุคำ คำมูลใจ. (2561, 4 เมษายน). กำนันตำบลบ้านตาล. (บทสัมภาษณ์).

สุทัน ทวงศ์มา. (2544). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของหมู่บ้านแม่ตำ ตำบลเสริมซ้าย อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.*

อนันต์ ตาสีมูล. (2561, 3 เมษายน). *ปลัดเทศบาลตำบลบ้านตาล. (บทสัมภาษณ์).*

อนุญน สุธาพันธ์, สุพจิต สุขกันตะ และฤทธิพร คมขุนทด. (2560). *ศูนย์กำจัดมูลฝอยแบบผสมผสานบ้านตาล โดยกรมควบคุมมลพิษ. สืบค้นจาก*

<http://pcd.go.th/count/wastedl.cfm?FileName=22032017.pdf>.

Walters, C.G. (1978). *Consumer behavior : Theory and practice (3rd ed.).*

Homewood Illinois : Irwin.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก

Road map การจัดการขยะ

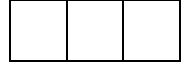

ชั้นตอน	แนวทางการดำเนินงานระยะเร่งด่วน (๖ เดือน)	แนวทางการดำเนินงานระยะปานกลาง (๑ ปี)	แนวทางการดำเนินงานระยะยาว (๑ ปีขึ้นไป)
	<p>พื้นที่เป้าหมายชั้นตอนที่ ๑ :</p> <p>(๑) Model L ได้แก่ จ.นนทบุรี จ.ภูเก็ต ทน.หาดใหญ่ และ ทน.สงขลา จ.สงขลา กรุงเทพมหานคร และ จ.เชียงราย</p> <p>(๒) Model M ได้แก่ ทน.น่าน จ.น่าน และ ทด.เมืองแก่งจระเขย</p> <p>(๓) Model S ได้แก่ ทด.ท่าวังผา จ.น่าน ทน.สิคิ้ว ทด.โนนแดง จ.นครราชสีมา และ ทด.ลำปลายมาศ ทด.อิสาน จ.บุรีรัมย์</p>	<p>พื้นที่เป้าหมายชั้นตอนที่ ๒ : จำนวน ๒๖ จังหวัด : นครปฐม อยุธยา สระบุรี ปทุมธานี ลพบุรี สมุทรปราการ กาญจนบุรี นครศรีธรรมราช เพชรบุรี สุราษฎร์ธานี ราชบุรี ขอนแก่น ปราจีนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชลบุรี นครราชสีมา (ยกเว้น ทน.สิคิ้ว ทด.โนนแดง) ลำปาง แพร่ ชัยนาท เพชรบูรณ์ หนองคาย นครพนม เลยจันทบุรี กระบี่ และสมุทรสาคร</p>	<p>พื้นที่เป้าหมายชั้นตอนที่ ๓ : จำนวน ๔๖ จังหวัด : ศรีสะเกษ มหาสารคาม สมุทรสงคราม พะเยา นราธิวาส ต่ห่ง สระแก้ว ศรีสะเกษ อุทัยชัย พิจิตรหนองบัวลำภู สุรินทร์ ปึงกาฬ ภาพลันธุ์ อุดรดิตต์ น่าน (ยกเว้น ทด.ท่าวังผา ทน.น่าน) ตราด กำแพงเพชร สิงห์บุรี นครนายก สตูล อำนาจเจริญ อุตรดิตถ์ พิษณุโลก สกลนคร พังงา จันทบุรี ไสยราเมืออ้อสมม นครสวรรค์ มุกดาหาร อุทัยธานี อุบลราชธานี ระยอง (ยกเว้น ทน.แก่ง) ลำพูนหนองคาย เชียงใหม่ นครพนม ปัตตานี ร้อยเอ็ด อ่างทองบุรีรัมย์ (ยกเว้น ทด.ลำปลายมาศ ทด.อิสาน) และ เสว สุวรรณบุรี</p>
<p>๓. วางระเบียบมาตรฐานการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย</p>	<p>๑. ออกระเบียบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัดให้มีประสิทธิภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ</p> <p>๒. ออกระเบียบให้มีคณะกรรมการการจุดหนึ่งซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานทำหน้าที่จัดทำแผนแม่บทและบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในภาพรวมของจังหวัด โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะกำหนด</p> <p>๓. จัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศและกำหนดรูปแบบ เทคโนโลยีทางเลือกสำหรับการกำจัดขยะมูลฝอยของศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมแต่ละขนาด (ทส.)</p> <p>๔. พิจารณามอ้อมปรกฏหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) พหุราชการบัญญัติการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ.๒๕๕๖ พหุราชบัญญัติการเมือง พ.ศ.๒๕๕๘ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องการที่รายงานเกี่ยวกับการศึกษามตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พ.ศ.๒๕๕๖ และหรือออกมาตรการเพื่อส่งเสริมให้เกิดการรวมของภาคเอกชนในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย (ทส./ทค./ทน./ทส./ทอ.)</p> <p>๕. ออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม ค่าบริการหลักเกณฑ์และมาตรฐานการลด คัดแยก เก็บรวบรวม ขนส่ง และกำจัดขยะมูลฝอย ของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ (สส./ทส.)</p> <p>๖. ออกกฎระเบียบเรื่องระบบการตรวจสอบควบคุมการจัดตั้งและดำเนินงานสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย (สส./ทส.)</p> <p>๗. ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอย (ขยะทั่วไป ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ของเสียอันตราย) และห้ามทิ้งของเสียอันตรายปนกับขยะมูลฝอยทั่วไปตามกฎกระทรวงที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด (อปท./มท.)</p>	<p>๑. พิจารณาเรื่องการออกใบอนุญาตสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย (Permitting system) (ทส.)</p> <p>๒. จัดทำโครงการนำร่องการเรียกคืนซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ตามหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility : EPR) (ทส./ทอ.)</p> <p>๓. กำหนดหลักเกณฑ์ระเบียบบังคับใช้ในการนำวัสดุรีไซเคิลเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิตบรรจุภัณฑ์/ผลิตภัณฑ์ในภาคอุตสาหกรรม (ทอ.)</p> <p>๔. จัดทำมาตรการเพื่อการป้องกัน และแก้ไขปัญหากล้าลอบทิ้งภาคอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย (ทอ./ทส.)</p> <p>๕. ส่งเสริมการก่อสร้างโรงงานบำบัด/กำจัด/รีไซเคิลเพิ่มเติม (ทอ.)</p> <p>๖. ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอย (ขยะทั่วไป ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ของเสียอันตราย) และห้ามทิ้งของเสียอันตรายปนกับขยะมูลฝอยทั่วไปตามกฎกระทรวงที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด (อปท./มท.)</p> <p>๗. พิจารณามอ้อมปรกฏหมายที่จะใช้ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศให้เป็นเอกภาพ (ทส./ทค./ทน./ทส./ทอ.)</p>	<p>๑. ออกกฎหมายด้านการจัดการจากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (Waste Electrical and Electronic Equipment - WEEE) ตามหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility : EPR) / ค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์ (Product charge) (ทส.)</p> <p>๒. ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอย (ขยะทั่วไป ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ของเสียอันตราย) และห้ามทิ้งของเสียอันตรายปนกับขยะมูลฝอยทั่วไปตามกฎกระทรวงที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด (อปท./มท.)</p>
<p>๔. สร้างวินัยของชนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน - ให้ความรู้ประชาชน - บังคับใช้กฎหมาย</p>	<p>๑. ตรวจสอบและดำเนินการทางกฎหมายแก่ผู้ลักลอบทิ้งสักลอบกำจัด ขยะมูลฝอยชุมชน ภาคอุตสาหกรรม ภาคกัมมันตรังสี ของเสียอันตรายและมูลฝอยติดเชื้อที่ไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด (ทอ./สส./ทค./ทน./ทส./ทอ./ทปท.)</p> <p>๒. รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ปลูกจิตสำนึกสร้างความตระหนักให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่การลด คัดแยกที่ต้นทางจนถึงการกำจัดขั้นสุดท้าย ตลอดจนลดการใช้ถุงพลาสติกและหันมาใช้วัสดุอื่นแทน (ทส./สท.)</p> <p>๓. สร้างจิตสำนึกและวินัยในการจัดการขยะมูลฝอยให้แก่นักเรียนและเยาวชน โดยให้มีการปฏิบัติเป็นรูปธรรมในโรงเรียนและสถานศึกษาทุกแห่งเป็นตัวอย่าง (ศส.)</p>	<p>๑. ตรวจสอบและดำเนินการทางกฎหมายแก่ผู้ลักลอบทิ้งสักลอบกำจัด ขยะมูลฝอยชุมชน ภาคอุตสาหกรรม ภาคกัมมันตรังสี ของเสียอันตรายและมูลฝอยติดเชื้อที่ไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด (ทอ./สส./ทค./ทน./ทส./ทอ./ทปท.)</p> <p>๒. ควบคุมการประกอบกิจการรื้อรับซื้อของเก่า ที่จัดการให้อนุญาตประกอบกิจการและการดำเนินกิจการ (มท./อปท.)</p> <p>๓. รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ปลูกจิตสำนึกสร้างความตระหนักให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่การลด คัดแยกที่ต้นทางจนถึงการกำจัดขั้นสุดท้าย ตลอดจนลดการใช้ถุงพลาสติกและหันมาใช้วัสดุอื่นแทน (ทส./สท.)</p> <p>๔. สร้างจิตสำนึกและวินัยในการจัดการขยะมูลฝอยให้แก่ นักเรียนและเยาวชน โดยให้มีการปฏิบัติเป็นรูปธรรมในโรงเรียนและสถานศึกษาทุกแห่งเป็นตัวอย่าง (ศส.)</p>	<p>๑. ตรวจสอบและดำเนินการทางกฎหมายแก่ผู้ลักลอบทิ้งสักลอบกำจัด ขยะมูลฝอยชุมชน ภาคอุตสาหกรรม ภาคกัมมันตรังสี ของเสียอันตรายและมูลฝอยติดเชื้อที่ไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด (ทอ./สส./ทค./ทน./ทส./ทอ./ทปท.)</p> <p>๒. ควบคุมการประกอบกิจการรื้อรับซื้อของเก่า ที่จัดการให้อนุญาตประกอบกิจการและการดำเนินกิจการ (มท./อปท.)</p> <p>๓. รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ปลูกจิตสำนึกสร้างความตระหนักให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่การลด คัดแยกที่ต้นทางจนถึงการกำจัดขั้นสุดท้าย ตลอดจนลดการใช้ถุงพลาสติกและหันมาใช้วัสดุอื่นแทน (ทส./สท.)</p> <p>๔. สร้างจิตสำนึกและวินัยในการจัดการขยะมูลฝอยให้แก่ นักเรียนและเยาวชน โดยให้มีการปฏิบัติเป็นรูปธรรมในโรงเรียนและสถานศึกษาทุกแห่งเป็นตัวอย่าง (ศส.)</p>
<p>ชั้นตอนที่ ๔ ดำเนินการพร้อมกันทั่วประเทศ</p>			

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

แบบสอบถามสำหรับสัมภาษณ์
เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชน
กรณีศึกษา พื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้ศึกษา จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการศึกษา โดยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มุ่งศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชนและสรุปบทเรียนของพื้นที่ฝั่งกลบขยะเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของพื้นที่ฝั่งกลบขยะอื่นๆ
2. การตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่าน การเสนอข้อมูลจากการสอบถามจะกระทำในภาพรวมการให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง จะเป็นแนวทางให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะอื่นๆนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาพื้นที่ฝั่งกลบในพื้นที่อื่นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงทุกประเด็นในแต่ละตอน เพราะข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์และตรงกับความเป็นจริงจะช่วยให้ผลการศึกษานี้มีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อพื้นที่ฝั่งกลบขยะอื่นๆ
4. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 6 ตอน กล่าวคือ
  - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการพื้นที่ฝั่งกลบขยะของทางด้านบริษัทเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
  - ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ฝั่งกลบขยะและพื้นที่ใกล้เคียง
  - ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับด้านผู้นำที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการพื้นที่ฝั่งกลบขยะ
  - ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับด้านแรงจูงใจของประชาชนที่มีต่อพื้นที่ฝั่งกลบขยะ
  - ตอนที่ 6 เป็นการแสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

หมู่ที่.....ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
.....
วันที่.....

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ท่านเลือกตอบและเติมค่าลงในช่องว่าง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- เพศ หญิง ชาย
- อายุ 20-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี 51-60 ปี 61 ปีขึ้นไป
- การศึกษา มัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า อนุปริญญา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
- อาชีพหลัก ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจ/ค้าขาย รับจ้าง/ลูกจ้าง เกษตรกรรม
 พนักงานบริษัท /โรงงานอุตสาหกรรม เลี้ยงสัตว์ อื่นๆ ระบุ.....
- อาชีพรอง ไม่มีอาชีพรอง ธุรกิจ/ค้าขาย รับจ้าง/ลูกจ้าง พนักงานบริษัท /โรงงานอุตสาหกรรม
 เกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ อื่นๆ ระบุ.....
- รายได้ครอบครัว (บาท/เดือน)
 ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001-10,000 บาท 10,001-15,000 บาท
 15,001-20,000 บาท 20,001-25,000 บาท มากกว่า 25,001 บาท
- ระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่ (ภูมิลำเนาเดิม)
 ชุมชนดั้งเดิม อยู่ในพื้นที่ตั้งแต่เกิด
 ย้ายมาจากจังหวัด..... ระยะเวลาที่ย้ายมา .....ปี
- สาเหตุที่ย้ายมา
 มาทำงาน มาหาที่อยู่อาศัยใหม่ ย้ายตามพ่อแม่/ญาติพี่น้อง
 มาแต่งงานกับคนที่นี่ อื่นๆ ระบุ.....
- ระยะห่างของที่อยู่กับที่ตั้งของหลุมฝังกลบขยะ
 2-5 กิโลเมตร
 6-10 กิโลเมตร
 10-15 กิโลเมตร
 มากกว่า 15 กิโลเมตร

ส่วนที่ 2 ด้านการบริหารจัดการ

8. ท่านคิดว่าบ่อฝึงคลบขะ มีการดำเนินการถูกหลักวิชาการหรือไม่

การดำเนินงานของบ่อฝึงคลบขะ	ระดับความเหมาะสม			
	ไม่เหมาะสม	น้อย	ปานกลาง	มาก
1. สถานที่ตั้ง				
2. การจัดการเรื่องกลิ่น				
3. การจัดการเรื่องการระบายน้ำฝน				
4. การจัดการเรื่องการบำบัดน้ำเสีย				
5. การจัดการเรื่องเสียงรบกวน				
6. มีเจ้าหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานในสถานที่				
7. การจัดการเรื่องความปลอดภัย มีรั้วล้อมรอบ				

9. การดำเนินงานของโครงการบ่อฝึงคลบขะ ท่านได้รับผลกระทบ คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ผลกระทบที่ได้รับ จากการดำเนินโครงการ	ระดับที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ			
	ไม่ได้รับ	น้อย	ปานกลาง	มาก
1. ปัญหามลพิษทางน้ำ				
2. ปัญหามลพิษทางอากาศ				
3. ปัญหามลพิษทางดิน				
4. การจราจรมากขึ้น				
5. ปัญหาสุขภาพ โรคระบาด				
6. ปัญหาทางสังคมเพิ่มขึ้น				
7. อื่นๆ (ระบุ).....				

10. หากท่านได้รับผลกระทบ ท่านจะแจ้ง/ร้องเรียนหรือไม่ อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่แจ้งหน่วยงานใด   แจ้งหน่วยงานราชการ   แจ้งโครงการโดยตรง
 แจ้งผู้นำชุมชน   อื่นๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วม

11. ก่อนการดำเนินงาน ท่านได้รับข้อมูลการจัดตั้งบ่อฝังกลบขยะอย่างเพียงพอหรือไม่

- ไม่ได้รับ
- ได้รับบ้าง (ผ่านช่องทางใด.....)
- ได้รับอย่างครบถ้วน ทั้งข้อดี ข้อเสีย ผลกระทบ และแนวทางป้องกันปัญหา (ผ่านช่องทางใด.....)

12. ในช่วงก่อนเริ่มดำเนินการ ท่านได้มีส่วนร่วมในทำประชาพิจารณ์ในการจัดตั้งบ่อฝังกลบขยะหรือไม่

- ไม่มี
- มี (ผ่านช่องทางใด.....)

13. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หรือเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับจัดตั้งบ่อฝังกลบขยะหรือไม่

- ไม่มี
- มี (ผ่านช่องทางใด.....)

14. ท่านและชุมชนของท่านได้รับผลประโยชน์จากการดำเนิน โครงการบ่อฝังกลบขยะหรือไม่

- ไม่มี
- มี (ผ่านช่องทางใด.....)

15. ปัจจุบันท่านได้มีส่วนร่วมกับทางโครงการบ่อฝังกลบขยะด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ด้านการทำงานในพื้นที่ฝังกลบขยะ
- ด้านการติดตามตรวจสอบปัญหาสิ่งแวดล้อม
- ด้านกิจกรรมช่วยเหลือชุมชน
- อื่นๆ.....

ส่วนที่ 4 ด้านผู้นำ

16. จากการดำเนินการจัดตั้งบ่อฝังกลบขยะตั้งแต่เริ่มแรกถึงปัจจุบัน ผู้นำในชุมชนของท่านมีส่วนเหลือช่วยด้านในบ้าง

การดำเนินการ	ระดับที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ			
	ไม่มี	น้อย	ปานกลาง	มาก
1. มีการให้ข้อมูล การสร้างความชัดเจน				
2. มีการร่วมปรึกษาหารือ สนับสนุนการดำเนินงานของชุมชน				
3. มีการช่วยแก้ไขปัญหา และลดความขัดแย้ง				
4. มีการติดตามตรวจสอบ การวางแผนระยะยาว				
5. มีการสร้างแรงจูงใจชุมชนช่วยเหลือกัน				

ส่วนที่ 5 ด้านแรงจูงใจ

17. การดำเนินงานของโครงการบ่อฝึงคลบขะ ท่านคิดว่าได้หรือไม่ได้รับ ผลด้านใด (ตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการดำเนินโครงการ	ระดับของผลที่คาดว่าจะได้รับ			
	ไม่ได้รับ	น้อย	ปานกลาง	มาก
1. มีการจ้างแรงงานท้องถิ่น				
2. สนับสนุนกิจกรรมชุมชน				
3. เศรษฐกิจท้องถิ่นเติบโตขึ้น				
4. ท้องถิ่นมีรายได้จากภาษีเพิ่มขึ้น				
5. มีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคเพิ่มขึ้น				
6. อื่นๆ ระบุ.....				

18. ท่านมีความพึงพอใจกับการดำเนินการของโครงการบ่อฝึงคลบขะ อย่างไร

การดำเนินการของโรงงาน	ระดับของความพึงพอใจ			
	ไม่มี	น้อย	ปานกลาง	มาก
1. ช่วยเหลืองานด้านการศึกษา เช่น ทุนการศึกษา พัฒนาโรงเรียน มอบอุปกรณ์การศึกษา ฯลฯ				
2. ช่วยเหลือด้านศาสนาและวัฒนธรรม เช่น ทำนุบำรุงศาสนสถาน ทอดผ้าป่า ทอดกฐิน ฯลฯ				
3. ช่วยเหลือด้านคุณภาพชีวิต เช่น สนับสนุนอาชีพชุมชน รับแรงงานท้องถิ่น สนับสนุนน้ำดื่ม น้ำใช้ ฯลฯ				
4. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น กลั่นเหม็น ฝุ่นละออง ขยะ น้ำเสีย ฯลฯ				

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งที่กรุณาสละเวลาตอบคำถาม

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชน
กรณีศึกษา พื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาล อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่

.....

คำชี้แจง

5. แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้ศึกษา จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการศึกษา โดยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา มุ่งศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชนและสรุปบทเรียนของพื้นที่ฝั่งกลบขยะเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของพื้นที่ฝั่งกลบขยะอื่นๆ
6. การตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่าน การเสนอข้อมูลจากการสอบถามจะกระทำในภาพรวมการให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง จะเป็นแนวทางให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะอื่นๆนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาพื้นที่ฝั่งกลบในพื้นที่อื่นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
7. ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงทุกประเด็นในแต่ละตอน เพราะข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์และตรงกับความจริงจะช่วยให้ผลการศึกษานี้มีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อพื้นที่ฝั่งกลบขยะอื่นๆ
8. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 6 ตอน กล่าวคือ
  - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการพื้นที่ฝั่งกลบขยะของทางด้านบริษัทเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
  - ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ฝั่งกลบขยะและพื้นที่ใกล้เคียง
  - ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับด้านผู้นำที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการพื้นที่ฝั่งกลบขยะ
  - ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับด้านแรงจูงใจของประชาชนที่มีต่อพื้นที่ฝั่งกลบขยะ
  - ตอนที่ 6 เป็นการแสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

แบบสัมภาษณ์หน่วยงานราชการ
โครงการป้องกันภัยพิบัติ ตำบลบ้านตาล อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่

1. ข้อมูลทั่วไป หน่วยงาน.....ตำแหน่ง.....
 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....เบอร์โทรศัพท์).....
 สถานที่ติดต่อ.....ระยะเวลาที่ทำงานอยู่ในหน่วยงาน.....ปี

2. ในช่วงเริ่มดำเนินโครงการ มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนหรือไม่ ผลตอบรับเป็นเช่นไร

.....
 .....
 .....
 .....

3. ในการดำเนินงานของพื้นที่ส่งมอบขยะบ้านตาล ทางชุมชนได้มีส่วนร่วมกับทางโครงการอย่างไรบ้าง

.....
 .....
 .....
 .....

4. ตั้งแต่โครงการพื้นที่ส่งมอบขยะบ้านตาลดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน ส่งผลต่อชุมชนอย่างไรบ้าง หากมีผลกระทบได้มีการแจ้งหรือร้องเรียนหรือไม่ อย่างไร

.....
 .....
 .....
 .....

5. ทางเทศบาลได้มีนโยบายหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ส่งมอบขยะบ้านตาล หรือไม่ อย่างไร

.....
 .....
 .....
 .....

6. ท่านคิดว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญที่มีส่วนช่วยให้โครงการดำเนินการมาได้จนถึงปัจจุบัน โดยไม่มีการต่อต้านจากชุมชน

.....

.....

.....

.....

.....

7. ท่านคิดว่าโครงการพื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านศาลา ควรสนับสนุนกิจกรรมใดร่วมกับชุมชนบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

8. ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรต่อโครงการพื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านศาลา

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้สัมภาษณ์.....

แบบสอบถามสำหรับสัมภาษณ์
เรื่อง บัณฑิตที่ส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชน
กรณีศึกษา พื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาล อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้ศึกษา จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการศึกษา โดยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มุ่งศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชนและสรุปบทเรียนของพื้นที่ฝั่งกลบขยะเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของพื้นที่ฝั่งกลบขยะอื่นๆ
2. การตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่าน การเสนอข้อมูลจากการสอบถามจะกระทำในภาพรวมการให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง จะเป็นแนวทางให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะอื่นๆนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาพื้นที่ฝั่งกลบในพื้นที่อื่นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงทุกประเด็นในแต่ละตอน เพราะข้อมูลที่ต้องการสมบูรณ์และตรงกับความเป็นจริงจะช่วยให้ผลการศึกษานี้มีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อพื้นที่ฝั่งกลบขยะอื่นๆ
4. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 5 ตอน กล่าวคือ
  - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการพื้นที่ฝั่งกลบขยะของทางด้านบริษัทเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
  - ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ฝั่งกลบขยะและพื้นที่ใกล้เคียง
  - ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับด้านผู้นำที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการพื้นที่ฝั่งกลบขยะ
  - ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับด้านแรงจูงใจของประชาชนที่มีต่อพื้นที่ฝั่งกลบขยะ
  - ตอนที่ 6 เป็นการแสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

แบบสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น

โครงการป้องกันภัยพิบัติ ตำบลบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

1. ข้อมูลทั่วไป หน่วยงาน.....ตำแหน่ง.....
ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....เบอร์โทรศัพท์.....
สถานที่ติดต่อ.....ระยะเวลาที่ทำงานอยู่ในหน่วยงาน.....ปี

2. ในช่วงเริ่มดำเนินโครงการ มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนหรือไม่ ผลตอบรับเป็นเช่นไร
.....
.....
.....
.....

3. ในการดำเนินงานของพื้นที่ฝึกลบขยะบ้านตาล ทางชุมชนได้มีส่วนร่วมกับทางโครงการอย่างไรบ้าง
.....
.....
.....
.....

4. ตั้งแต่โครงการพื้นที่ฝึกลบขยะบ้านตาลดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน ส่งผลต่อชุมชนอย่างไรบ้าง หากมีผลกระทบได้มีการแจ้งหรือร้องเรียนหรือไม่ อย่างไร
.....
.....
.....
.....

5. ท่านเห็นว่าทางเทศบาลได้มีนโยบายหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ฝึกลบขยะบ้านตาล หรือไม่ อย่างไร
.....
.....
.....
.....

6. ท่านคิดว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญที่มีส่วนช่วยให้โครงการดำเนินการมาได้จนถึงปัจจุบัน โดยไม่มีการต่อต้านจากชุมชน

.....

.....

.....

.....

.....

7. ท่านคิดว่าโครงการพื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านศาล อรอนันตนิมิตกิจกรรมใดร่วมกับชุมชนบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

8. ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรต่อโครงการพื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านศาล

.....

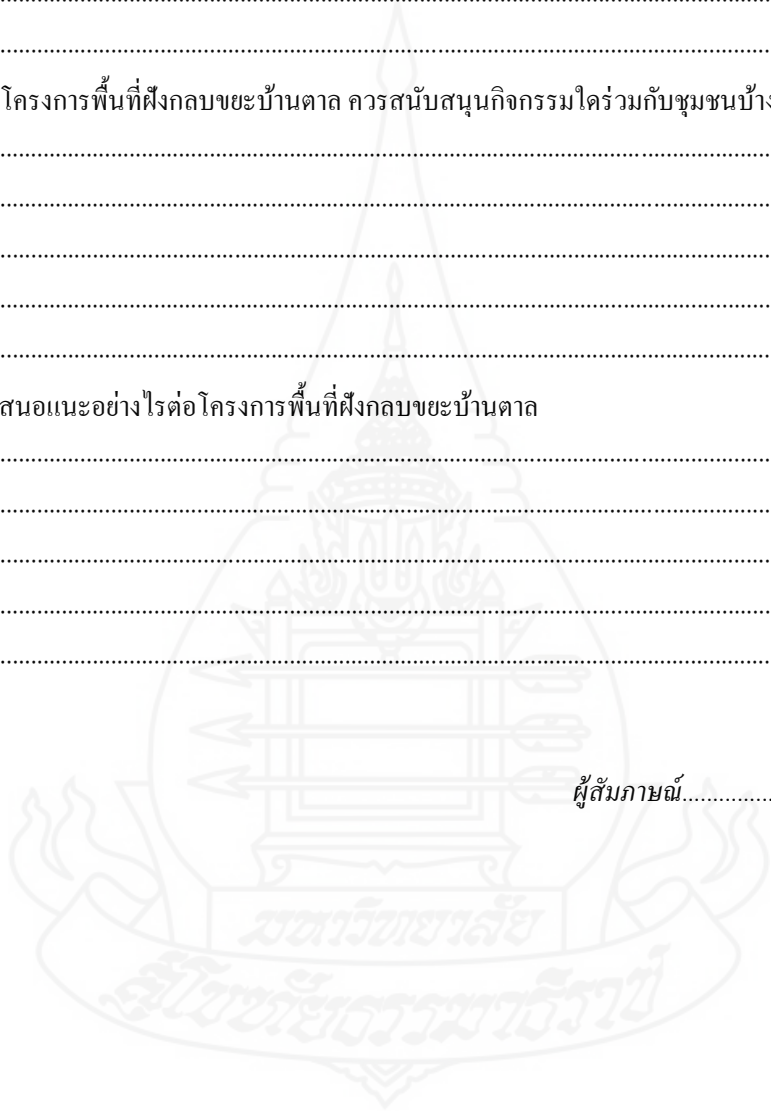
.....

.....

.....

.....

ผู้สัมภาษณ์.....

แบบสอบถามสำหรับสัมภาษณ์
เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชน
กรณีศึกษา พื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาล อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้ศึกษา จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการศึกษา โดยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มุ่งศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะปราศจากการต่อต้านจากชุมชนและสรุปบทเรียนของพื้นที่ฝั่งกลบขยะเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของพื้นที่ฝั่งกลบขยะอื่นๆ
2. การตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่าน การเสนอข้อมูลจากการสอบถามจะกระทำในภาพรวมการให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง จะเป็นแนวทางให้พื้นที่ฝั่งกลบขยะอื่นๆนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาพื้นที่ฝั่งกลบในพื้นที่อื่นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงทุกประเด็นในแต่ละตอน เพราะข้อมูลที่ต้องการสมบูรณ์และตรงกับความเป็นจริงจะช่วยให้ผลการศึกษานี้มีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อพื้นที่ฝั่งกลบขยะอื่นๆ
4. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 5 ตอน กล่าวคือ
  - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการพื้นที่ฝั่งกลบขยะของทางด้านบริษัทเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
  - ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ฝั่งกลบขยะและพื้นที่ใกล้เคียง
  - ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับด้านผู้นำที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการพื้นที่ฝั่งกลบขยะ
  - ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับด้านแรงจูงใจของประชาชนที่มีต่อพื้นที่ฝั่งกลบขยะ
  - ตอนที่ 6 เป็นการแสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

แบบสัมภาษณ์สำหรับคณะผู้บริหารดำเนินการ

บ่อฝึงคลบขยะบ้านตาล ตำบลบ้านตาล อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่

1. ข้อมูลทั่วไป หน่วยงาน.....ตำแหน่ง.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....เบอร์โทรศัพท์).....

สถานที่ติดต่อ.....ระยะเวลาที่ทำงานอยู่ในหน่วยงาน.....ปี

2. ในช่วงเริ่มดำเนินโครงการมีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนว่าเห็นด้วยการจัดตั้งโครงการหรือไม่ ผลตอบรับเป็นเช่นไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. ในการดำเนินงานของพื้นที่ฝึงคลบขยะบ้านตาล ทางชุมชนได้มีส่วนร่วมกับทางโครงการอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

4. ตั้งแต่โครงการพื้นที่ฝึงคลบขยะบ้านตาลดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน ส่งผลต่อชุมชนอย่างไรบ้าง มีการร้องเรียนเกี่ยวกับผลกระทบหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

5. ท่านเห็นว่าทางเทศบาลได้มีนโยบายหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ฝึงคลบขยะบ้านตาล หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญที่มีส่วนช่วยให้โครงการดำเนินการมาได้จนถึงปัจจุบัน โดยไม่มีการต่อต้านจากชุมชน

.....

.....

.....

.....

.....

7. ทางโครงการพื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาล ได้ให้การสนับสนุนกิจกรรมใดร่วมกับชุมชนบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

8. ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรต่อโครงการพื้นที่ฝั่งกลบขยะบ้านตาล

.....

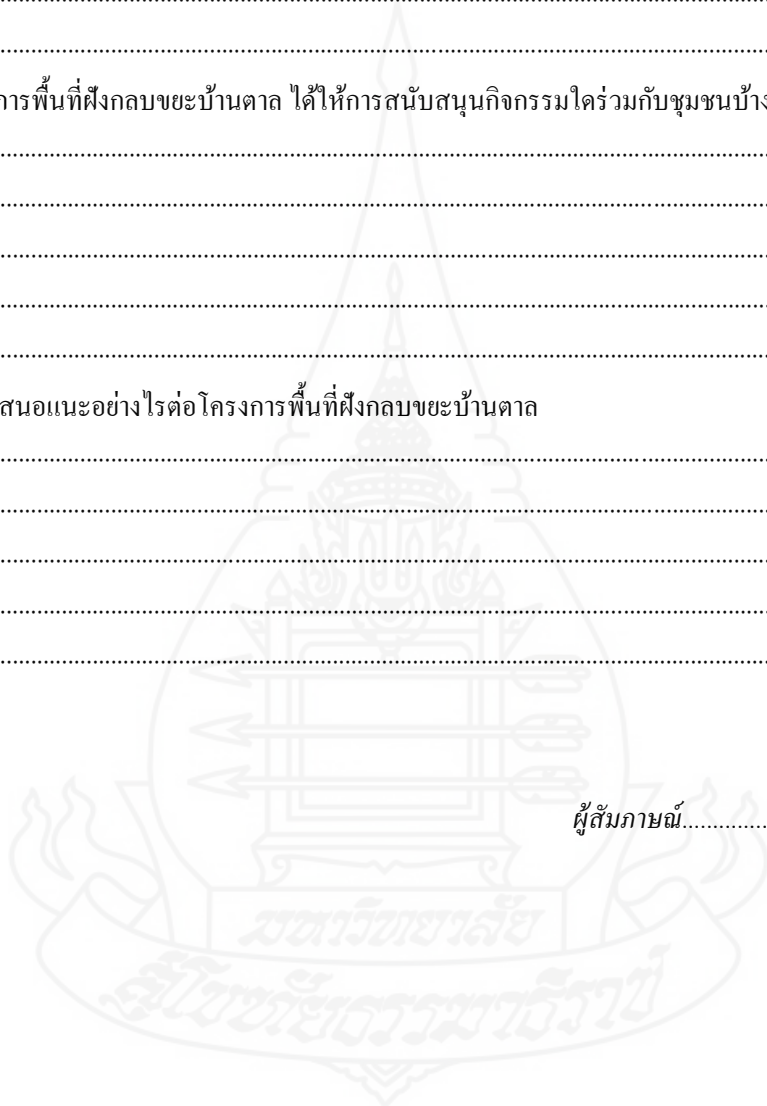
.....

.....

.....

.....

ผู้สัมภาษณ์.....

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ - สกุล	นางสาวรัชฎาภรณ์ จันทดิษฐวัฒน์	
วัน เดือน ปีเกิด	25 พฤษภาคม 2531	
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 114/1 หมู่ 11 ต.บ้านแม่ อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่	
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรม สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	
ประวัติการทำงาน		
2553	บริษัท เชียงใหม่ริมคอย จำกัด	ตำแหน่ง วิศวกรสุขาภิบาล
2556	บริษัท TSEE จำกัด	ตำแหน่ง วิศวกรสิ่งแวดล้อม
2559 – ปัจจุบัน	บริษัท ซีเจเอสที จำกัด	ตำแหน่ง วิศวกรโครงการ

